

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO

informacje polityczno- gospodarcze

ROK V

1954

Nr. 18 / 449 /

Nr egz.

Wiadomości nie są przeznaczone do publikacji

POLITYKA GOSPODARCZA

KRAJE OBOZU POKOJU

ZWIAZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD

Budżet państwowy na rok 1954

Na ogólnym posiedzeniu Rady Związków i Rady Narodów referat o budżecie państwowym ZSRR na rok 1954 wygłosił minister finansów ZSRR - A. Zwieriew, który podajemy w skrócie.

Mówca stwierdził, że przedstawiony przez rząd ZSRR do rozpatrzenia Radzie Najwyższej projekt państwowego budżetu na rok 1954 odzwierciedla dalszy rozwój wszystkich dziedzin gospodarki narodowej, zapewnia konieczne środki rozwoju przemysłu ciężkiego, realizację nakreślonych przez partię i rząd zadań w dziedzinie rozwoju rolnictwa, dalszego podniesienia dobrobytu i poziomu kulturalnego ludności oraz zapewnia dalsze umocnienie obronności ZSRR.

Projekt budżetu przewiduje wielkie wydatki na finansowanie przemysłu ciężkiego, który był i pozostaje główną podstawą rozwoju wszystkich dziedzin gospodarki socjalistycznej i umocnienia obronności ZSRR, - podstawą dobrobytu narodu radzieckiego.

W wyniku pomyślnego wykonania i przekroczenia zadań piątego planu 5-letniego radziecki przemysł ciężki osiągnął w 1953 r. nowe poważne sukcesy. Globalna produkcja przemysłu wytwarzającego środki produkcji wzrosła o 12% w porównaniu z 1952 r.

Na podstawie sukcesów w rozwoju przemysłu ciężkiego, osiągniętych w latach ubiegłych, przystąpiono w roku 1953 do wcielenia w życie uchwał partii i rządu o poważnym rozszerzeniu produkcji artykułów powszechnego użytku i o dalszym rozwoju rolnictwa, co znalazło odzwierciedlenie w wykonaniu budżetu państwowego.

Na podstawie wzrostu produkcji socjalistycznej i dochodu narodowego uległa dalszemu wzmocnieniu gospodarka finansowa. Według tymczasowych danych budżet państwowy ZSRR został wykonany w 1953 r.: po stronie dochodów na sumę 539,7 miliarda rubli, a po stronie wydatków - 514,8 miliarda rubli, a nadwyżka dochodów nad wydatkami wynosi - 24,9 miliarda rubli. Umożliwiło to, jak w latach poprzednich, zwiększenie kredytów na rozwój gospodarki narodowej i jeszcze większe umocnienie pieniądza radzieckiego.

Przedstawiony Radzie Najwyższej do zatwierdzenia budżet na rok 1954 ma po stronie dochodów sumę 571,8 miliarda rubli, a po stronie wydatków - 62,7 miliarda rubli. Dochody przewyższają wydatki o 9,1 miliarda rubli. W budżecie znalazła wyraz prowadzona przez partię i rząd polityka pokojowego bu-

downictwa gospodarczego i kulturalnego, polityka dalszego rozwijania przemysłu ciężkiego i podniesienia na tej podstawie rolnictwa oraz znacznego zwiększenia produkcji artykułów powszechnego użytku.

Znaczna część środków budżetu państwowego przeznaczona jest na rozwój przemysłu, rolnictwa, transportu, handlu i innych dziedzin gospodarki narodowej, na podniesienie dobrobytu i kulturalnego poziomu radzieckiego narodu.

Na gospodarkę narodową przeznaczają się w 1954 r. 326,7 miliarda rubli, w tym z budżetu państwowego - 216,3 miliarda rubli i ze środków organizacji gospodarczych - 110,4 miliarda rubli. Wydatki państwa na gospodarkę narodową wzrastają w porównaniu z tymczasowymi wynikami 1953 r. o 19,8%. Na inwestycje i na zwiększenie funduszy obrotowych gospodarki prelimituje się 184,9 miliarda rubli, w tym z budżetu - 121,1 miliarda rubli.

Wielkie inwestycje dają możliwość znacznego zwiększenia w 1954 r. majątku trwałego przemysłu, rolnictwa, transportu i innych dziedzin gospodarki narodowej, dają możliwość zbudowania wielu nowych zakładów przemysłowych, elektrowni, kopalń, jak również rozszerzenia budownictwa mieszkaniowego i kulturalno-bytowego.

Plan rozwoju gospodarki narodowej i projekt budżetu przewidują dalszy wzrost przemysłu ciężkiego, mającego decydujące znaczenie dla zapewnienia produkcji rozszerzonej środków wytwórczych, jak również dla zapewnienia radykalnego rozwoju rolnictwa, przemysłu lekkiego i spożywczego.

Znacznie zwiększają się inwestycje w hutnictwie metali żelaznych i nieżelaznych, w budowie elektrowni, w przemyśle węglowym, naftowym, chemicznym, budowy maszyn, drzewnym, papierniczym, budowlanym oraz w przemyśle materiałów budowlanych. W tych gałęziach przemysłu inwestycje wyniosą przeszło 90 miliardów rubli, tj. o blisko 10 miliardów rubli więcej niż w roku bieżącym.

W 1954 r. zapewnia się dalszy wzrost produkcji żelaza, stali, walcówki, wydobywania węgla i ropy, produkcji energii elektrycznej, sprzętu technicznego, jak również innych rodzajów produkcji przemysłu ciężkiego.

Na budowę zakładów przemysłu artykułów żywnościowych i innych artykułów powszechnego użytku przeznaczają się ponad 14 miliardów rubli, wobec 7,6 miliarda rubli w 1953 r.

Produkcja artykułów powszechnego użytku osiągnie w r.b. poziom przewidziany w piątej pięciolatkę na rok 1955. Oznacza to, że piąty plan pięcioletni w dziedzinie produkcji artykułów powszechnego użytku wykonany zostanie przed terminem, tj. w ciągu czterech lat.

Wydatki państwa na rozwój rolnictwa wynosić będą 74,4 miliarda rubli i wzrosną w porównaniu z 1953 r. o 42,4%, przy czym inwestycje w rolnictwie w roku 1954 stanowią będą 21 miliardów rubli, czyli prawie o 80% więcej niż w 1953 r.

Dodatkowe wydatki związane z wykonaniem uchwał partii i rządu w sprawie rozwoju rolnictwa wynosić będą - biorąc pod uwagę podniesienie cen artykułów dostarczanych w ramach skupu i dośtań oraz obniżenie podatków - około 47 miliardów rubli w porównaniu z 1952 r. Wysoką pozycję w kredytach budżetowych stanowią wydatki na dalsze umocnienie środków maszynowo-traktorowych.

Budżet przewiduje dalsze zwiększenie środków obrotowych sieci handlowej, co przyczyni się do rozszerzenia asortymentu towarów.

W związku ze wzrostem produkcji i obrotu towarowego plan rozwoju gospodarki narodowej przewiduje zwiększenie w 1954 r. przewozu ładunków wszystkimi rodzajami transportu. Na rozwój wszystkich rodzajów transportu i łączności przeznaczają się 38,8 miliarda rubli, tj. o 5% więcej niż w 1953 r.

W r.o.b. preliminuje się na cele rozwoju kultury socjalistycznej 146,3 miliarda rubli, czyli o blisko 10% więcej w stosunku do wstępnych wyników wykonania budżetu za rok ubiegły. Na oświatę, szkolenie kadr, rozwój nauki, sztuki i inne przedsięwzięcia w dziedzinie oświaty przeznaczają się 67,1 miliarda rubli, na ochronę zdrowia i kulturę fizyczną 29,3 miliarda rubli, na ubezpieczenia społeczne, emerytury oraz zasiłki dla matek wielodzietnych i samotnych - 44,9 miliarda rubli.

Przedstawiony Radzie Najwyższej ZSRR do zatwierdzenia budżet państwowy ZSRR na rok 1954 ma wielkie znaczenie gospodarcze i przyczyni się do wykonania zadań budownictwa komunistycznego. Wykonanie budżetu odegra wybitną rolę w realizacji opracowanych przez Komitet Centralny Partii Komunistycznej i Rząd Związku Radzieckiego planów dalszego rozwoju gospodarki socjalistycznej oraz podniesienia dobrobytu i kultury narodów Kraju Rad.

/sł/

BULGARSKA REPUBLIKA LUDOWA

Sukcesy spółdzielczości produkcyjnej

Gazeta "Izwestia" opublikowała artykuł wicepremiera bułgarskiej Rady Ministrów Trajkowa, dotyczący zagadnień rolniczych Bułgarii, który podajemy w skrócie.

Pierwszy plan pięcioletni rozwoju gospodarki narodowej Bułgarii został wykonany w ciągu czterech lat. Zadania polegające na zbudowaniu ekonomicznych podstaw socjalizmu rozwiązywane zostały pomysłowo, dzięki uporczywej, twórczej pracy klasy robotniczej, chłopstwa pracującego i inteligencji. Z zacofanego kraju rolniczego, jakim była Bułgaria w przeszłości, stała się ona w krótkim czasie państwem rolniczo-przemysłowym.

Jednocześnie z rozwojem przemysłu, rolnictwo bułgarskie osiągnęło w okresie pierwszego planu pięcioletniego ogromne sukcesy. Przedwojenny poziom produkcji rolniczej /1939/ nie tylko został osiągnięty, lecz znacznie przekro-

czony. Produkcja pszenicy w roku 1953 przewyższyła produkcję w 1939 o 32,5%, żyta - o 27,6%, jęczmienia - o 37,1%. Produkcja cennych roślin technicznych wzrosła kilkakrotnie: bawełny - o 435,5%, buraka cukrowego - o 343,7%, tytoniu - o 130,5%.

W okresie realizacji pierwszego planu pięcioletniego wzrosła znacznie mechanizacja prac w rolnictwie. W roku 1952 mniej więcej połowa ważnych robót polowych została wykonana przez maszyny.

Ogromna sukcesy osiągnięte zostały w latach pierwszego planu pięcioletniego w dziedzinie rozwoju spółdzielczości rolniczej wśród chłopstwa pracującego. Ilość spółdzielni /t.zw. TKZH/ wynosi już 2.747; zrzeszyło się w nich ponad 52% wszystkich gospodarstw chłopskich. Obszar ziemi objętej gospodarką kolektywną przekracza już 60% wszystkich użytków rolnych.

Spółdzielnie rolnicze stały się pionierami nowego, zmechanizowanego rolnictwa. Stosują one w coraz szerszym zakresie osiągnięcia nowoczesnej agrotechniki, dzięki czemu mają już do zanotowania znaczne sukcesy. W TKZH'ach zebrano w roku ubiegłym przeciętnie z dekara /dekar = 1/10 ha/ plony wyższe aniżeli w gospodarstwach indywidualnych: pszenicy - o 21,7%, kukurydzy - o 18,5%, wyki - o 21%, słoneczników - o 30,2%, bawełny - o 32% i buraków cukrowych - o 27,7%.

Rozwój hodowli pozostał w tyle w okresie pierwszego planu pięcioletniego w porównaniu z innymi gałęziami rolnictwa. Tym niemniej należy zaznaczyć, że i na tym polu TKZH'y osiągnęły już poważne sukcesy. We wszystkich niemal spółdzielniach produkcyjnych stworzono cztery najważniejsze fermy hodowlane - bydła rogatego, owiec, nierogacizny i drobiu. W roku 1952 pogłowie bydła spółdzielczego w TKZH'ach znacznie wzrosło w porównaniu z rokiem 1948. W państwowych gospodarstwach rolnych /GZH'y/ istniało już w końcu 1952 r. 1.589 ferm hodowlanych.

Perspektywy szybkiego rozwoju rolnictwa bułgarskiego zostały nakreślone przez postanowienia CK Bułgarskiej Partii Komunistycznej w październiku 1953 r. Postanowienia te stały się następnie podstawą dyrektyw dla VI Zjazdu Bułgarskiej Partii Komunistycznej, które przewidywały zwiększenie rozwoju rolnictwa w okresie drugiego planu pięcioletniego.

Na odcinku spółdzielczości produkcyjnej dyrektywy te przewidują znaczne rozszerzenie pomocy udzielanej przez państwo. W roku 1953 udzielono spółdzielniom produkcyjnym pomocy wartości ponad 450 mln lewów. Począwszy od 1954 r. pomoc ta będzie przekraczać sumę - 150 mln lewów, jedynie z tytułu samego obniżenia stawek ubezpieczeniowych, podatków, oraz wydatków na nawozy sztuczne, nasiona itd. Prócz tego zmniejszono dla spółdzielni produkcyjnych dostawy obowiązkowe dla państwa o wartości ponad 100 mln lewów.

1/ odnośne szczegóły znajdzie czytelnik w numerze 16/147 "WZH" str.4

Wszelchstronna pomoc i opieka, jaką rząd i Partia Komunistyczna Bułgarii otacza oddawna spółdzielnie produkcyjne uczynią z nich wzorowe ośrodki produkcji rolnej, często wybiegające ponad przeciętny poziom w innych krajach demokracji ludowej.

/p/

CHIŃSKA REPUBLIKA LUDOWA

Rozwój sektora socjalistycznego gospodarki narodowej

Naród chiński koncentruje obecnie swe wysiłki na zbudowaniu potężnego przemysłu socjalistycznego. Z każdym rokiem zwiększają się fundusze przeznaczone na finansowanie programu budownictwa gospodarczego. Podczas gdy w roku 1950 nakłady inwestycyjne stanowiły 23,9% ogólnej sumy wydatków budżetu państwowego, to w roku 1953 wynosiły już one 44,34% budżetu. W roku 1953 wysokość nakładów na budownictwo gospodarcze sześciokrotnie przekroczyła nakłady 1950 roku. Podkreślić należy, że prawie połowa tej sumy przeznaczona była na finansowanie inwestycji w przemyśle.

Dzięki takiej polityce, naród chiński w wyjątkowo krótkim czasie mógł całkowicie odbudować zniszczoną na skutek wojny gospodarkę narodową i przystąpić w roku 1953 na podstawie pierwszego pięcioletniego planu gospodarczego Chińskiej Republiki Ludowej - do planowego budownictwa gospodarczego.

Opierając się na doświadczeniach Związku Radzieckiego, Chiny Ludowe realizują uprzemysłowienie kraju w drodze rozwijania produkcji środków produkcji, przede wszystkim takich gałęzi przemysłu ciężkiego, jak przemysł hutniczy, maszynowy i przemysł paliw.

Rozwój przemysłu państwowego Chin odbywa się w wyjątkowo szybkim tempie. Jeśli przyjąć wartość produkcji przemysłu państwowego w 1949 roku za 100, to w roku 1950 wynosiła ona 152, w roku 1951 - 241, a w roku 1952 - 350. W roku 1953, pierwszym roku pierwszego planu pięcioletniego Chińskiej Republiki Ludowej robotnicy przedsiębiorstw państwowych osiągnęli nowe, wielkie sukcesy. Państwowy plan produkcji przemysłowej wykonany został w 106%, w porównaniu z rokiem 1952 wartość globalnej produkcji przemysłu państwowego zwiększyła się o 34%.

Rozwój przemysłu państwowego idzie w parze ze wzrostem ciężaru gatunkowego sektora socjalistycznego w całej gospodarce narodowej Chin. Podczas gdy w roku 1949 ogólna wartość produkcji przedsiębiorstw przemysłowych o charakterze socjalistycznym stanowiła 33,9% ogólnej wartości całej produkcji przemysłowej Chin, to w 1952 wzrosła ona do 50%, wartość produkcji przedsiębiorstw państwowego przemysłu kluczowego wynosiła w 1952 roku 60%, a w prowincjach północno-wschodnich - nawet 81,5%.

Sektor państwowy zajmuje dominującą pozycję zarówno w przemyśle ciężkim, jak i lekkim. Jednakże w chwili obecnej przedsiębiorstwa prywatne odgrywają jeszcze w Chinach dużą rolę. Władza Ludowa popiera te prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, których działalność jest korzystna dla narodu i przyczynia się do dalszego rozwoju ekonomiki kraju.

Jednocześnie jednak państwo podejmuje kroki, zmierzające do ograniczenia działalności takich przedsiębiorstw, których praca nie odpowiada interesom narodu. Prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe zaspokajają te potrzeby wewnętrznego rynku chińskiego, których przemysł państwowy nie może na razie zaspokoić w całej pełni. Dotyczy to przede wszystkim towarów powszechnego użytku.

Obok przedsiębiorstw państwowych i prywatnych istnieją też w Chinach przedsiębiorstwa mieszane, w których uczestniczą kapitał państwowy i prywatny. Udział tych przedsiębiorstw w globalnej produkcji przemysłowej kraju stale wzrasta. Podczas gdy w roku 1951 wartość produkcji tych przedsiębiorstw stanowiła 3% ogólnej wartości produkcji wielkich przedsiębiorstw przemysłowych, to w roku 1952 wzrosła ona do 6%.

Z każdym rokiem zwiększa się ilość przedsiębiorstw prywatnych, wykonujących zamówienia państwowe z otrzymanych od państwa surowców. Państwo ma przy tym monopol na zakup i sprzedaż produkcji tych przedsiębiorstw. W chwili obecnej przeszło połowa produkcji wielkich prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych wykonywana jest na podstawie umów zawartych przez państwo z kapitałem prywatnym. Zawierając tego rodzaju umowy, państwo zdobywa możliwość regulowania ilości, jakości i asortymentu wyrobów produkowanych przez przedsiębiorstwa prywatne.

Obecnie na handel państwowy i spółdzielczy przypada w Chinach około 50% łącznego obrotu towarowego na rynku wewnętrznym oraz 32% detalicznego obrotu towarowego.

Ostatecznym celem realizowanej w Chinach Ludowych polityki gospodarczej jest przedstawienie całego przemysłu i handlu na tory socjalistyczne. Podkreślił to w swoim referacie na IV Plenum Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin tow. Lu Szao-tsi, który powiedział m.in.

"Obecnie, gdy Chiny znajdują się w stadium rewolucji socjalistycznej, to jest w stadium przeobrażeń socjalistycznych, musimy stopniowo realizować uprzemysłowienie socjalistyczne, stopniowo dokonywać przeobrażeń socjalistycznych w rolnictwie, w przemyśle chałupniczym i w przemyśle prywatno-kapitalistycznym oraz handlu, aby przekształcić nasz kraj w wielkie państwo socjalistyczne".

/sł/

Wzrost liczebności zmechanizowanych gospodarstw rolnych

Jak podaje gazeta "Żenmińzibao", w końcu ubiegłego roku Chiny posiadały 59 państwowych zmechanizowanych gospodarstw rolnych. W ciągu ostatnich kilku lat dały one państwu ponad 300 mln kg zboża i wyszkoliły ponad 55 tys. różnych specjalistów dla wzrastającej sieci państwowych gospodarstw rolnych.

Park maszynowy państwowych gospodarstw rolnych składał się pod koniec 1953 r. z 1.620 traktorów, 352 kombajnów oraz ze znacznej ilości innych maszyn rolniczych. Dzięki właściwemu stosowaniu przodującej agrotechniki oraz w wyniku mechanizacji uprawy roli, państwowe gospodarstwa rolne uzyskują wyższe plony od indywidualnych.

W Chinach Wschodnich i Centralno-Południowych urodzajność pól w państwowych gospodarstwach rolnych wzrosła w latach ubiegłych o 30 do 90% w porównaniu do indywidualnych gospodarstw chłopskich.

W roku bieżącym liczba zmechanizowanych państwowych gospodarstw rolnych wzrośnie w porównaniu z rokiem ubiegłym prawie dwukrotnie. Wobec istnienia ogromnych obszarów nowin, powstają wielkie możliwości dla organizowania nowych państwowych gospodarstw rolnych i dla dalszego rozwoju sektora socjalistycznego w rolnictwie.

Według danych szacunkowych, powierzchnia nadających się do uprawy nowin wynosi - 18 - 24 mln ha.

/sł/

CZECHOSŁOWACJA

Udział w międzynarodowych wystawach i targach

Podajemy poniżej w streszczeniu artykuł czasopisma **BIKI /Radziecki Biuletyn Handlu Zagranicznego/** o udziale Czechosłowacji w międzynarodowych targach i wystawach w 1953 r.

Pomyślny rozwój gospodarki czechosłowackiej po drugiej wojnie światowej, który w znacznym stopniu należy za-
wdzięczać ścisłej współpracy gospodarczej ze wszystkimi kra-
jami obozu pokoju ze Związkiem Radzieckim na czele, stwarza
coraz większe możliwości dla wymiany towarowej Czechosłowacji
z państwami kapitalistycznymi. Jednym z konkretnych przeja-
wów dążenia Czechosłowacji do dalszego rozwoju wymiany towa-
rowej z innymi krajami na podstawie wzajemnych korzyści jest
udział jej w targach i wystawach międzynarodowych.

W 1953 r. Czechosłowacja uczestniczyła w całym szeregu
wystaw i targów. W okresie od 31 stycznia do 15 lutego ub.r.
została zorganizowana wystawa wyrobów czechosłowackich w Hel-
sinkach, której celem było nawiązanie ściślejszych stosunków
z Finlandią. Wystawa zademonstrowała szerokie możliwości
eksportowe czechosłowackich przedsiębiorstw handlu zagranicz-
nego.

Zamówienia uplasowane podczas trwania wystawy przewyższyły trzykrotnie przewidywane rozmiary. Czechosłowacja uczestniczyła także w targach medycznych, które odbyły się od 12 do 28 kwietnia 1953 r., reprezentując na nich 15 swoich przedsiębiorstw handlu zagranicznego. Szczególne zainteresowanie wzbudziły wśród zwiedzających czechosłowackie motocykle, maszyny włókiennicze, instrumenty muzyczne itd., jak również rozmaite wykresy i fotografie, które świadczą o rozwoju czechosłowackiej gospodarki narodowej.

To samo można powiedzieć także o udziale Czechosłowacji w targach brukselskich, które odbyły się w okresie od 28-go kwietnia do 10 maja 1953 r. 14 czechosłowackich przedsiębiorstw handlu zagranicznego pokazało tam szeroki asortyment towarów eksportowych.

Na międzynarodowych targach w Paryżu, które trwały od 9 do 25 maja, Czechosłowacja posiadała własny pawilon. Targi paryskie, w których brało udział 19 państw zwiedziło około 3 mln osób, większość ich obejrzała również pawilon czeski.

Czechosłowacja brała także udział w międzynarodowych targach sztokholmskich, które trwały od 28 sierpnia do 8 września 1953 r. Czechosłowackie przedsiębiorstwa handlu zagranicznego wystawiły tam swoje najlepsze eksponaty. Pawilon czeski na targach tych zwracał szczególną uwagę odwiedzających. Podczas targów zawarto wiele transakcji na zakup towarów czechosłowackich.

W roku 1953 Czechosłowacja uczestniczyła również w targach w Dżakarcie, które odbyły się od 29 sierpnia do 4 października 1953 r. Były to pierwsze targi międzynarodowe w Indonezji. W pawilonie czechosłowackim wystawiano wyroby, które wzbudzały wielkie zainteresowanie, a mianowicie wyroby czechosłowackiego przemysłu tekstylnego, maszyny poligraficzne, narzędzia, aparaty itd. Na tych targach reprezentowanych było 11 czechosłowackich przedsiębiorstw handlu zagranicznego.

Czechosłowacja uczestniczyła od 30 sierpnia do 9 września ub.r. w międzynarodowych targach lipskich. Czeski pawilon wystawowy na tych targach był największym ze wszystkich, jakie Czechosłowacja posiadała dotychczas zagranicą.

Targi lipskie miały szczególne znaczenie dla zwiększenia obrotów towarowych z NRD; handel między tymi dwoma krajami rozwija się bezustannie i stale jest pogłębiany na zasadach równouprawnienia i wzajemnych korzyści. Przemysł czechosłowacki reprezentowały obrabiarki, motory Diesla, turbiny parowe, maszyny i narzędzia górnicze, kompresory chłodnicze oraz różne inne towary. Wykresy pokazane w pawilonie czechosłowackim, świadczyły o wielkim wzroście produkcji czeskiej. W roku 1953 zwiększyła się ona w porównaniu z rokiem 1951 m.in. następująco: tokarnie - o 18%, turbiny wodne - o 90%, automaty i pół-automaty - dla sieci handlowej - o 70%, motory Diesla - o 32%, generatory - o 50% i łożyska kulkowe - 10%. Czechosłowacka delegacja handlowa przeprowadziła na targach rozmowy z przeszło 180 przedstawicielami firm 30 państw kapitalistycznych. Podobnie jak i w latach poprzednich, Czecho-

słowacja brała udział w targach jesiennych w Wiedniu w okresie od 7 do 14 września 1953 r.

W stolicy Meksyku Czechosłowacja zorganizowała w dniach od 14 listopada do 6 grudnia 1953 r. pierwszą wystawę wyrobów przemysłu czeskiego. W pawilonie czeskim wystawione zostało około 12.500 różnych towarów, które wzbudziły wielkie zainteresowanie społeczeństwa meksykańskiego.

W wystawie tej wzięło udział 13 czechosłowackich przedsiębiorstw handlu zagranicznego. Demonstrowane były samochody, motocykle, rowery, traktory, maszyny i narzędzia rolnicze, maszyny poligraficzne, urządzenia dla przemysłu tekstylnego, aparaty filmowe, aparaty radiowe, maszyny do pisania, surowce dla przemysłu chemicznego i chemikalia, wyroby ceramiczne, wyroby szklane, wyroby skórzane, kapelusze, chusteczki do nosa, pończochy, sztuczna przędza itd.

Ostatnią wystawą Czechosłowacji w 1953 r. była wystawa przemysłowa w Kairze, trwająca od 14 listopada do 6 grudnia ub.r. Obok maszyn włókienniczych wystawiono tam również maszyny precyzyjne najnowszej konstrukcji, takie jak: aparaturę rentgenowską, maszyny do szycia, najnowszego typu maszyny drukarskie, gilotyny do cięcia papieru, przybory laboratoryjne i mikroskopy,

Oprócz wspomnianych wyżej wystaw i targów, Czechosłowacja zorganizowała w Szanghaju w końcu lutego ub.r. wystawę wzorów szerokiego asortymentu swoich towarów, co miało na celu dalszy rozwój stosunków handlowych z Chińską Republiką Ludową.

Dzięki uczestnictwu w międzynarodowych targach i wystawach, Czechosłowacja dała wyraz swojemu dążeniu do dalszego umacniania węzłów ze wszystkimi krajami. Nieustanny wzrost przemysłu Czechosłowacji i szeroki wachlarz oraz wysoka jakość jej wyrobów odkrywają przed handlem czechosłowackim szerokie możliwości handlowe.

/p/

KOREANSKA REPUBLIKA LUDOWO-DEMOKRATYCZNA

Wykonanie planu gospodarki narodowej I kwartału 1954 roku

przez niektóre przedsiębiorstwa przemysłowe

Jak donosi Centralna Agencja Telegraficzna Korei - CTAK - wszystkie przedsiębiorstwa podległe Ministerstwu Przemysłu Materiałów Chemicznych i Budowlanych wykonały plan I kwartału w 105%. Fabryki nawozów sztucznych, należące do Naczelnego Kombinatów Chemicznego w Chyngnamie - przekroczyły plan produkcji przewidzianej na ten okres o 16%. Odbudowane działy zakładów hutniczych w mieście Him-Czak, wykonały plan wytopu stali na I kwartał w 111%. Fabryka włókiennicza w Kesong wykonała plan I kwartału w 108%.

Budżet na rok 1954

Wiceprzewodniczący gabinetu ministrów KRLD, minister finansów Caj Czau Ik wygłosił na ostatniej sesji Najwyższej Rady Narodowej referat o wykonaniu budżetów państwowych w latach 1950, 1951, 1952 i 1953 oraz o budżecie państwowym na rok 1954. Prelegent podkreślił w swoim referacie, że w okresie wojny całe życie kraju było podporządkowane jednemu celowi - wywalczeniu zwycięstwa - i że w związku z tym budżet KRLD kształtował się odpowiednio do potrzeb wojennych. Budżet ten został ułożony zgodnie z 3-letnim planem odbudowy i rozwoju gospodarki narodowej KRLD. Partia i rząd przejawiają stałą troskę o podniesienie poziomu materialnego i kulturalnego ludności. W ciągu 2-ech lat ceny detaliczne produktów żywnościowych i przemysłowych były obniżane 4 razy. Również w roku bieżącym przewidywana jest obniżka cen towarów masowego spożycia na ogólną sumę 2.750 wonów.

Budżet państwowy na 1954 r. przewiduje po stronie wpływów ogólną sumę 78.341 mln wonów, czyli o 48% więcej aniżeli w 1953 r. a po stronie wydatków - 72.956 mln wonów, czyli o 47% więcej aniżeli w 1953 r. W ten sposób wpływy przewyższą wydatki o 5.385 mln wonów. Minister zaznaczył, że 69,9% wszystkich środków przeznaczają się na rozwój gospodarki narodowej oraz na akcję socjalno-kulturalną. Wydatki na gospodarkę narodową zwiększają się w porównaniu z ub. rokiem o 72,9% a wydatki na akcję socjalno-kulturalną - o 70,3%.

/sł/

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Przewidywane obroty na targach lispkich

Gazeta "Die Wirtschaft" zamieściła artykuł prezesa Izby Handlu Zagranicznego NRD w sprawie Targów Lipskich, który podajemy w skrócie:

Wzrastające stale zainteresowanie handlem Wschód-Zachód znajduje swe odzwierciedlenie w przygotowaniach do Targów Lipskich, które odbędą się w roku bieżącym od dnia 5 do 15 września. Plac wystawowy powiększony zostanie w tym roku o 20.700 m², ponieważ wzrośnie liczba wystawców. Na targach reprezentowane będą liczne kraje kapitalistyczne łącznie z Niemcami zachodnimi.

Duże zainteresowanie targami wykazują wielkie brytyjskie przedsiębiorstwa przemysłowe. Przewiduje się również znacznie większą ilość wystawców oraz rozszerzenie wachlarza eksponatów ze strony Holandii, Belgii, Włoch, Szwajcarii i krajów północno-europejskich. Coraz liczniej zgłaszają swój udział w targach wielkie przedsiębiorstwa Niemiec zachodnich.

Związek Radziecki, Chiny Ludowe i Czechosłowacja demonstrują ponownie we własnych pawilonach swoje osiągnięcia i możliwości produkcyjne. Pozostałe kraje demokracji ludowej wystąpią we wspólnym pawilonie. Obecność delegacji handlowych tych krajów przyczyni się niewątpliwie do zawierania nowych transakcji.

O zasięgu możliwości handlowych z NRD świadczą obecne zamierzenia odnośnie zakupów i sprzedaży w Niemczech zachodnich oraz w innych krajach kapitalistycznych. Niemiecka Republika Demokratyczna zamierza zwiększyć swoje obroty tak w imporcie jak i w eksporcie co najmniej do 200 mln DM, czyli ogółem do 400 mln DM.

Poprzednie targi dowiodły już, że Lipsk w szybkim tempie stał się rynkiem o dużym znaczeniu, i że przyczynia się on znacznie do pogłębienia stosunków handlowych pomiędzy Wschodem a Zachodem. Wyraźny wzrost handlu Wschód-Zachód zaznaczył się szczególnie od roku ubiegłego. Świadczą o tym zawarte w międzyczasie umowy handlowe pomiędzy NRD a Egiptem, Austrią, Belgią, Grecją, Francją, Finlandią i innymi krajami, oraz wydatne zwiększenie dotychczasowych obrotów towarowych.

/p/

RUMUNSKA REPUBLIKA LUDOWA

Handel zagraniczny

Gazeta "Izwiestia" zamieściła niedawno artykuł omawiający rozwój rumuńskiego handlu zagranicznego, który podajemy w pełnym brzmieniu.

Rumunia wyzwolona przez armię radziecką z niewoli imperialistycznej, stała się po raz pierwszy w historii prawdziwie suwerennym państwem. Władza ludowo-demokratyczna prowadzi własną niezależną politykę zagraniczną, która jest podyktowana wyłącznie interesami narodu. Znajduje to także swoje odbicie w rozwoju rumuńskiego handlu zagranicznego.

Rumunia, która była krajem słabo rozwiniętym gospodarczo, występowała w przeszłości na rynku światowym, jako kraj półkolonialny. Wywoziła ona niemal wyłącznie produkty rolnicze i surowce, i przywoziła wszelkiego rodzaju wyroby przemysłowe. Krajowa produkcja przemysłowa pokrywała w 1938 roku zaledwie 1,79% rumuńskiego eksportu. Handel zagraniczny tego nawskroś rolniczego kraju, który był gospodarczo zafarfany i którego jedyną poważną gałąź przemysłu - wydobywanie i przeróbka ropy naftowej - znajdowała się niemal całkowicie w rękach kapitalistów zagranicznych, nie miał żadnych możliwości szerszego rozwoju.

Obecnie sytuacja uległa zasadniczej zmianie. Upaństwowienie przemysłu i planowa gospodarka socjalistyczna przekształciły całkowicie oblicze rumuńskiej ekonomiki. Fakt ten musiał także wpłynąć na charakter handlu zagranicznego. Rumunia, która jest krajem o wspaniale rozwijającej się gospodarce narodowej i która prowadzi konsekwentną politykę pokojową, dąży do rozszerzenia swych stosunków gospodarczych z innymi pań-

stwami. Dowodem tego jest fakt, iż obroty handlowe Rumunii zwiększyły się w 1953 r. 14-krotnie w porównaniu z rokiem 1946.

W miarę rozwoju przemysłu rodzimego, zmieniała się również struktura eksportu rumuńskiego. Rzecz jasna, że wywóz towarów tradycyjnych trwa nadal, lecz jednocześnie stale podnosi się udział produkcji przemysłowej. Nie licząc nawet produktów naftowych i wyrobów drzewnych, w roku 1953 artykuły przemysłowe stanowiły już 17,8% rumuńskiego eksportu.

Rumunia stała się eksporterem traktorów, sprzętu wiertniczego dla przemysłu naftowego, obrabiarek, łożysk kulkowych, motorów, aparatury elektrycznej, artykułów elektrotechnicznych itd. W coraz większych ilościach wywozi się także materiały budowlane. W ubiegłym roku sprzedano zagranicą setki tysięcy ton cementu portlandzkiego, miliony metrów kwadratowych płyt asfaltowych i szkła okiennego. Szybko wzrasta również eksport produktów chemicznych: Rumunia wywozi lakiery, farby, sadzę przemysłową, produkty chloro-sodowe, barwniki, wyroby szlifowane i rozmaite madykamenty.

Znacznie zmieniła się również struktura eksportu wyrobów drzewnych i artykułów spożywczych. Obecnie wywozi się makaron, owoce suszone, soki, warzywa, konserwy mięsne i rybne, wyroby cukiernicze i inne, narówni ze zbożem i świeżymi owocami. O ile dawniej wywożono zagranicę budulec i drewno w najsurowszej postaci, to obecnie eksportuje się także domki standartowe, meble, statki, dyktę i klepkę. W okresie ostatnich pięciu lat wywóz mebli wzrósł niemal 13-krotnie. Dawniej przemysł przetworów naftowych dostarczał na eksport głównie mazutu, obecnie zaś wywozi się wysokogatunkową benzynę, smary, parafinę i koks naftowy.

Rozwój wszystkich gałęzi gospodarki narodowej spowodował nie tylko zwiększenie możliwości eksportowych Rumunii, lecz jednocześnie rozszerzył popyt na towary importowane. Obecnie przywozi się także urządzenia przemysłowe i maszyny, których kraj na razie nie produkuje. Sprowadzane są również rozmaite surowce. Znacznemu rozszerzeniu ulegnie import artykułów powszechnego użytku oraz różnych artykułów spożywczych, niezbędnych dla kraju w związku z zaplanowanym podniesieniem stopy życiowej ludności.

W stosunkach gospodarczych z zagranicą najpoważniejszą pozycję zajmuje Związek Radziecki i kraje demokracji ludowej. W handlu z tymi państwami zapanowały stosunki zupełnie nowego typu, stosunki które nie są oparte na wyzysku jednej strony przez drugą lub na jakiegokolwiek dyskryminacji, lecz na przyjazni i wzajemnej, braterskiej pomocy. Rumuńskie umowy handlowe z krajami obozu pokoju zawierane są na zasadach całkowitego równouprawnienia i wzajemnych korzyści.

Prowadząc ożywiony handel z krajami obozu pokoju, Rumuńska Republika Ludowa dąży również do rozszerzenia stosunków handlowych ze światem kapitalistycznym. Reprezentuje ona stanowisko, że jest zupełnie możliwym pokojowe współistnienie państw o różnych ustrojach społecznych. W ciągu ostatnich czterech lat Rumunia eksponowała swoje towary na

dwustu wystawach międzynarodowych - w Lipsku, Mediolanie, Wiedniu itd. Wielką wystawę gospodarczą, która była urządzona w Bukareszcie w roku 1952-1953, zwiedzili przedstawiciele sfer kupieckich wielu krajów kapitalistycznych.

Przedstawiciele rumuńskich organizacji handlu zagranicznego brali udział w 1952 r. w moskiewskiej konferencji gospodarczej, gdzie nawiązali liczne kontakty z kołami handlowymi szeregu krajów. Dużą korzyść w tych sprawach przyniosła także konferencja ekspertów ekonomicznych, zwołana w roku ubiegłym w wyniku uchwał Komisji Gospodarczej ONZ dla spraw Europy. Rumuńskie delegacje handlowe odwiedziły Danię, Belgię, Holandię, Włochy, Austrię, Turcję, Egipt, Liban, Indie i inne kraje. Ogółem Rumunia prowadziła w roku 1953 handel z 44 państwami kapitalistycznymi, a obecnie trwają dalsze rokowania handlowe z tymi krajami. W najbliższym czasie przedstawiciele rumuńskich organizacji handlu zagranicznego udadzą się do Indonezji, na Cejlon, do krajów Ameryki Łacińskiej i do krajów Europy północnej.

Fakty wskazują, że nie ma niepokonalnych przeszkód na drodze rozwoju stosunków gospodarczych pomiędzy krajami, którego szczerze pragną wzajemnego handlu. Rumunia zawarła na przykład umowę handlową i płatniczą z Indiami, z którymi dotychczas nie nawiązała jeszcze stosunków dyplomatycznych. W ramach tej umowy będzie ona dostarczać Indiom między innymi produkty haftowe, chemikalia, wyposażenie przemysłowe, maszyny włókiennicze, traktory, tabor kolejowy, papier i wyroby drzewne, otrzymując w zamian herbatę, kawę, przyprawy korzenne, wełnę, skóry, bawełnę, wyroby włókiennicze, wyposażenie przemysłowe, szellak itd.

Rumunia prowadzi na dużą skalę handel z krajami zachodnio-europejskimi. Ogółem rozmiary handlu rumuńskiego z tymi krajami wzrosły od roku 1950 o 50%. Nie ulega żadnej wątpliwości, że handel ten mógłby być znacznie większy. Istnieją ku temu wszelkie możliwości. Jednakże polityka dyskryminacji gospodarczej, prowadzona nadal przez Stany Zjednoczone w stosunku do krajów demokratycznych przeszkadza w dużym stopniu umocnieniu międzynarodowych stosunkach handlowych.

Dotychczas istnieją jeszcze niewiarygodne wprost fakty, kiedy pod pozorem zakazu sprzedaży towarów strategicznych zrywano są najbardziej pokojowe transakcje. Pod tym pozorem nie można było np. wywozić baranów zarodowych z Włoch, szyn tramwajowych z Belgii oraz urządzeń dla przemysłu włókienniczego z Niemiec zachodnich. Bywało nawet tak, że amerykańskie władze okupacyjne zatrzymywały towary, które wysyłane były do Rumunii tranzytem przez Niemcy zachodnie.

Jednakże, wbrew polityce zimnej wojny, prowadzonej przez reakcyjne koła krajów kapitalistycznych, międzynarodowe stosunki gospodarcze stale rozwijają się. Coraz częściej koła handlowe w krajach kapitalistycznych nabierają przekonania, że handel ze Wschodem jest niezbędny i że rozwój stosunków handlowych z krajami obozu pokoju stanowi pewne wyjście dla eksportu produktów przemysłowych i rolniczych, szczególnie w warunkach narastającego kryzysu w Stanach Zjednoczonych.

W Rumunii śledzono ostatnio z żywym zainteresowaniem prace dziewiątej sesji Komisji Gospodarczej dla Europy przy ONZ. Żywi się przy tym nadzieją, że narady ekspertów handlowych - które mają odbywać się zgodnie z postanowieniami tej Komisji - dopomogą do rozszerzenia i umocnienia międzynarodowych stosunków gospodarczych. Rumuńska Republika Ludowa wykazuje na całej przestrzeni swego istnienia szczere pragnienie rozszerzenia handlu z wszystkimi krajami na zasadach równouprawnienia i obustronnych korzyści. Handel taki jest jedną z dróg, prowadzących do trwałego pokoju i wzajemnego porozumienia między narodami.

/p/

WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Wykonanie planu gospodarczego w I kwartale 1954 r.

Prasa węgierska opublikowała komunikat Centralnego Urzędu Statystycznego o wykonaniu planu gospodarki narodowej w I kwartale 1954 r.

Komunikat głosi, że w I kwartale plan produkcji przemysłowej wykonano w 98,4%. W ciągu pierwszych dwóch miesięcy tego roku prace zakładów przemysłowych znacznie hamowane były brakiem dostatecznej ilości energii elektrycznej i zakłóceniem w transporcie wskutek wyjątkowo surowej zimy.

W I kwartale wydobyto ponad plan znaczne ilości ropy naftowej, wyprodukowano więcej autobusów, benzyny, nafty, penicyliny, wyrobów szklanych, tkanin jedwabnych, pończoch jedwabnych, obuwia, piwa, konserw owocowych i mydła.

Do 10 kwietnia plan zasiewów zbóż jarych został wykonany w 95,9%. Wiosna otrzymała od państwa wiele nowych maszyn rolniczych. Ośrodki maszynowo-traktorowe pracowały znacznie lepiej niż w I kwartale r.ub., naprawiając 2 razy więcej traktorów niż w r.ub. Trzykrotnie wzrosła w porównaniu do r.ub. ilość nawozów sztucznych.

Do pracy w ośrodkach maszynowo-traktorowych i państwowych gospodarstwach rolnych zgłosiło się 2.500 specjalistów.

Handel detaliczny sprzedał w I kwartale 1954 r. o 21,4% towarów więcej niż w analogicznym okresie r.ub. Maszyn do szycia sprzedano o 342% więcej, odbiorników radiowych - o 119%, rowerów - o 112%, cukru o 7%, wyrobów cukierniczych - o 13% i masła o 36% więcej niż w analogicznym okresie r.ub.

/sł/

EUROPEJSKIE KRAJE KAPITALISTYCZNE

EUROPEJSKA WSPOLNOTA WĘGLA I STALI

/Przegląd aktualnych zagadnień/

Pierwszy rok działania EWWIS'u ujawnił z całą wyrazistością wewnętrzne sprzeczności tej organizacji. Od pierwszych dni jej istnienia stało się jasnym, iż "Wysoka Władza" nie zdołała zrealizować swego formalnego postulatu "liberalizacji obrotów na wspólnym rynku". EWWIS powstała na gruncie wysoko zmonopolizowanych rynków krajowych węgla i stali, objętych siecią wzajemnych porozumień, zrzeszeń powszechnie stosujących dyskryminacyjne praktyki handlowe. Można zaryzykować twierdzenie, że na tym obszarze najwcześniej skończyła się era kapitalizmu wolno-konkurencyjnego, ustępując miejsce kapitalizmowi imperialistyczno-monopolistycznemu. W tych warunkach przywrócenie niektórych form charakterystycznych dla minionego już etapu, a do tego sprowadza się przecież głoszony przez Wspólnotę program - jest tylko utopią i to utopią niebezpieczną, bo maskującą prawdziwe cele tej organizacji. "Zadaniem naszym jest podniesienie produkcji, liberalizacja obrotów, polepszenie stopy życiowej robotników, stworzenie podstaw szerszej i głębszej wspólnoty wszystkich krajów Europy Zachodniej" głosi II raport Wysokiej Władzy EWWIS'u.

Z tych szczytnych haseł nie zrealizowano dotychczas ani jednego. Poniżej postaramy się wykazać na materiale faktycznym fiasko programu Wysokiej Władzy oraz prawdziwe polityczne znaczenie reprezentowanej przez nią organizacji.

Produkcja stali i węgla w krajach należących do Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali kształtowała się w 1953 r. i w I kwartale 1954 r. następująco /w mln ton/:

Produkcja stali /w mln t./:

	I kwartał			
	1952	1953	1953	1954
Niemcy zachodnie	15.806	15.417	4.286	3.869
Francja	10.867	9.996	2.731	2.460
Szwajcaria	2.823	2.688	0.729	0.629
Belgia	5.101	4.540	1.222	1.163
Luksemburg	3.002	2.658	0.692	0.630
Włochy	3.535	3.490	0.801	0.976
Holandia	0.685	0.882	0.214	0.230
ogółem EWWIS	41.819	39.671	10.675	9.957

Produkcja węgla /w mln ton/:

	1952	1953	I kwartał	
			1953	1954
Niemcy zachodnie	123,3	124,5	31.724	32.507
Francja	55,4	52,6	14.438	14.396
Saara	16,2	16,4	4.270	4.319
Belgia	30,4	30,0	7.752	7.664
Holandia	12,5	12,3	3.167	3.010
Włochy	1,1	1,1	0.296	0.273
Ogółem EWWiS	238,9	236,9	61.697	62,169

Rok ubiegły był okresem dekonjunktury na rynku stali i węgla, czego wyrazem był spadek produkcji, wzrost zapasów oraz kurczenie się portfela zamówień. Zagadnienie to i jego przyczyny było omawiane szczegółowo w kolejnych opracowaniach "Rynków Towarowych". Trend ten zaznaczył się również w odniesieniu do stali i w I kwartale 1954 r. W okresie tym produkcja stali surowej spadła o 6,73% w porównaniu z analogicznym okresem 1953 r. Największy spadek wykazują Niemcy zachodnie oraz Francja. Jedynie Holandia i Włochy, których udział w ogólnej produkcji EWWiS'u jest znikomy, zdołały nieco powiększyć wytop stali.

Sytuację na odcinku węgla cechuje stagnacja: wydobycie wzrosło w I kwartale b.r. jedynie o 0,84%, a więc minimalnie. Największy wzrost wydobycia cechuje Niemcy zach., natomiast Francja, Belgia i Holandia poważnie ograniczyły wydobycie. We wszystkich krajach EWWiS'u zapasy węgla na hałdach wzrosły z wyjątkiem Saary. Ogółem zapasy te wynosiły na koniec marca 1954 r. we wszystkich krajach EWWiS'u 11.637 mln ton, wobec 8.756 mln ton w końcu marca 1953 r.

Przytoczony wyżej materiał liczbowy świadczy niezbicie, iż podstawowy cel Wysokiej Władzy - zwiększenie produkcji - nie został osiągnięty. Trudności przeżywane przez EWWiS znajdują również swe odzwierciedlenie w strukturze i rozwoju inwestycji w przemyśle węglowym i stalowym krajów Wspólnoty.

Jak donosi "Deutsche Zeitung" i "Neue Zürcher Zeitung" na dzień 1.I.54r. inwestycje w toku w przemyśle węglowym EWWiS'u wynosiły 1.833 mln \$, wobec 2.130 mln na dzień 1.I.53r., w wydobyciu rudy żelaznej - 96 mln \$, wobec odpowiednio 120 mln \$, w produkcji stali i żelaza 1.273 mln \$ - wobec odpowiednio 1.775 mln \$.

Łączne inwestycje w toku /po uwzględnieniu wydobycia węgla brunatnego/ wyniosły na 1.I.1954r. \$ 3.663 mln wobec \$ 4.425 mln na 1.I.1953r. Dane te wskazują więc na poważne zwolnienie tempa inwestycji, zwłaszcza w przemyśle stalowym i węglowym.

Udział środków własnych i obcych w finansowaniu inwestycji obrazuje następujące zestawienie:1/

1/ Tabela ta podaje koszty inwestycji faktycznie wydatkowane w 1952 i 1953r. Cyfry te są więc mniejsze od wartości inwestycji w toku o jakich wspomniano poprzednio.

w mln \$	przem. stalowy i żelazny	wydobycie węgla kam.	wydobycie rud żelaznej	wydobycie węgla brunatnego					
	1952	1953	1952	1953	1952	1953	1952	1953	
ogółem	576,1	660,8	532,9	495,4	30,4	41,2	34,3	64,6	
środki własne	240,8	232,1	227,9	151,3	23,9	28,8	26,5	39,5	
%	41,8	35,1	42,8	30,6	78,6	69,9	78,4	61,1	
środki obce z czego m.in. dotacje państwowe i "pomoc" USA	335,3	428,7	305,0	344,1	6,5	12,4	7,8	25,1	
	148,1	155,1	167,9	145,1	1,0	2,0	2,4	3,0	

Stwierdzić należy niewątpliwy fakt malenia własnej bazy finansowania w przemyśle EWWiS'u, przy czym w przemyśle stalowym spadek ten wynosi 6,7%, w wydobywaniu węgla - 12,2%, w wydobywaniu rudy żelaznej - 8,7%, węgla brunatnego - 17,3%. Ogółem udział środków obcych w kosztach inwestycyjnych, wymienionych w tabeli, wyniósł \$ 810 mln w 1953 r. wobec 655 mln \$ w 1952 r. Ze środków tych jedynie 25% /1953/ i 24% /1952r./ stanowiły t.zw. źródła "normalne", t.zn. emisje obligacji i pożyczki /powyżej 5 lat/, zaciągnięte na rynku pieniężnym. Pozostałe 600 mln \$ /1953 r./ i 500 mln \$ /1952 r./ pochodziło z kanałów "nadzwyczajnych", tj. z krótkoterminowych kredytów bankowych, specjalnych dotacji państwowych oraz z "pomocy" amerykańskiej.

Nie ulega wątpliwości, iż malenie własnej bazy finansowania związane jest między innymi z wysokimi kosztami własnymi. Poważne obciążenie finansowe przemysłów ciężkich EWWiS'u może zmniejszyć, jak pisze "Deutsche Zeitung", korzyści płynące z przeprowadzenia modernizacji i zwiększenia produktywności w tych gałęziach gospodarki.

Specjalnego znaczenia w tym kontekście nabiera problem pożyczki amerykańskiej, przeznaczonej dla rozbudowy przemysłu stali i węgla Wspólnoty. Jak wiadomo - po dłuższych targach Kongres amerykański udzielił za pośrednictwem "Eximbank u" Wysokiej Władzy pożyczki w wysokości 100 mln \$ na 3 7/8%, zwrotnej w ciągu 25 lat. Gwarancję tej pożyczki stanowi specjalny "fundusz gwarancyjny" EWWiS'u alimentowany wpływami z "podatku" nałożonego przez Wysoką Władzę na przemysły objęte Wspólnotą.

W początkowych dezyderatach odnośnie pożyczki Zarządu Wspólnoty wymieniana była suma 500 mln \$. Ograniczenie wysokości pożyczki stoi bezwątpienia w związku z opinią pewnych wpływowych kół przemysłowych USA, które są zdania, iż przemysł ciężki Europy zachodniej jest "przeinwestowany" i cierpi raczej na przerost zdolności produkcyjnej, niż jej niedostatek. Koła te uważają projekty Monneta zwiększenia do 1960r. zdolności produkcyjnej stali do 56 mln ton, za nierealne, wobec

faktu spadku popytu na rynku wewnętrznym i zewnętrznym. Jednocześnie przemysłowcy amerykańscy z niezadowolaniem stwierdzają, iż strumień kapitałów inwestycyjnych z krajów EWWiS w coraz większej mierze kieruje się na rynki pozaeuropejskie, do Ameryki łacińskiej, Azji, Afryki i Australii. W tych warunkach większy zastrzyk dolarowy dla Wysokiej Władzy oznaczałby w przyszłości zmniejszenie szans inwestycyjnych zagranicą dla przemysłu USA, nie mówiąc już o groźbie zwiększonej znacznie konkurencji, jeśli chodzi o sam eksport węgla i stali na rynki zamorskie.

Pewne koła amerykańskie są również zdania, iż zaopatrzenie surowcowe przemysłów stalowych w Europie zachodniej jest więcej niż wystarczające. Świadczą o tym rosnące zapasy węgla i spadek jego importu z USA. Mimo to, pisze "Baron's" Wysoka Władza obstaje przy swym celu zwiększenia wydobycia węgla z 240 mln ton w 1953r. do 280 mln w 1956 r. Postulat ten staje się tym bardziej nie-realny, gdy się uwzględni wzrost wykorzystania innych źródeł energetycznych, jak ropy naftowej, gazu ziemnego i energii hydroelektrycznej. Również projekty zwiększenia wydobycia rudy żelaznej o 25%, które tak przerażają producentów szwedzkich, są całkowicie nieuzasadnione".

Okazuje się więc, że problem inwestycyjny w EWWiS'ie może najlepiej odsłaniać istotne sprzeczności, które pojawiły się w tym charakterystycznym dla kryzysu kapitalizmu tworze. Z jednej strony, tempo inwestycji zaczyna maleć, a z drugiej zwiększa się obciążenie finansowe, spadające na przemysł węglowy i stalowy. Fakt ten zmusza EWWiS do szukania pomocy w USA, będących jednym z ideowych twórców Wspólnoty. Należy tu zauważyć, że stanowisko USA w tej sprawie nie jest jednolite; podczas gdy administracja republikańska popiera finansowo EWWiS, widząc w nim podbudówkę dla EWO /1/, to koła przemysłowców coraz więcej oponują przeciwko temu, obawiając się konkurencji przemysłu europejskiego.

Jako trzeci z kolei problem EWWiS'u możnaby uznać kwestię cen węgla i stali oraz pozycję kartelów w łonie Wspólnoty. Wprowadzając z dniem 1 kwietnia b.r. częściową liberalizację cen węgla, Wysoka Władza musiała pójść na kompromis. Jak wiadomo, w okresie dużego popytu na węgiel Wysoka Władza ustaliła ceny maksymalne, których nie wolno było podwyższać. W miarę osłabienia się rynku węgla i rosnącej jego podaży, utrzymywanie nadal sztucznego pułapu cen maksymalnych okazywało się nie-realne. Niemożliwym jednak było również wprowadzenie całkowitej liberalizacji obrotów; w okręgach Pas-de-Calais i w Zagłębiu Ruhry działają tak silne zjednoczenia producentów i eksporterów, iż praktycznie biorąc, liberalizacja cen byłaby na tym obszarze bezprzedmiotowa. W związku z tym, Wysoka Władza utrzymała /z pewnymi zmianami/ ceny maksymalne dla Zagłębia Ruhry i Pas-de-Calais, liberalizując ceny na innych obszarach. Decyzja ta dowodzi raz jeszcze jak trudno jest przeforować Wysokiej Władzy nierealistyczny postulat "powrotu do gospodarki wolno-konkurencyjnej".

1/ Europejska Wspólnota Obronna.

Wysoka Władza nie zdołała - wbrew swym zapewnieniom i zobowiązaniom statutowym - wprowadzić istotnego równouprawnienia przemysłu stalowego i węglowego, zwłaszcza w odniesieniu do Francji i Niemiec zachodnich. Takie równouprawnienie miało właśnie stanowić o "wolnej konkurencji" na wspólnym rynku. W przemyśle węglowym Francja uskarża się na nadmierne ciężary finansowe i socjalne, zwiększając znacznie ceny sprzedaży. W 1953 r. na skutek wysokich inwestycji i wynikającego stąd zadłużenia, ciężary finansowe wynosiły przy sprzedaży 278 fr.f. od tony węgla francuskiego. W tym samym czasie kopalnie zachodnio-niemieckie, które rozbudowały się jeszcze w okresie wojennym, skorzystały z upadłości finansowej ogłoszonej po kapitulacji i są obciążone jedynie w wysokości 35 ffr od tony. Odwrotnie przedstawia się sytuacja w przemyśle hutniczym Francji. Podczas, gdy francuskie koncerny stalowe korzystają ze znacznej bonifikaty przy płaceniu podatku od produkcji i od transakcji /razem 16,35%/, eksporter zachodnio-niemiecki otrzymuje jedynie zwrot w wysokości 4% od zapłaconego podatku obrotowego. Wywołuje to liczne protesty przemysłowców rurskich i zadrażnienia pomiędzy obydwojema krajami. W tych warunkach idea "wspólnego rynku" okazuje się i na tym odcinku całkowicie utopią.

Jaskrawym przykładem niepowodzenia Wysokiej Władzy w dziele "liberalizacji obrotów na wspólnym rynku" jest działalność t.zw. kartelu brukselskiego. Kartel ten zrzesza od marca 1953 r. eksporterów krajów EWWiS'u, wywożących stal do państw trzecich. Działalność jego ma trwać do 1 lipca 1954 r., poczym może być ewentualnie przedłużona. Bezpośrednią przyczyną powstania tego kartelu było zachwianie się koniunktury na rynku stali i wynikające stąd obawa przed rujną konkurencją między państwami EWWiS'u na rynkach poza Wspólnotą. W związku z tym uczestnicy układu zobowiązali się do przestrzegania cen minimalnych w eksporcie poza EWWiS. Za przekroczenie tego przepisu grozi kara konwencjonalna wymierzana przez biuro kartelu, mieszczące się w Brukseli. Zrzeszenie powyższe należy uważać w dużej mierze za kontynuację działalności osławionego przedwojennego kartelu stalowego. Oficjalnie kartel brukselski nie dokonuje jeszcze podziału zamówień ani rynków /sfer zbytu/ pomiędzy swych uczestników, ograniczając się jedynie do ustalenia wspólnej polityki cen minimalnych.

Jaki jest stosunek kartelu brukselskiego do EWWiS'u? Teoretycznie biorąc, Wysoka Władza nie może uważać istnienia kartelu brukselskiego za nielegalne. Wg brzmienia art.61 traktatu EWWiS'u Wysoka Władza nie jest w zasadzie upoważniona do ustalenia cen minimalnych przy eksporcie do krajów trzecich. Kompetencje jej ograniczają się do rynku wewnętrznego Wspólnoty. Jedynie zgoda Komitetu doradczego i rady ministrów Wspólnoty umożliwia Wysokiej Władzy ingerencję również w sprawie cen na artykuły eksportowe do krajów trzecich. W końcu 1953 r. Wysoka Władza zwróciła się do tych organów z prośbą o wyrażenie zgody na natychmiastowe rozwiązanie kartelu brukselskiego i pozostawienie kwestii cen minimalnych jedynie w kompetencji Wysokiej Władzy.

Akcja Wysokiej Władzy skończyła się jednak fiaskiem: Komitet doradczy EWWiS'u stwierdził wprost, iż działalność

kartelu w obecnych warunkach rynkowych jest zgodna "z duchem statutu EWWiS'u, gdyż ułatwia handel z krajami trzecimi". Tym samym idea kartelizacji odniosła znowu sukces, wykazując nie-realność programu liberalizacyjnego Wysokiej Władzy.

Problem kartelu brukselskiego ma jeszcze inny aspekt: wiąże się on ściśle z narastającą walką konkurencyjną między eksporterami kontynentalnymi i brytyjskimi w zakresie produktów stalowych. W 1953 r. łączny eksport stali z krajów EWWiS'u zmniejszył się o 0,6%, podczas gdy Wielka Brytania zwiększyła swój wywóz o 7%. Rozwój przemysłu hutniczego Europy kontynentalnej poszedł w odmiennym kierunku aniżeli rozwój w Wielkiej Brytanii. Podczas gdy w 1952 r. przemysł brytyjski importował więcej stali niż sprzedawał zagranicę, to już w 1953 r. powstała pewna nadwyżka eksportowa stali /507 tys.ton/. W 1953 r. eksport ten stanowił co prawda 1/5 eksportu francusko-saarskiego, kierowanego poza kraje Wspólnoty, jednakowoż różnice ta dąży do zmniejszenia się. Na rynkach zagranicznych zaznacza się coraz bardziej zawzięta konkurencja między dostawcami kontynentalnymi i angielskimi, mimo stosunkowo nieznacznego tonażu oferowanego przez W.Brytanię. W ciągu ostatnich 6 miesięcy eksporterzy tych krajów prowadzą wojnę na odcinku cen. Kraje kontynentalne zredukowały ceny na stal eksportowaną do krajów trzecich o 5-10%, a Wielka Brytania o 8 - 13%. Ceny kontynentalne spadały niekiedy jeszcze znacznie mimo działalności kartelu brukselskiego, ustalającego minimum. Ze względu na niższe koszty produkcji stali brytyjskiej, rynek angielski jest trudny do zdobycia dla produktów kontynentalnych, a inne rynki światowe stają się coraz trudniejsze do utrzymania, zwłaszcza wobec groźby przyszłej konkurencji amerykańskiej.

Fakt ten tłumaczy obecne napięcie, powstałe wewnątrz kartelu brukselskiego na tle nieprzestrzegania cen minimalnych. Część producentów zach.niemieckich obniżyła swe ceny poniżej minimum "brukselskiego", wyprzedzając w ten sposób swych konkurentów. Inni członkowie kartelu wymogli na egzekutywie zrzeszenia /"biuro brukselskie"/ zastosowanie represji wobec zach.niemieckiego przemysłu stalowego. Kartel nakazał przemysłowi temu wstrzymanie wszelkiego eksportu do krajów skandynawskich na przeciąg marca b.r. oraz ograniczenia sprzedaży w kwietniu /do wszystkich krajów obcych/ do 16% ogólnego wywozu Wspólnoty. Jak podaje "BIKI" na znak protestu przeciwko tym zarządzeniom zachodnio-niemiecki koncern Mannesmana opuścił kartel brukselski.

Sądząc po tych faktach można przypuszczać, iż w przyszłości formy kartelowe zrzeszenia brukselskiego jeszcze bardziej zaostrzą się /podział rynków, ustalenie tonażu eksportowego itp/. Oznaczać to będzie dalsze zaostrzenie się kryzysu w łonie EWWiS'u i ograniczenie zasięgu jej władzy.

Przejawem i jednocześnie jedną z przyczyn kryzysu przeżywanego przez EWWiS' jest wzajemny antagonizm dzielący partnera francuskiego i zach.niemieckiego, popieranego przez USA. Węgiel stanowi poważny atut w rękach monopolistów zachodnio-niemieckich. Z 84.485 mln ton zasobów węgla EWWiS'u 79,6% /62.200 mln ton/ znajduje się w Niemczech zachodnich, 9,3% w Saarze /7.900 mln ton/ oraz 7,8% /6.580 mln ton/ w zagłębiach

francuskich. Jest to jedna z przyczyn, dla których kapitał francuski ubiega się tak gorliwie o utrzymanie Saary /patrz również tabela: produkcja węgla Niemiec zach., Francji i Saary/.

W przemyśle hutniczym proces rekoncepcji kapitałów zachodnio-niemieckich w Zagłębiu Ruhry nie ustępuje kartelizacji przemysłu hutniczego Francji, gdzie koncerny Sidelor, Usinor, de Wendel oraz Lorraine/Escaut obejmują około 60% ogólnej produkcji stali surowej.

Mimo gwałtownej rozbudowy przemysłu hutniczego Francji po 1945 r., punkt ciężkości tej gałęzi przemysłu w ramach EWWiS znajduje się w Niemczech zachodnich /patrz tabela na str. 15. W ciągu kilku lat, m.in. dzięki "pomocy" amerykańskiej udało się monopolistom zachodnio-niemieckim prześcignąć swego konkurenta francuskiego, co oczywiście wzmogło napięcie w łonie EWWiS'u. W dalszym ciągu jednak pozycja Francji jest dość ugruntowana, zwłaszcza gdy się zważy, iż kapitały francuskie mają znaczne udziały w przemyśle Luksemburga i Saary. Zdaniem pisma "Die Wirtschaft" francuska grupa stalowa kontroluje w EWWiS'ie produkcję 16 mln ton stali, ostatnio stale modernizowanej, co mocno niepokoi kartele zagłębia Ruhry. Niepokój ten jest tym bardziej uzasadniony, iż w ramach rynku Wspólnoty ceny stali zachodnio-niemieckiej są wyższe od cen francuskich. Tym też tłumaczy się fakt, iż konsumenci zachodnio-niemieccy importowali więcej stali francuskiej w 1953 r. niż w latach poprzednich. Znalazło to częściowo swoje odzwierciedlenie w cyfrach ilustrujących ogólne obroty zagraniczne stala we Francji i Niemczech zach. /w tys.ton/:

	1952		1953	
	eksport	import	eksport	import
Francja wlewki	179	46	347	79
Niemcy zach. wlewki	70	160	155	170
Francja stal pro-filowa	1.102	90	1.372	9
Niemcy zach.stal profilowa	513	387	540	404

Rozwój sprzeczności francusko-niemieckich wewnątrz EWWiS'u osłabia w dużym stopniu polityczną bazę tego tworu, powstałego przy poparciu kół rządowych w USA.

W planach imperializmu amerykańskiego EWWiS' odgrywa specyficzną rolę. Monopolisci amerykańscy popierając ponadnarodowe zjednoczenie rynku węgla i stali, wyposażyli je formalnie w atrybuty "niezależnego" organizmu. W rzeczywistości EWWiS pomyślana jest jako część składowa "Europejskiej Wspólnoty Obronnej", która jest narazie bez powodzenia montowana przez Waszyngton. Poważne znaczenie jakie posiada europejski przemysł stalowy i węglowy w amerykańskich planach agresji przeciwko Związkowi Radzieckiemu i krajom demokracji ludowej, wymagało skoncentrowania tych żywotnych gałęzi gospodarki w jednym ośrodku dyspozycyjnym, celem łatwiejszego podporządkowania ich później E.W.O. Z tego punktu widzenia należy uważać

powstanie EWWiS za zjawisko nowe, nie mające precedensu w historii i będące wyrazem postępującego kryzysu kapitalizmu.

/a/

/Zróżła: Wirtschaft - 5.III.54r.

Secofi Nr 647, 645

Biki 43

Neue Zürcher Zeitung 110, 89

Deutsche Zeitung 24.IV., 28

Le Monde od 14.I. do 18.I., 6.IV., 25.III.

Agefi 22.IV.

Statist 6.II.

G R E C J A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Według danych statystycznych ONZ ogólny eksport grecki wyniósł w roku ubiegłym \$ 133 mln /\$ 1 = 30.000 drachm/, import zaś - \$ 294 mln. Saldo bilansu handlowego zamknęło się więc deficytem w wysokości \$ 161 mln.

Struktura geograficzna greckiego handlu zagranicznego w roku ubiegłym przedstawiała się następująco /dane w mln dolarów/:

	<u>E k s p o r t</u>		<u>I m p o r t</u>	
	1952	1953	1952	1953
Ameryka Północna	15,3	16,0	77,9	49,8
w tym:				
USA	15,2	15,8	75,7	49,2
Kanada	0,1	0,1	2,2	0,5
Kraje Ameryki Płd.	0,4	2,5	9,3	8,1
Wielka Brytania	19,3	16,3	34,3	31,8
Austria	4,3	5,0	6,7	6,5
Belgia/Luksemburg	0,7	0,6	21,7	14,2
Dania	0,5	0,8	1,8	2,6
Francja	10,4	7,7	27,3	21,3
Niemcy zachodnie	...	32,0	...	39,8
N.R.D.	...	2,6	...	1,0
Holandia	2,2	2,8	8,9	7,3
Norwegia	0,8	1,2	1,4	2,8
Szwecja	2,8	1,8	13,4	10,4
Szwajcaria	2,3	1,9	2,8	3,1
Włochy	7,5	11,6	40,9	46,9
Portugalia	0,2	0,4	0,5	0,8
Turcja	3,0	2,8	4,8	8,5
Czechosłowacja	0,2	1,3	0,3	0,7
Finlandia	4,1	2,4	3,4	3,6
Węgry	...	0,8	0,1	0,3
Polska	...	1,3	...	1,1
Jugosławia	0,8	5,5	2,6	6,2
Kraje Środk.Wschodu	3,4	8,6	1,7	5,9

Wśród krajów kapitalistycznych największymi partnerami handlowymi Grecji w roku ubiegłym były Niemcy zachodnie, następnie Stany Zjednoczone oraz Wielka Brytania. Na podkreślenie zasługuje, iż podobnie jak w roku 1952 Grecja posiadała nadal prawie ze wszystkimi krajami rynku kapitalistycznego deficyty handlowe, przy znacznej przewadze importu nad eksportem. Należy tu wspomnieć o tym, iż w związku z wygaśnięciem w dniu 31 marca 1954 r. grecko-zachodnio-niemieckiej umowy handlowej podjęte mają być rokowania w sprawie zawarcia nowej umowy. Ze względu na to, że obroty pomiędzy Grecją a Niemcami zachodnimi są w dużej mierze zliberalizowane rozmowy będą dotyczyły jedynie importu wina przez Niemcy zachodnie oraz dostaw takich maszyn i aparatów zachodnio-niemieckich, które są produkowane również w Grecji. Dla obu pozycji dokonane były bowiem w ostatniej umowie pewne zastrzeżenia.

Obroty Grecji z krajami obozu pokoju były w roku ubiegłym bardzo znikome. W ostatnich latach przedwojennych obroty handlowe Grecji z tymi państwami stanowiły przeciętnie ponad 20% globalnych obrotów greckich. Związek Radziecki, Polska, Węgry, Rumunia, Czechosłowacja, a w mniejszym stopniu także Bułgaria były przed wojną poważnymi odbiorcami greckich artykułów rolnych. Obecnie - jak wykazały zawarte w latach ubiegłych umowy kompensacyjne - istnieją w tych krajach możliwości zbytu tytoniu i innych produktów rolnych. Konferencja w sprawie handlu Wschód-Zachód Komisji Gospodarczej dla Europy ONZ wskazała na możliwość rozszerzenia stosunków handlowych Grecji z krajami obozu demokratycznego przez zawarcie szeregu między państwowych umów clearingowych. Takie umowy zawarte zostały w drugim półroczu 1953 r. ze Związkiem Radzieckim, z Węgrami i z Bułgarią. Niedawno podpisano podobne umowy z Polską i Niemiecką Republiką Demokratyczną. Czechosłowacja utrzymuje już od dłuższego czasu normalne stosunki handlowe z Grecją. Nawiązanie stosunków handlowych z krajami obozu pokoju spowodowało intensyfikację greckiego eksportu w odniesieniu do tych produktów, których zbyt na innych rynkach natrafia na trudności. Należy przypuszczać, iż dzięki temu Grecja znajdzie się w lepszej sytuacji jeżeli chodzi o zbyt nadwyżek wina, tytoniu, suszonych owoców, cytrusów i gąbek. Każdy z nowoodzyskanych partnerów handlowych wśród krajów demokratycznych zobowiązał się do nabywania greckich towarów za przeciętnie \$ 3 mln, co dla poprawy greckiego bilansu handlowego może mieć poważne znaczenie.

Jak już informowaliśmy uprzednio niezależnie od dewaluacji drachmy, którą wprowadzono w kwietniu 1953 r. Grecja prawie całkowicie zliberalizowała swój import /patrz "WHZ" nr nr 16/99 i 40/123/. Podkreślić tu należy, iż import grecki podlegał kontyngentowaniu do przeszło dwudziestu lat.

Niedawno greckie ministerstwo handlu opublikowało wyniki zliberalizowanego programu importowego za II półrocze 1953 r. Import zliberalizowany wyniósł w tym czasie \$ 94,5 mln w porównaniu z \$ 83,0 mln w analogicznym okresie 1952 r.; wzrost wynosi więc \$ 11,5 mln tj. 15%. Wspomnieć tu należy, iż szereg towarów /cukier, kawa, węgiel/, importowanych było przez państwo.

Finanse

W marcu Grecja wykazała w stosunku do Europejskiej Unii Płatniczej deficyt w wysokości \$ 6,7 mln w porównaniu z \$ 3,9 mln w lutym. Kumulatywne saldo Grecji ponad jej kwotę początkową było ujemne i wyniosło \$ 3,9 mln, przy czym całą sumę należało pokryć złotem.

Według danych ONZ rezerwy złota Banku Narodowego Grecji wyniosły w grudniu 1953 r. \$ 10,5 mln pozostając na niezmiennym poziomie od kwietnia ubiegłego roku. Ilość pieniędzy w obiegu osiągnęła w grudniu astronomiczną cyfrę 3.209 mld. drachm /\$ 1 = 30.000 drachm/ w porównaniu z 3.173 mld drachm w listopadzie i 2.476 mld drachm w grudniu 1952 r.

Jak donosi pismo "BIKI" rząd grecki zastraszony ogromnymi rozmiarami inflacji przygotowuje projekt wymiany pieniędzy w stosunku 1 drachma nowa = 1.000 drachm starych. W wyniku tego kurs drachmy, który wynosi obecnie 1 dolar = 30.000 drachm, wyniósłby 1 dolar = 30 drachm; odpowiednio zmieniłby się oczywiście poziom cen krajowych.

Bilans płatniczy Grecji w I półroczu ubiegłego roku kształtował się /według danych "International Financial Statistics"/ w porównaniu z poprzednimi latami następująco /w mln dolarów/:

	1949	1950	1951	1952	1953 I półrocze
dobry i usługi:					
eksport	83,4	85,1	102,3	115,0 ^{1/}	62,8 ^{1/}
import	-424,6	-371,7	-383,3	-244,9	-116,5
bilans handlowy	-341,2	-286,6	-281,0	-129,9	-53,7
przelewy złota					
niemonetarnego	- 4,1	- 15,1	- 12,1	- 6,2	0,6
frechty i ubez-					
pieczenia	-45,6	- 28,1	- 20,8	- 7,6	-4,9
inne usługi	1,2	- 2,5	- 9,5	-	5,7
Ogółem	-389,7	-332,3	-323,4	-143,7	-52,3

Z przytoczonych danych wynika, iż grecki bilans płatniczy pozostawał w I półroczu 1953 r. nadal ujemny, głównie na skutek dwukrotnej prawie przewagi importu nad eksportem. W dalszym ciągu źródłem pokrycia niedoborów płatniczych była "pomoc" amerykańska, którą USA udzielają Grecji hojnie, traktując ten kraj jako jedną z najważniejszych baz agresji na półwyspie bałkańskim.

Obecnie przechodzimy do omówienia sprawy finansowania greckiego programu uprzemysłowienia kraju. Minister koordynacji Markazitis w przemówieniu swoim z dnia 20 czerwca 1953 r. stwierdził, że z przewidzianych na inwestycje przemysłowe \$ 235 mln rząd grecki zamierza uzyskać co najmniej \$ 130 mln w formie kredytów zagranicą, pozostałych zaś \$ 105 mln w kraju 1/ z wyjątkiem dostaw zbrojeniowych i "pomocy" marschallowskiej.

przez rozpisanie pożyczki wewnętrznej. Przy końcu roku ubiegłego Markezinis powrócił z podróży do Francji, Niemiec zachodnich i Włoch, które to kraje przyznały Grecji kredyty.

Niezależnie od tego rząd grecki zdecydował się zażądać nowych ofiar od narodu greckiego, w formie pożyczki krajowej. Zapowiedziana ostatnio przez rząd na pierwszą połowę czerwca b.r. pożyczka ma wynieść 300 mlrd drachm /\$ 10 mln/. Roczne oprocentowanie pożyczki wyniesie 5%. Bony pożyczkowe będą losowane /rocznie na sumę 6 mlrd drachm/, przy czym charakterystycznym jest, iż wygrane będą stanowić obok pieniędzy również samochody, traktory itp.

Jak wynika z oświadczenia rządowego pożyczka ta nie będzie wykorzystana dla pokrycia deficytu budżetowego lecz obrócona zostanie bezpośrednio na zwiększenie produkcji przemysłowej i na rozwój górnictwa.

Produkcja

Według danych statystycznych OEEC wskaźniki greckiej produkcji przemysłowej kształtowały się w roku ubiegłym następująco /1950 = 100/:

	globalna produkcja	przem. przetwórczy	przem.spo- żywczy, na- poje. tytoń	przem.włó- kienniczy
1951 przec.mies.	114	114	111	116
1952 " "	114	111	108	109
1953 " "	130	125	119	119
1952 I kwartał	115	112	103	118
II "	113	111	117	105
III "	110	108	110	102
IV "	115	110	102	111
1953 I kwartał	110	105	102	103
II "	122	118	116	108
III "	133	129	129	119
IV "	152	149	134	145
	przem.hutniczy przem.metalowy przem.chemiczny			
1951 przec.mies.	177	120	121	
1952 " "	215	121	110	
1953 " "	240	144	128	
1952 I kwartał	163	125	114	
II "	205	120	107	
III "	217	116	101	
IV "	275	124	105	
1953 I kwartał	243	115	197	
II "	224	135	120	
III "	211	154	123	
IV "	281	169	173	

Jak wynika z powyższego zestawienia wskaźnik globalnej produkcji przemysłowej wykazywał w roku ubiegłym tendencję wzrostową. Wzrost produkcji przemysłowej spowodowany był przede wszystkim w tych gałęziach przemysłowych, u których inwestowany był kapitał amerykański.

Podstawę gospodarki greckiej stanowi rolnictwo. Należy jednak zaznaczyć, iż zaledwie 1/5 powierzchni kraju tj. 27.000 km², znajduje się pod uprawą. Przeciętna wielkość gospodarstw wynosi 3 ha. Grecja zmuszona jest pokrywać 30% swego zapotrzebowania na artykuły spożywcze w drodze importu. Wprawdzie produkcja rolna osiągnęła już stan przedwojenny, jednakże zapotrzebowanie importowe jest nadal bardzo duże. Na północy kraju uprawiana jest głównie: pszenica, żyto, jęczmień, owies, kukurydza, tytoń, oraz w mniejszym stopniu kartofle i strączkowe. Południe zaś dostarcza najważniejszych artykułów eksportowych, a mianowicie oliwek, winogron, fig, owoców cytrusowych oraz w coraz większej ilości ryżu i bawełny. Wina greckie są przeważnie eksportowane dla dalszej przeróbki. Przed wojną największym odbiorcą win greckich byli Niemcy.

Grecja produkuje około 75% światowej produkcji rodzynek. Stanowią one po tytoniu największą pozycję eksportową /12% wartości wywozu globalnego Grecji/. Przed wojną, połowa całego zbioru fig, była eksportowana do Niemiec, zaś owoce cytrusowe - głównie do ZSRR i do krajów bałkańskich; po 1938 r. Niemcy znalazły się na pierwszym miejscu. Dzisiejszy eksport tych owoców natrafia na konkurencję Hiszpanii i Afryki Północnej, które oferują lepsze gatunki i po niższych cenach.

Największym artykułem eksportowym jest tytoń, którego produkcja uzależniona jest w dużej mierze od warunków atmosferycznych i dlatego podlega wahanom z roku na rok.

Produkcję tytoniu ilustruje poniższe zestawienie /w tys. ton metrycznych/:

1947	- 41
1948	- 37
1949	- 46
1950	- 58
1951	- 63
1952	- 42
1953	- 63

Greckie złoża bogactw naturalnych /ruda żelaza, cynku ołowiu, chrom, nikiel, piryty, bauksyt, magnezyt, węgiel brunatny/ są dość znaczne, jednakże mało eksploatowane i prawie wcale nie przerabiane w kraju. Po drugiej wojnie światowej industrializacja Grecji poszła naprzód, jednakże zakładanie nowych przedsiębiorstw przemysłowych oraz eksploatacja bogactw naturalnych dokonywane są jedynie przy pomocy obcych, przede wszystkim zaś amerykańskich kapitałów.

S t o p a ż y c i o w a

Według danych OEEC wskaźnik cen hurtowych i detalicznych kształtował się w roku ubiegłym następująco /1950 = 100/:

	<u>cenę hurtowe</u>	<u>cenę detaliczne</u>
1951 przec.mies.	121,4	112,6
1952 " "	120,6	118,4
1953 " "	140,7	128,9

	<u>ceny hurtowe</u>	<u>ceny detaliczne</u>
1953 I kwartał	119,9	118,1
II "	135,3	123,6
III "	153,0	134,7
IV "	154,6	139,4

Po dewaluacji drachmy w kwietniu 1953 r. stopa życiowa greckich mas pracujących wykazywała ciągły spadek. Powodem tego była nieustająca inflacja i stale wzrastający poziom kosztów utrzymania. Z powyższego zestawienia wynika, iż w czwartym kwartale ubiegłego roku wskaźnik cen hurtowych wzrósł w porównaniu z pierwszym kwartałem o 28,9%, zaś cen detalicznych odpowiednio o 18%. Wzrostowi cen miało towarzyszyć podniesienie płac robotników i urzędników o 20 - 25%. Jednakże obietnice rządu greckiego nie zostały wykonane. Płace wzrosły zaledwie o 8 - 13%.

Poza wzrastającymi kosztami utrzymania ogromnym ciężarem dla greckich mas pracujących jest bezrobocie. Jak informuje "Sielskoje Choziajstwo" na 5 mln zdolnych do pracy 500.000 jest całkowicie bezrobotnych, zaś 1.500.000 częściowo bezrobotnych.

/j/

/Źródła: Monthly Bulletin of Statistics - marzec
International Financial Statistics - kwiecień
Aussenhandelsdienst 13
Neue Zürcher Zeitung 5.III., 97,107,98.
Informations Economiques 11
BIKI 19
OEEC Statistical Bulletin nr 2
ANA 50
Sielskoje Choziajstwo 63/

S Z W E C J A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Kształtowanie się szwedzkiego handlu zagranicznego w I kwartale bieżącego roku ilustrują następujące dane: import wzrósł o 9% do 2.140 mln. koron szwedzkich /w porównaniu z 1.961 mln kr.szw. w pierwszych trzech miesiącach 1953r./ Eksport natomiast zwiększył się zaledwie o 5% do 1.674 mln kr.szw./wobec 1.597 mln kr.szw./. Deficyt szwedzkiego bilansu handlowego wyniósł więc 466 mln kr.szw. /w porównaniu z 365 mln kr.szw./. Wzrost importu nastąpił głównie dzięki zwiększonemu przywozowi samochodów oraz owoców i kawy. Po stronie wywozu notowano wzrost takich pozycji jak celuloza, papier, maszyny i statki, natomiast spadł eksport rudy żelaza i wyrobów drzewnych. W okresie sprawozdawczym szwedzkie "terms of trade" uległy pewnemu pogorszeniu.

W stosunku do obszaru dolarowego Szwecja wykazała w styczniu b.r. deficyt w wysokości 28 mln kr.szw. Eksport styczniowy do krajów dolarowych wyniósł 47 mln kr.szw. w po-

równaniu z 70 mln kr.szwe. w styczniu ubiegłego roku, import zaś 75 mln kr.szw. wobec odpowiednio 105 mln kr.

Do wspomnianego wyżej wysokiego deficytu szwedzkiego bilansu handlowego przyczynia się w głównej mierze wysokie ujemne saldo Szwecji w stosunku do Niemiec zachodnich. W całym roku ubiegłym wyniosło ono poważną sumę 607 mln kr.szwedzkich, /globalny deficyt szwedzkiego bilansu handlowego wyniósł w 1953 r. 400 mln kr.szw./. Niemcy zachodnie są dla Szwecji najważniejszym partnerem handlowym, a stosunki z tym krajem natrafiają od pewnego czasu na rosnące trudności. Wielkie zaniepokojenie wywołał w Sztokholmie fakt, iż ostatnie rokowania handlowe szwedzko-niemieckie nie doprowadziły do zawarcia układu całorocznego, lecz tylko do prowizorycznych zobowiązań, wiążących Niemcy zachodnie na okres I półrocza 1954 r. W prasie szwedzkiej pojawiły się w związku z tym narzekania na wysoce protekcjonistyczną politykę handlową oraz określenie Niemiec zachodnich jako "przykładu liberalnej polityki bluffu i obłud".

Jak już wspominaliśmy największym źródłem trudności pomiędzy obu krajami są znaczne nadwyżki eksportowe zachodnio-niemieckie, które powstały w stosunku do krajów skandynawskich, mających wysoki stopień liberalizacji i bardzo niskie taryfy celne. Szwecja wykazywała w obrotach z Niemcami zachodnimi od dawna deficyty, jednakże nie były one tak poważne, jak obecnie /w 1938 r. import z Niemiec zachodnich wyniósł 454 mln kr.szw., a eksport - 335 mln kr.szw., natomiast w 1953 r. import osiągnął 1.489 mln kr.szw., zaś eksport - 881 mln kr.szw./. Jednocześnie tradycyjna nadwyżka eksportowa Szwecji w stosunku do Wielkiej Brytanii pozwalała na całkowite pokrycie deficytu wobec Niemiec. Nadwyżka ta jest obecnie znacznie mniejsza. W roku ubiegłym wyniosła ona zaledwie 100 mln kr.szw. W tej sytuacji Szwecja musiała zużyć ze swych rezerw dewizowych 540 mln kr.szw. na pokrycie swego deficytu wobec Niemiec zachodnich, co - przy stanie rezerw walutowych wynoszących 2.402 mln kr.szw. - oznaczało poważny uszczerbek finansowy.

Jasną jest rzeczą, iż Szwecja chce więcej eksportować do Niemiec zachodnich. W tych staraniach natrafia się w Niemczech zachodnich na takie przeszkody jak: cła prohibicyjne na import artykułów spożywczych, ostre kontyngentowania niektórych ważnych dla Szwecji towarów przemysłowych /przede wszystkim płyt spilśnionych/ oraz bariery, jakie w Niemczech zachodnich stawia się niektórym szwedzkim towarom eksportowym. W tej sytuacji udział Niemiec zachodnich w imporcie szwedzkim znajduje się już przeważnie na poziomie przedwojennym, podczas gdy udział Szwecji w imporcie zachodnio-niemieckim pozostaje znacznie poniżej tego poziomu. Niemcy zachodnie importowały w roku ubiegłym ze Szwecji produkty rolnicze za sumę 139 mln kr.szw. /130 mln kr.szw. w roku 1952/, co stanowiło 27% ogólnego szwedzkiego eksportu artykułów spożywczych. Było to jednak znacznie mniej niż w latach 1950 /262 mln kr.szw./ i 1951 /213 mln kr.szw.. Tak np. szwedzki eksport masła do Niemiec zachodnich spadł w 1953 r. do 1,8 mln kg wobec 11,4 mln kg. w 1950 r., eksport jaj spadł do 5,1 mln kg. w porównaniu z 12 mln kg. w 1950 r.

Natomiast eksport wieprzowiny i zboża wykazał wzrost i na zwiększenie zbytu tych dwóch artykułów kładzie obecnie Szwecja szczególny nacisk. Dotychczas nie udało się jednak uzyskać od Bonn zapewnienia importu zbóż w większych ilościach. Niemcy zachodnie, jako sygnatariusz Międzynarodowego Układu Pszenicznego zobowiązały się do importu 1,4 mln ton pszenicy z krajów objętych układem. Przy ogólnym imporcie 2,4 mln ton pozostaje więc tylko 1 mln ton na zaimportowanie z krajów trzecich.

Dla tych powodów następuje w Szwecji pewna zmiana, co do orientacji polityki handlowej. Znalazło to swój wyraz w czasie odbytych niedawno w Londynie uroczystości z okazji 300-lecia szwedzko-brytyjskiego układu handlowego. Przewodniczący szwedzkiego Zrzeszenia Eksportowego apelował, do przemysłowców angielskich, aby zainteresowali się więcej niż dotychczas wielkimi możliwościami zbytu, jakie posiada rynek szwedzki. Szwecja jest zdecydowana przerzucić część swego importu na Wielką Brytanię. Pewien wzrost obrotów szwedzko-brytyjskich można już było zaobserwować w ciągu pierwszych dwóch miesięcy b.r.

W Sztokholmie otwarte ma być wkrótce angielska Izba Handlowa, poza tym planowany jest zwiększony udział brytyjski w tegorocznych targach Sw. Eryka w Sztokholmie. Warto wspomnieć tu również o tym, że niedawno zliberalizowano import samochodów z Wielkiej Brytanii, Francji i Włoch, podczas gdy przywóz aut zachodnio-niemieckich podlega w dalszym ciągu kontyngentowaniu.

Przy końcu maja odbędą się rokowania szwedzko-niemieckie, dotyczące wymiany towarowej w drugim półroczu 1954 r. Wyniki tych rokowań oczekiwane są w Szwecji z wielkim zaniepokojeniem, będą one miały niewątpliwie wielkie znaczenie dla dalszej polityki handlowej Szwecji.

Na skutek niepomyślnego kształtowania się handlu zagranicznego szwedzkie koła handlowe zwracają coraz większą uwagę na rozwój obrotów z krajami demokracji ludowej, widząc w tym szansę na poprawienie swej sytuacji. Wyrazem tego jest zawarta na początku bieżącego roku umowa handlowa pomiędzy Szwecją a Związkiem Radzieckim. Wymiana towarowa pomiędzy tymi dwoma krajami ma być dwukrotnie większa w roku bieżącym aniżeli w 1953 r. Nowa umowa przewiduje rozszerzony wachlarz towarów, objętych wymianą. Dla Szwecji posiada szczególnie wielkie znaczenie fakt, że Związek Radziecki gotów jest nabywać znowu w większych rozmiarach szwedzkie maszyny i statki. Przy tym Związek Radziecki wykazuje obecnie większe zainteresowanie szwedzkimi towarami konsumcyjnymi, jak również maszynami dla przemysłu konsumcyjnego. Nowa umowa została przyjęta w Szwecji z zadowoleniem i wyraża się nadzieją, że stanowi ona wstęp do ponownego ożywienia wymiany towarowej również z pozostałymi krajami obozu pokoju.

Wartość wymiany szwedzko-radzieckiej ma wynieść 150 - 200 mln koron szwedzkich. Największą pozycją dostaw radzieckich będzie 600.000 ton olejów mineralnych, co przekracza pięciokrotnie ilość dostarczoną w roku ubiegłym i stanowi 10% rocznego szwedzkiego importu olejów mineralnych.

Związek Radziecki dostarczy następnie po raz pierwszy kontyngent bawełny, tytułem próby. Nowością jest również większy kontyngent srebra, którego Szwecja potrzebuje dla bicia monet. Z pozostałych dostaw należy wymienić: 10.000 ton kukurydzy, 30.000 ton makuchów oleistych, 20.000 ton rudy chromu, 15.000 ton rudy manganu, jak również bensol, parafinę, toluol, koncentraty apatyty, antracyt i tytoń.

Szwedzkie dostawy obejmują zwiększoną ilość maszyn, w tym wyposażenie dla przemysłu spożywczego na sumę 8 mln szw.kr. 20 kutrów rybackich i 5 mniejszych statków - chłodzi /statki mają być dostarczone do 1956 r./. Następnie Szwecja dostarczy wyposażenie dla przemysłu drzewnego, maszyny elektryczne na sumę 7 mln kr.szw., jak również akumulatory i armaturę. Dostawy wyrobów żelaznych i stalowych osiągną wartość 6 mln kr.szw. Nowością jest dostawa 10.000 ton papieru i tektury. Ponadto Szwecja dostarczy 5.000 ton masła, 2.000 ton śledzi, 5.000 ton włókna ciętego, żyłетки do golenia itp. W połowie roku bieżącego przewidziane są nowe pertraktacje, mające na celu zbadanie sytuacji płatniczej i ewentualne rozszerzenie wymiany towarowej. Szwecja ma na uwadze przede wszystkim zwiększenie dostaw radzieckich olejów mineralnych i bawełny.

F i n a n s e

W marcu Szwecja wykazała w stosunku do Europejskiej Unii Płatniczej deficyt w wysokości \$ 19,8 mln w porównaniu z \$ 22,4 mln deficytu lutowego. Dodatnie kumulatywne saldo płatnicze Szwecji, ponad jej kwotę początkową wyniosło na dzień 31.III. - \$ 177,2 mln, z czego \$ 62,6 mln miało być wyrównane złotem a \$ 114,6 mln w drodze kredytu.

Kształtowanie się szwedzkiego bilansu płatniczego w roku ubiegłym w porównaniu z 1952 r. ilustruje poniższe zestawienie /w mln koron szwedzkich/:

	1953	1952
import /cif/	8.100	8.947
eksport /fob/	7.700	8.134
saldo	- 400	- 813
frachty /netto/	+ 800	+ 1.075
pozycje niewidoczne	- 50	- 80
saldo ogółem	+ 350	+ 182

Jak wynika z powyższego zestawienia bilans płatniczy doznał w roku ubiegłym znacznej poprawy. Nadwyżka bilansu płatniczego poprawiła stan aktywów Banku Szwecji, którego rezerwy dewiz i złota zwiększyły się w ciągu roku ubiegłego z 2.304 mln kr.szw. do 2.621 mln kr.szw. /z czego 1.566 mln przypadało na złoto i dolary/. Nadwyżka płatnicza Szwecji uzyskana została głównie dzięki temu, że kształtowanie się handlu zagranicznego było znacznie lepsze niż to przewidywał budżet na 1953 r. Przewidywano bowiem deficyt bilansu handlowego w wysokości 1,1 mld kr.szw.

W związku z tymi wynikami pismo "Informations Economiques" zamieszcza dane, dotyczące przewidywań na 1954 r. Przewidywania te opracowane przez autorów nowego preliminarza handlu zagranicznego oparte są na założeniu, że koniunktura w roku bieżącym nie ulegnie zasadniczej zmianie. Oblicza się, że wolumen eksportu spadnie o 3%; głównym powodem tego miałyby być wyczerpanie zapasów celulozy i wyrobów drzewnych w roku ubiegłym. Przeciętne ceny eksportowe mają się kształtować o 5% poniżej poziomu ubiegłego roku. Następnie według tych przewidywań eksport najważniejszych grup towarowych kształtował się ma w roku bieżącym /w porównaniu z rzeczywistym eksportem w 1953 r./ następująco /dane w mln kr.szw./:

	1953	1954
artykuły spożywcze	540	568
wyroby drzewne	1.100	912
celuloza, papier itp.	2.010	2.008
ruda żelaza, żelazo, stal itp.	1.855	1.487
maszyny, instrumenty i sprzęt transportowy	1.530	1.550
inne wyroby	665	575
Ogółem	7.700	7.100

W odniesieniu do importu oczekuje się zwiększenia importu paliw, oraz spadku przywozu żelaza, stali i maszyn. Również poziom cen importowych ma się zmniejszyć o 5%, tak że "terms of trade" nie powinny ulec żadnej zmianie w porównaniu z rokiem ubiegłym. Pod względem wartościowym import powinien więc spaść o 300 mln kr.szw. w porównaniu z 1953 r. Przewidywania zakładają, że import tekstyliów i chemikaliów nie ulegnie żadnej zmianie, podczas gdy przywóz maszyn i aparatów ma być niższy. Odnosnie poszczególnych grup towarowych budżet przewiduje następujące kształtowanie się importu w 1954 r. w porównaniu z faktycznym przywozem w roku ubiegłym /w mln kr.szw./:

	1953	1954
artykuły spożywcze	1.440	1.350
minerały	1.540	1.627
chemikalia, farby itp.	465	465
skóry, futra, kauczuk	245	241
przędze i wyroby	1.175	1.167
metale nieszlachetne i wyroby	925	875
maszyny, instrumenty, środki transportowe	1.835	1.600
inne	475	475
Ogółem	8.100	7.800

Jak wynika z obydwu tych zestawień, w roku bieżącym przewidywany jest deficyt handlowy w wysokości 700 mln kr.szw. Równocześnie jednak zakłada się, że wpływy netto z tytułu eksportu niewidocznego wyniosą mniej więcej tyle samo, tak iż bilans płatniczy powinien być zrównoważony, a stan rezerw dewiz i złota - niezmienny.

Te urzędowe dane są sprzeczne z licznymi, sceptycznymi wypowiedziami prywatnych kół gospodarczo-handlowych. Dość lapidarnie ujmując to nieoficjalne stanowisko cytowane wyżej pismo "Informations Economiques" - w następujących słowach: "trudno jest stwierdzić jak dalece sceptycyzm ten zabarwiony jest chęcią przekonania władz o konieczności obniżki bardzo wysokich podatków, a jak dalece chodzi tu o przekonanie pracodawców, iż trzeba zrezygnować z dalszego podwyższania płac w interesie zachowania konkurencyjności przemysłu szwedzkiego."

Nowy budżet /od 1-go lipca 1954 r. do 30 czerwca 1955/ ma być zrównoważony sumą 8.517 mln koron szwedzkich /\$ 1.650 mln/, tj. o 350 kr.szw. więcej niż budżet obecnie obowiązujący. Wydatki budżetowe mają być pokryte między innymi drogą podwyższenia podatków na tytoń i napoje alkoholowe. Podatki bezpośrednie mają pozostawać bez zmian. Wydatki na inwestycje przewidziane są w wysokości 1.876 mln kr.szw. /\$ 362 mln/. Preliminowane wydatki na cele wojenne mają wynieść 2.376 mln kr.szw. Pismo socjal-demokratyczne "Morgentidningen" zamieściło dane, z których wynika, że wydatki zbrojeniowe wynoszą obecnie w Szwecji na głowę tyle, ile przeciętnie w krajach należących do paktu atlantyckiego. W roku finansowym 1953/54 kredyty zbrojeniowe stanowiły w Szwecji 4,9% dochodu narodowego /obliczanego według metod burżuazyjnych/, podczas gdy w 1949 r. wynosiły one jedynie 3,7%. Znacznie zwiększono wydatki na lotnictwo. Na ten cel przewiduje się 450 mln kr.szw. tj. o 100 mln więcej niż w ubiegłym roku. 288 mln kr.szw. przeznaczonych jest na zakup zagranicznych samolotów myśliwskich, a 18 kr.szw. na zakup samolotów transportowych.

Produkcja

Według danych OEEC ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej w Szwecji kształtował się w roku ubiegłym następująco /przeciętna miesięczna 1950 = 100/:

1951	-	104
1952	-	102
1953	-	102
1953 I kwartał	-	105
II "	-	108
III "	-	88
IV "	-	112

Produkcja w kopalniach rudy żelaza była o około 14% niższa w lutym b.r. niż w analogicznym miesiącu ubiegłego roku, w tym samym czasie przemysł hutniczy wykazał wzrost produkcji o około 10%. Według pisma "Le Monde" Szwecja zamierza w roku bieżącym zwiększyć produkcję rudy żelaza /obecnie 12 mln ton/ do ponad 17 mln ton rocznie. Większa część nadwyżki ma być przeznaczona na eksport.

Dyrektor generalny towarzystwa "Graengesberg" nakreślił zarysy tego projektu. Przewiduje on głównie reorganizację i zwiększenie dwóch kopalń Malmberget i Kiruna w Laponii, które dają 3/4 produkcji szwedzkiej i stanowią wspólną własność towarzystwa "Graengesberg" i państwa.

Ponieważ eksport rudy stanowi ważną pozycję decydującą o wysokości jej wydobycia, pismo "Morgentidningen" wyraża obawę sądząc, że przypuszczalnie eksport rudy do USA spadnie w roku bieżącym o 40%. Należy tu przypomnieć, że w 1953 r. Szwecja wyeksportowała do USA rudy żelaza na sumę 133 mln kr.szw., co wyniosło 17% dolarowego eksportu Szwecji.

Spadek popytu na rudę szwedzką w USA oznacza więc pogorszenie bilansu dolarowego Szwecji. Z drugiej strony, gdyby Wysokiej Władzy Wspólnoty Węgla i Stali udało się osiągnąć "planowane" zwiększenie wydobycia rudy w krajach członkowskich, pozycja Szwecji na rynku europejskim musiałaby się pogorszyć.

Produkcja stoczni szwedzkich była w roku ubiegłym rekordowa; objęła bowiem 730.000 d.w. ton. Mimo to sytuacja w przemyśle stocznicowym Szwecji staje się bardzo kłopotliwa; zwłaszcza jeżeli chodzi o mniejsze stocznie. Wprawdzie zapasy zamówień w wielkich stoczniach zapewniają pracę na dłuższy okres czasu, jednakże w roku ubiegłym ilość nowych zamówień była znikoma. Około 50% szwedzkiej produkcji stocznicowej poszło w 1953 r. na eksport. Nabywcami były głównie norweskie firmy okrętowe, Stany Zjednoczone i inne kraje dolarowe.

Produkcja przemysłu włókienniczego wzrosła w 1953 r. o 10%. Produkcja energii elektrycznej wyniosła w roku ubiegłym 21 mld kWh.

Ogólnie stwierdzić należy, że założenia szwedzkiego programu pięcioletniego /1950-55/, przewidujące powiększenie produkcji przemysłowej o 3% rocznie nie zostały dokonane. W latach 1950-53 roczny wzrost produkcji wynosił przeciętnie 1,7%, a więc tylko nieznacznie wyżej aniżeli pożądana przewidzianego tempa wzrostu.

W Szwecji nie daje się ukryć, iż sytuacja w przemyśle jest w dużej mierze uzależniona od gospodarki USA, która znejduje się już we wstępnym stadium kryzysu. Presa szwedzka stwierdza, że recesja w Stanach Zjednoczonych wywarła już wpływ na Szwecję. W szczególności zmniejszyły się obroty na rynku artykułów drzewnych; zaniepokojenie panuje również w przemyśle celulozowym. Spadek produkcji hutniczej doprowadził do wzrostu bezrobocia.

Według danych OHEC w styczniu bieżącego roku ilość bezrobotnych w Szwecji wyniosła 15,9 tys. wobec 7,1 tys. w grudniu 1953 r.

Stopa życiowa

Zgodnie z danymi oficjalnymi wskaźniki cen detalicznych w lutym bieżącego roku w porównaniu z wcześniejszymi okresami kształtowały się następująco: /1935 = 100/:

	styczeń		luty	
	1953	1954	1953	1954
wskaźnik ogólny	224	224	224	224,6
w tym:				
art.spożywcze	243	242	242	242,3
opak i oświetlenie	250	234	248	234,9

	styczeń		luty	
	1953	1954	1953	1954
odzież i obuwie	244	245	244	244,9
komorne	124	128	124	128,4
inne towary i usługi	242	242	242	241,9

Wskaźniki cen detalicznych poszczególnych towarów kształtowały się w lutym 1954 następująco /1935 = 100/: wskaźnik cen mleka, masła śmietankowego, sera i margaryny - 246,2, mięsa - 316,8, wieprzowiny - 286,0, jaj - 232,5, ryb - 1, kartofli, maki, chleba - 239,3, jarzyn - 249, towarów kolonialnych - 280,6.

/j/

/Zróża: International Fin.Statistics - kwiecień
 Neue Zürcher Zeitung 116, 40,97,107,90,13,
 49,126
 Informations Economiques 8
 International Financial News Survey 28
 OEEC Statistical Bulletins nr 2
 Le Monde 2873
 BIKI 47, 37 /

ZAMORSKIE KRAJE KAPITALISTYCZNE

ALGER

Handel zagraniczny

Obroty handlu zagranicznego Algeru po stronie importu wyniosły za 10 mies. 1953 roku 161.759 mln fr.fr., natomiast eksport w tym czasie wyniósł 113.110 mln fr.fr.^{1/} Tym samym deficyt osiągnął wartość 48.649 mln fr. w porównaniu z 65.159 mln fr. deficytu z analogicznym okresem ub.r. Poprawa bilansu handlowego nastąpiła przy jednoczesnym spadku obrotów po obu stronach bilansu, szczególnie jednak dała się zauważyć obniżka wartości importu. Wartość importu była o przeszło 22 mld fr. /11%/ niższa, niż w analogicznym okresie 1952 roku, eksport zaś spadł odpowiednio tylko o 6 mld fr. /5%/.

Zmniejszenie wartości importu dotyczyło zwłaszcza pozycji surowcowych i dóbr inwestycyjnych, szczególnie w dziedzinie sprzętu elektrotechnicznego. W globalnej wartości import dóbr konsumcyjnych pozostawał na niezmienionym poziomie w porównaniu z rokiem 1952. Jednak można zauważyć wartościowy spadek przywozu tkanin, powstały przede wszystkim na skutek obniżki cen. Tonaż tego przywozu spadł z 70.000 q do 55.000 q, zaś wartość z 10 mln - do 4,5 mln fr. Wzrósł natomiast przywóz produktów mlecznych oraz cukru /965.000 q wobec 943.000 q w 1952/. Import metali wykazał dużą obniżkę; - z 1.900.000 q w 1952 r. /dane za 9 mies./ spadł do 1 mln q w tym samym okresie 1953 r. Również spadł przywóz wyrobów metalowych /258.000 q wobec odpowiednio 325.000 q/ - import samochodów osobowych wyniósł 9.725 szt. /11.660 w 1952/, a ciężarowych - 3.425 /2.916 w 1952/. Import traktorów wyniósł 1.326 szt. /1.871 w 1952/. Po stronie eksportu dał się zauważyć zmniejszony udział produktów rolniczych; natomiast wzrósł udział wyrobów przemysłowych. Wysyłka owiec znacznie spadła - eksportowano

1/ Wg ostatnio otrzymanych statystyk obejmujących obroty handlu zagranicznego za cały rok 1953 - suma eksportu i importu wyniosła 341 mld, czyli o 20 mld mniej niż w 1952 roku. Deficyt bilansu handlowego wyniósł 65 mld wobec 90 mld w 1952 roku, przy czym zmniejszenie to wynikało ze spadku obrotów, zwłaszcza po stronie importu.

148.500 szt. wobec 307.400 w 1952 roku o odpowiednich wartościach 821 mln fr. wobec 1.800 mln. Eksport owoców cytrusowych osiągnął 54.000 t. o wartości 1 mld f.fr. Znacznie spadł wartościowo eksport alfy, osiągając w ciągu trzech kwartałów 1 mld f.fr. wobec 2,8 mld f.fr. Zmiana ta nastąpiła przy utrzymaniu się na jednakowym prawie poziomie wywiezionego tonażu /ok. 80.000 ton/, co wskazuje na wysoką obniżkę cen. Duży wzrost zanotowano w eksporcie oleju oliwkowego, który wyniósł 18.000 ton wartości 3.200 mln f.fr. wobec 7.200 ton wartości 1.200 mln fr. Wzrost ten był wynikiem szczególnie dobrych zbiorów w ostatnim sezonie.

Eksport wina był niższy o 500.000 hl niż w roku poprzednim, a wartość jego spadła o 6 mld fr.fr. Wzrost wykazały wysyłki tytoniu - 11.700 t. /2.400 mln fr.fr./ wobec 10.000 t. /1.700 mln fr.fr./. Eksport rudy żelaznej wykazał lekki wzrost w tonażu - 2.373.000 t. wobec 2.300.000 t. w 1952 roku, natomiast wartość jej wzrosła o blisko 2 mld. Inne surowce mineralne /miedź, ołów, cynk/ wykazały w eksporcie spadek w tonażu z wyjątkiem rudy antymonu, której wywóz utrzymał się na poprzednim poziomie /3.000 t. jednak przy znacznie niższej cenie. Eksport fosfatów spadł z 471.000 t. do 384.000 ton. Wysyłki ropy naftowej, kierowane do Francji w celach przerobu, wzrosły bardzo znacznie /z 12.000 t. do 57.000 t./. Eksport korka wyniósł 33.000 ton, wykazując wzrost o 45%. Wzrosły również wysyłki papieru, osiągając 10.000 t. wobec 4.500 t. w roku ubiegłym.

Jak wynika z późniejszych lecz mniej szczegółowych danych, struktura towarowa obrotów handlu zagranicznego w ostatnich miesiącach ub. roku nie uległa zmianom. Po stronie importu nadal przeważały dobra konsumpcyjne /art. żywnościowe, tkaniny, ubrania/ oraz dobra inwestycyjne - maszyny i aparaty, stal i żelazo.

Eksport obejmował w tych miesiącach przede wszystkim płody rolne zebrane w kampanii jesiennej /pomidory, groch, owoce cytrusowe, konserwy rybne, soki owocowe/.

Struktura geograficzna obrotów handlowych Algeru pozostawała w roku ubiegłym bez zmian. Nadal dominującą pozycję po obu stronach bilansu zajmowała Francja. Obroty z metropolią za 10 mies. stanowiły po stronie przywozu przeszło 74% ogólnej wartości importu. Drugim co do wielkości dostawcą Algeru była Francuska Afryka Zachodnia /6%/ , dalej U.S.A. /5%/ , Tunis i Marokko. Należy zauważyć, iż w analogicznym okresie 1952 roku udział USA w imporcie Algeru był wyższy /9%/. Dostawy z metropolii uległy również pewnemu zmniejszeniu na korzyść zamorskich posiadłości Francji.

Wśród odbiorców Algeru poza Francją, która uczestniczyła w 70% w wywozie, na drugim miejscu była Wielka Brytania /9%/ , dalej Marokko, Niemcy zachodnie, Włochy i Tunis. Zbyt towarów Algeru na rynku metropolitalnym spotyka się z silną konkurencją Marokka i Tunisu, których eksport ma podobną strukturę towarową. Jest to oczywiście korzystne

dla Francji, nabywającej towary kolonialne po cenach obniżonych konkurencją; ujemnie natomiast odbija się na ekonomice krajów północno-afrykańskich. Ostatnie zarządzenia władz francuskich, faworyzujące eksport marokański spotkały się ze sprzeciwem koł gospodarczych Algieru, które domagają się jednakowego traktowania terenów zamorskich w stosunkach handlowych z metropolią. W ostatnich miesiącach ubiegłego roku wzmożył się nacisk Francji na administrację Algieru w kierunku zwiększenia dostaw francuskich w imporcie sprzętu inwestycyjnego, a zwłaszcza motorów dieslowych i maszyn rolniczych. Aby nie pogłębiać deficytu handlowego ze strefą franka, koła gospodarcze Algieru starają się nie dopuścić do rozbułowy importu z metropolii. Rownież należy zauważyć wprowadzenie restrykcji importowych na artykuły konsumcyjne, co związane jest z trudną sytuacją finansową Francji w EFT. Ograniczenie importu jest krokiem zmierzającym do zrównowżenia bilansu handlowego Algieru.

Produkcja

Produkcja rolnicza, będąca podstawową dziedziną gospodarczą Algieru, wykazała w sezonie 1952/53 nieznaczny spadek w porównaniu z okresem poprzednim. Produkcja poszczególnych kultur rolnych w roku 1953 przedstawiała się następująco /w tys. kwintali/:

	1952	1953
pszenica	11.917	11.345
jęczmień	10.432	7.510
owies	1.423	1.140
jarzyny suche	542	546
ziemniaki	2.458	2.329
tytuł	213	257
bawełna	20,2	21,5
oliwki	1.799	1.576
owoce cytrusowe	2.715	2.562
figi świeże	1.084	940
daktyle	966	846
wino /1000 hl/	12.318	18.287

Do wzrostu produkcji wina przyczyniło się między innymi zmniejszenie procentowej zawartości alkoholu /z 13,3% do 12,6%. Zwiększona podaż tego produktu spotkała się z nasyconiem rynku, co spowodowało znaczny spadek cen, zmuszając czynniki rządowe do interwencji na rynku przez ustalenie cen minimalnych.

Przewidywania odnośnie plonów w roku bieżącym określają obecny stan upraw jako pomyślny. Jeżeli warunki atmosferyczne nie przeszkodzą, zbiory winny być wyższe niż w sezonie poprzednim. Jak donosi "Secofi", w Algierze poświęca się ostatnio wiele wysiłków na upowszechnienie uprawy buraków cukrowych. W tym celu wykorzystuje się obszary pu-

stynne, które najpierw są nawadniane.

Produkcję ryżu w 1953 roku oblicza się na 40.000 kwintali. Przeciętny zbiór z 1 ha był słaby i wyniósł 30 q. W 1954 zamierza się powiększyć obszar pól ryżowych do 2.250 ha, zwłaszcza w departamencie Oranu.

Produkcja mięsa w 1953 roku była wyższa niż w roku poprzednim. Kształtowała się ona następująco /dane w tonach mięsa rzeźnego/:

	1952	1953
bydło	16.803	18.564
owce	23.318	22.792
kozy	3.970	4.296
świnie	5.200	5.518

Hodowla znacznie ucierpiała w ostatnim roku na skutek dużych upałów i susz. Zwłaszcza klęska dotknęła owce, które w okręgach południowych wyginęły w 30-40%.

Dane produkcji górniczej na 1953 rok przedstawiały się następująco /dane w tonach/:

	1952	1953
ropa naftowa /m ³ /	55.553	102.282
węgiel	269.376	294.600
ruda żelaza	3.085.456	3.364.000
" ołowiu	6.519	11.761
" cynku	24.813	34.635
" antymonu	4.424	6.296
" miedzi	194	354
fosfaty wapienne	692.620	602.753
ruda pirytowa	24.010	29.763

Należy zauważyć niemal dwukrotny wzrost wydobycia ropy naftowej oraz rudy ołowiu, natomiast dość znaczny spadek wydobycia fosfatów.

Produkcja przemysłowa Algieru kształtowała się w poszczególnych gałęziach nierównomiernie.

O ile w produkcji materiałów budowlanych, papieru, szkła i przewodów telefonicznych zanotowano pewien wzrost, to produkcja hutnicza i chemiczna znacznie zmniejszyła się. Przemysł Algieru przeżywa obecnie kryzys spowodowany wygórowanymi kosztami energii oraz dotkliwym brakiem kapitałów i wykwalifikowanej siły roboczej. W ostatnim czasie poczyniono szereg badań geologicznych, które przyniosły w wyniku odkrycie poważnych pokładów rudy żelaza. Wysoka zawartość żelaza, jak również dobre warunki transportu, skłaniają koła gospodarcze Algieru do jak najszybszego rozpoczęcia eksploatacji.

Produkcja przemysłowa w roku 1953 kształtowała się następująco /dane w tonach/:

	1952	1953
fosfaty /sztuczne/	109.106	103.406
siarka	15.983	14.316
siarczan miedzi	2.882	1.715
kwas siarkowy	72.750	61.075
soda kaustyczna	1.642	2.352
chlor	936	1.401
wapno	73.192	79.703
cement	484.758	494.237
oleje /kopalne/	5.897	6.979
olej rafinowany	19.075	21.522
mydło	10.933	11.373
stal walcowana	27.966	21.485
rury ołowiane	1.418	1.832
elektrody	1.015	1.315
szkło	7.872	10.218
papier	15.825	20.171

Spadek produkcji nastąpił przede wszystkim w przemyśle chemicznym /nawozy, siarka, kwas siarkowy/ i w produkcji stali. Produkcja cementu i wapna pokrywa zapotrzebowanie wewnątrz kraju. Budownictwo przedstawia się obecnie na stosowanie elementów prefabrykowanych, co w dużym stopniu powoduje obniżkę kosztów.

Mimo wielokrotnie podkreślanych przez prasę francuską osiągnięć w industrializacji Algieru, zestawienie powyższe wskazuje, że podstawowe gałęzie przemysłu - przemysł hutniczy i chemiczny - nie tylko nie wykazały wzrostu, ale znacznie spadły w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrost produkcji w mniej ważnych gospodarczo gałęziach nie może przesłonić faktu, iż Algier nadal pozostaje krajem zacofanym pod względem uprzemysłowienia.

Zróżnice:

- 1/ Exportateur Français II, III, IV. 1954
- 2/ Marchés Coloniaux No 430 - 440
- 3/ Moniteur Officiel No 1586
- 4/ Wirtschaftliche Mitteilungen Nr 13 i 14.

K O L U M B I A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Według ostatnich danych opublikowanych w "Monthly Bulletin of Statistics", handel zagraniczny Kolumbii kształtował się w roku 1953 w porównaniu z latami poprzednimi na-

stepująco /dane w mln peso, obliczane wg jednolitego kursu
1 peso = 0,40 \$/:

	1950	1951	1952	1953
import	711	989	1.006	1.192
eksport	771	1.093	1.158	1.469
saldo	+ 60	+ 104	+ 152	+ 277
import w % eksportu	92	89	86	80

Osiągnięta w roku ubiegłym stosunkowo znaczna poprawa bilansu handlowego była głównie wynikiem poważnego wzrostu wpływów z eksportu kawy, która stanowi podstawowy produkt wywozowy kraju /82% globalnej wartości wywozu/. O wzroście tych wpływów zdecydowało nie tylko korzystne kształtowanie się cen kawy /patrz "WHZ" - Rynki Towarowe/, ale także wzrost ilościowy wywozu tego artykułu. W roku ubiegłym Kolumbia wywoziła ogółem 6.632.054 worków kawy, co jest cyfrą najwyższą od 1946 roku i o 25% wyższą aniżeli w roku 1952.

Poza kawą Kolumbia wywoziła ropę naftową /13,2% globalnej wartości eksportu/, następnie: banany, tytoń, skóry, cement oraz w niewielkich ilościach wyroby włókiennicze i farmaceutyki. Pozycje te /poza ropę/ przyniosły łącznie wpływy w wysokości ok. 68,6 mln peso, co stanowiło zaledwie 4,7% globalnej wartości eksportu. Jeżeli zestawić liczby procentowe, obrazujące strukturę towarową eksportu kolumbijskiego w latach powojennych, daje się zauważyć wzrost udziału kawy, a także /choć z pewnymi wahaniami/ ropy naftowej, przy jednoczesnym spadku udziału grupy pozostałych produktów.

	kawa	w % globalnych wartości wywozu ropa naftowa	pozostałe produkty
1946	76,7	11,9	11,4
1947	77,6	14,6	8,8
1948	78,1	15,6	6,3
1949	75,5	18,1	6,4
1950	72,8	16,4	5,8
1951	77,7	15,9	6,4
1952	80,3	15,1	4,6
1953	82,1	13,2	4,7

W roku ubiegłym głównym odbiorcą kawy kolumbijskiej były Stany Zjednoczone, które nabyły 5.762 tys. worków, czyli prawie 86% całego wywozu. Dla Stanów Zjednoczonych Kolumbia stanowi po Brazylii drugie co do wielkości źródło do-

staw kawy. Udział krajów europejskich w wywozie tego produktu wyniósł 10% w porównaniu z 8% w roku 1952. Największymi odbiorcami były Niemcy zachodnie, Szwecja i Holandia. Kraje pozostałe /poza USA i Europą/ partycypowały jedynie w 3% wywozu kawy. Ze szczegółowych statystyk Kolumbii wynika, że odbiorcami ropy naftowej i bananów, tytoniu i skór były przede wszystkim USA, Kanada i kraje zachodnio-europejskie, natomiast wywóz cementu, farmaceutyków i wyrobów tekstylnych kierował się niemal wyłącznie do innych krajów Ameryki Łacińskiej.

Dotychczas nie dysponujemy jeszcze kompletną statystyką importu kolumbijskiego za cały rok 1953. Podane niżej cyfry odnoszą się jedynie do pierwszych 9 miesięcy 1953 r. w porównaniu z pełnymi latami 1952 i 1953. Są to dane oparte na oryginalnych statystykach kolumbijskich, opublikowanych w miesięczniku Boletín Mensual de Estadística; odnoszą się one do ważniejszych pozycji importu kolumbijskiego.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	1951	1952	1953 9 mies.
<u>Produkty rolne</u>				
pszenica	tony	47.162	32.844	11.606
mąka pszenna	"	8.597	11.205	13.734
chmiel	"	440	637	484
siód	"	20.558	15.637	12.838
kakao	"	7.209	13.109	6.550
<u>Surowce i półfabrykaty</u>				
sztaby żelazne				
i odlewne	"	50.940	31.935	73.195
stal walcowana	"	19.591	22.580	25.705
rury żelazne				
i stalowe	"	9.755	11.642	30.150
druć żelazny				
i stalowy	"	13.862	21.669	20.550
przędza wełniana	"	1.044	110	889
" bawełniana	"	208	186	159
kauczuk naturalny	"	2.494	2.833	3.618
barwniki	"	685	421	489
kalafonia	"	2.155	3.664	3.850
kopra	"	32.983	29.782	10.638
azbest	"	4.520	6.513	5.423
bawełna surowa	"	13.849	18.216	12.669
<u>Wyroby gotowe i sprzęt inwestycyjny</u>				
traktory	szt.	1.723	1.163	931
transformatory				
elektryczne	tony	794	1.583	1.171
urządzenia				
wiertnicze	"	487	890	1.339
motory elektryczne	"	680	997	1.223

motory zaplanowe /do lotnictwa, nawiga- cji i innych celów/ elewatory i transpor- tery	tony	3.158	4.454	3.192
dynamo	"	638	437	1.079
sprzęt sanitarny	"	917	1.064	2.031
aparaty radiowe	"	3.334	1.974	1.690
maszyny do szycia	tys.szt.	35	53	37
" " pisania	"	35	53	48
samochody ciężarowe	"	21	14	23
" osobowe	szt.	6.047	6.380	6.480
autobusy	"	2.301	4.808	10.140
części zamienne do samochodów i trak- torów	"	387	210	278
piece i różne urządze- nia termiczne	tony	1.334	1.517	1.291
tkaniny bawełniane	"	915	667	934
szkło w płytach	tys.yar- dów	3.000	139	7.622
papier gazerowy	tony	4.940	3.594	4.537
i pakowy	"	23.615	26.354	21.050
nawozy sztuczne	"	52.202	34.025	23.397

Z pobieżnej analizy tych cyfr wynika, iż wiele pozy-
cji dóbr inwestycyjnych i półfabrykatów hutniczych wykazuje
stały wzrost importu w ciągu ostatnich trzech lat. Import
sprzętu inwestycyjnego /np. motory elektryczne, elewatory,
dynamo, samochody osobowe, urządzenia wiertnicze/ był na-
gół wyższy w ciągu 9 miesięcy ub.r., aniżeli w ciągu 12 mie-
sięcy 1952 r., a także wyższy aniżeli w ciągu 12 miesięcy
1951 r. Fakt ten, nie znajdujący dotychczas wyraźnych ko-
mentarzy w prasie gospodarczej Zachodu, wskazywałby na
zwiększenie zainteresowania Kolumbii importem inwestycyj-
nym.

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Kolumbii
w r.1953^{1/} wskazuje na dominujący udział USA po stronie wy-
wozu /80%/ oraz na znaczny udział po stronie przywozu /62%/.
Przed wojną w r.1938 USA partycypowały w 52,8% eksportu Ko-
lumbii i dostarczały tam połowę wszystkich importowanych
przez Kolumbię produktów. Równocześnie kraje Europy zachod-
niej uczestniczyły w eksporcie kolumbijskim w 24,5%, a w
importie - w 44,5%. Po wojnie proporcje te zmieniły się na
niekorzyść krajów europejskich, także w roku 1947 jedynie
5% wartości eksportu i 14% wartości importu przypadło na
Europę. W ostatnich latach można jednak obserwować wzrost
udziału rynku europejskiego, zwłaszcza po stronie importu.
W roku 1952 rynek ten partycypował w 22% wartości całego
importu, a w roku 1953 - już w 27%, równocześnie udział je-

1/ wszystkie liczby dla 1953 r. zestawiono według danych
za 11 miesięcy.

go w eksporcie podniósł się z 9,3% do 10% odpowiednio. W tym samym czasie udział importu z USA obniżył się z 66,9% do 52,0%. Na podkreślenie zasługuje stosunkowo szybki wzrost importu z krajów Europy zachodniej i południowej.

Obroty Kolumbii z krajami obrotu pokoju są jeszcze minimalne. W roku 1953 wynosiły one do końca listopada po stronie importu 1,2 mln \$, a po stronie eksportu 0,2 mln \$.

W momencie oddawania numeru do druku Izba nie dysponowała jeszcze materiałami, które pozwoliłyby ustalić wartości i kierunki obrotów handlowych Kolumbii w ciągu pierwszych miesięcy b.r. Należy jednak przypuszczać, że obroty te wykazywały w dalszym ciągu nadwyżkę eksportu, gdyż ceny kawy kształtowały się w pierwszym kwartale b.r. nadal zwyklowo. Korzystna sytuacja finansowa kraju, która powstała dzięki wysokim wpływom dolarowym, skłoniła rząd do zmiany dotychczasowych ograniczeń importu. W końcu lutego b.r. wydany został dekret, który uchylił obowiązujące dotychczas "listy zakazów", wprowadzając znacznie rozszerzoną "wolność przywozu". Według nowych przepisów towary importowane podzielone zostają na dwie kategorie. Do kategorii pierwszej zaliczane będą towary, których import nie podlega dotychczas ograniczeniom i które mogą być nadal wprowadzane w ramach obowiązujących przepisów celnych i importowych. Kategoria druga obejmuje towary /głównie artykuły luksusowe i tekstylia/, które były dotąd objęte zakazem przywozu. Towary te mogą być obecnie wprowadzane z tym, że muszą one pochodzić z krajów, które zawarły z Kolumbią układy handlowe lub też posiadają z nią zrównoważony bilans handlowy. Import towarów drugiej kategorii wolny jest od podatków importowych, jeżeli zapłacone następuje za pomocą specjalnych certyfikatów złotych /"gold certificate"/, albo też za pomocą specjalnej kategorii dewiz dolarowych /zwanych w żargonie finansowym export dollars/, które można uzyskać przy wywozie określonych produktów kolumbijskich /ryż, kukurydza, ziemniaki, skóry garbowane, cement, cukier, cygara i papierosy, drzewo, metale nieszlachetne i niektóre wyroby włókiennicze/. W przeciwnym wypadku importerzy obowiązani są opłacać oprócz dotychczasowego podatku importowego /3%/ podatek specjalny w wysokości 40% ad valorem. Wpływy, które powstaną z tego tytułu, mają być obrócone na spłatę długów państwowych zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych. Równocześnie rząd kolumbijski postanowił nie udzielać jeszcze pozwoleń na przywóz takich artykułów, jak odzież damska, opony samochodowe i aluminiowe wyroby gospodarstwa domowego aż do czasu ustalenia dla tych typów towarów minimalnych. Ta wyraźnie protekcyjna decyzja ma na celu ochronę niektórych gałęzi przemysłu krajowego przed konkurencją zagraniczną /zwłaszcza przemysł tekstylny/.

Przy wydawaniu tych zarządzeń rząd kolumbijski kierował się dążeniem do rozszerzenia asortymentu towarów eksportowanych i zachowania dotychczasowej ochrony słabo rozwiniętych gałęzi własnego przemysłu; stąd znaczna ostrożność przy rozwiązywaniu polityki restrykcyjnej. Trudno jednak przypuszczać, aby wprowadzone ostatnio zmiany utrzymały się na dłuższą metę,

skoro sytuacja na rynku kawy wydaje się już przechodzić przez poziom szczytowy /por. "WHZ" Rynki Towarowe nr 13/144 str.22/ i w związku z tym może znowu zaistnieć konieczność ograniczenia importu /np. w zakresie zliberalizowanego ostatnio przywozu artykułów luksusowych/.

F i n a n s e

Według danych Urzędu Dewizowego w Bogocie, Kolumbijski bilans płatniczy kształtował się w roku ub. następująco /dane w mln dol./:

W p ł y w y		W y d a t k i	
-----		-----	
Eksport	499,1	Import	417,1
Inwestycje zagraniczne	42,6	Obsługa długów zagr.	37,4
Inne wpływy	15,7	Procenty i dywidendy od kapitału zagr.	8,9
		Inne wydatki	67,7
-----		-----	
Razem:	537,4	Razem:	531,1
=====		=====	
S a l d o :		+	26,3

Dane te uwzględniają oprócz zmian w pozycjach bieżących /tzw. current items/ niektóre pozycje ruchu kapitałów, stąd trudności w dokonywaniu porównań z bilansami innych krajów, które ujmowane są według nieco innej nomenklatury. Korzystne kształtowanie się tak ujętego salda płatniczego spowodowane było głównie wyjątkowo korzystną sytuacją na odcinku wpływów z eksportu kawy. Pozycja "inwestycje zagraniczne" obejmuje w 3/4 import kapitałów dla przemysłu naftowego, reszta przypada na pożyczkę przyznaną we wrześniu ub.r. przez Bank Odbudowy i Rozwoju na cele rozbudowy szlaków komunikacyjnych. Spłata rat tej pożyczki ma się rozpocząć 15 maja 1956 roku.

Wysokie dochody osiągnięte przez producentów kawy w wyniku hauss'y cen światowych wzmocniły w 1953 r. tendencje inflacyjne, które występowały już w gospodarce kolumbijskiej w latach poprzednich. 1/ Podaż pieniądza /pieniądz obiegowy i depozytowy/ wzrosła w roku 1953 z 1.309 mln peso do 1.549 mln peso, a w styczniu br. utrzymywała się na niezmienionym prawie poziomie. Aby zahamować dalszy wzrost inflacji, rząd wprowadził 14 stycznia b.r. zrewaluowany kurs peso kolumbijskiego dla wpływów z eksportu kawy w wysokości 2,38 peso = 1 dol. USA. Tym samym przestał obowiązywać wpro-

1/ był to między innymi rezultat inflacyjnej polityki kredytowej banków kolumbijskich.

45

wadzony w marcu 1951 r. system stopniowego dewaluowania peso /co miesiąc o 1,5 punkta/, który utrzymywany był specjalnie przy transakcjach eksportowych kawy.

/ z /

Zródła:

- 1/ Boletín Mensual de Estadística, luty 1954 i lipiec 1953
- 2/ Monthly Bulletin of Statistics /U.N./
- 3/ Wirtschaftliche Mitteilungen Nr 4, 9, 47
- 4/ Neue Zürcher Zeitung nr 55, 106
- 5/ Moniteur Officiel No 1601
- 6/ Aussenhandelsdienst Nr 9, 10.

S A L V A D O R

Sytuacja gospodarcza

=====

Struktura gospodarcza Salvadora nosi wszystkie cechy charakterystyczne dla krajów zacofanych gospodarczo. Produkcja kawy ma decydujące znaczenie dla kraju, stanowiąc o monokulturowym charakterze jego gospodarki, typowym dla wszystkich republik Ameryki Środkowej. Klasa posiadaczy ziemskich w Salvadorze, ciągnąc wielkie zyski ze sprzedaży kawy do USA, nie jest zainteresowana w bardziej wszechstronnym rozwoju produkcji krajowej. Dopiero ostatnio, pod impulsem zmian zachodzących w niektórych krajach Ameryki Łacińskiej, również Salvador próbuje zróżnicować wachlarz produkcji krajowej i tym samym uniezależnić się od wysoce koniunkturalnych dochodów z eksportu kawy.

Produkcja

Rolnictwo, hodowla, górnictwo

=====

Zasadniczym rysem, odróżniającym El Salvador od innych krajów kontynentu amerykańskiego, jest wyjątkowo duża gęstość zaludnienia. Ten czynnik populacyjny, przy uwzględnieniu małego obszaru powoduje, iż całość terenów nadających się pod uprawę, nie wyłączając stoków wulkanicznych, jest zagospodarowana. Egoistyczne interesy klasy posiadaczy ziemskich zdecydowały o tym, iż nieproporcjonalnie wielka część ziemi znajduje się pod uprawą terenów kawowych. Na pozostałych terenach uprawia się kukurydzę i proso, które dostarczają podstawowych środków żywnościowych dla kraju.

Obszar uprawy terenów kawowych nie uległ większym zmianom w porównaniu z okresem przedwojennym. Podczas gdy w 1934/38 areał upraw kawy wyniósł przeciętnie 103 tys.ha, w 1950 r. podniósł się on do 106 tys.ha, spadając następnie w 1952 r. do 99 tys.ha. W tym samym czasie produkcja

kawy wzrosła z 63,9 tys. ton w 1934/38 r. do 65,0 tys. ton w 1950 r. i 78 tys. ton w 1952 r. Jak wiadomo, uprawa kawy w dużym stopniu zależy od warunków atmosferycznych. Ponieważ w 1953 r. pora deszczowa była opóźniona, w sezonie 53/54 produkcja kawy spadła do 1.125 tys. x/ worków wobec 1.365 tys. w 1952/53. Nadwyżka eksportowa wyniosłaby więc w tych warunkach około 975 tys. worków.

Uprawa kukurydzy zajmowała w 1934/38 przeciętnie 138 tys. ha, a w 1950 - 177 tys. ha. W tym samym czasie produkcja wzrosła ze 147 tys. ha do 203 tys. ton. Jest to nadal ilość zaledwie wystarczająca dla pokrycia potrzeb kraju. Niedostateczna produkcja kukurydzy w sezonie 1952/53 zmusiła nawet władze do importu pewnych ilości tego zboża w II kwartale 1953 r. Zbiory kukurydzy w 1953/54 ucierpiały znacznie od plagi szkodników, jaka nawiedziła kraj w ciągu roku. Spowodowało to konieczność ponownego importu ok. 15 tys. ton kukurydzy.

Trzecią podstawową uprawą Salvadora jest proso. W latach 1934/38 - 1950 obszar uprawy tej rośliny wzrósł z 41 tys. ha do 82 tys. ha, a produkcja - z 62 tys. ton do 95 tys. ton. Salvador jest również producentem pewnych ilości bawełny. Zdaniem szwajcarskich kół handlowych jakość bawełny salvadorskiej jest bardzo wysoka. Produkcja jej jest jednak nieznaczna i wyniosła w 1950/51 r. zaledwie 9.200 ton. Połowa tej produkcji konsumowana jest przez miejscowy przemysł, a połowę eksportuje się m.in. do Wielkiej Brytanii i Szwajcarii. W 1953 r. areał uprawy bawełny znacznie spadł, obniżając możliwości eksportowe na rok 1954.

Ważną gałęzią gospodarki Salvadora jest hodowla. Po głowie bydła ocenia się na 764.778 sztuk, z czego około 90.000 sztuk rocznie przeznaczone jest na ubój. Pogłowie świń wynosi około 350 tys. sztuk, koni i mułów - 180 tys. szt., kóz - 17,5 tys., baranów - 5 tys. sztuk.

W porównaniu z rolnictwem i hodowlą produkcja górnicza odgrywa podrzędną rolę. W okolicy San Miguel i La Union znajduje się kilka kopalni złota i srebra. Wartość produkcji złota w 1953 r. wyniosła 2,17 mln kolonów, wobec 2,35 mln w 1952 r. Produkcja srebra waha się w granicach 14,0 tys. kg.

Przemysł przetwórczy

Z danych zamieszczonych wyrywkowo w prasie amerykańskiej i szwajcarskiej możnaby wnioskować, iż w 1952 i 1953 r. rozwój przemysłu krajowego uległ przyspieszeniu, aczkolwiek w dalszym ciągu nie zaspokaja on wszystkich potrzeb kraju.

Według tych informacji w Salvadorze działa obecnie 8 przędzalni i tkalni, produkujących rocznie 3.000 ton nici

x/ przewidywania

1/ 1 \$ = 2,50 kolonów.

bawełnianych i około 5 mln jardów tkanin bawełnianych. Jedna z tych tkalni produkuje również tkaniny ze sztucznego jedwabiu. Istnieje też wytwórnia worków siałowych /dla kawy i cukru/. W kraju działają poza tym dwa mniejsze młyny mechaniczne, przerabiające importowaną pszenicę. Dwie małe wytwórnie produkują kapelusze słomkowe. Salvador posiada ponadto: 15 garbarni, fabryki mydła i świec, mechaniczną fabrykę obuwia /otwartą w maju 1953 r./, dwie wytwórnie papierosów, jedną fabrykę zapalek, kilka rafinerii soli, jedną odlewnię i jeden browar. Otwarta niedawno cementownia w Acajutla /luty 1953 r./ przeżywa obecnie poważne trudności w związku z konkurencją europejską. Zmusiło to fabrykę w 1953 r. do ograniczenia produkcji jedynie na użytek rządu.

W przyszłości rozwój przemysłu krajowego ma być częściowo finansowany przez projektowane "Towarzystwo Papierania Przemysłu" o kapitale \$ 4 mln. Wspomniane "towarzystwo" udzielałoby kredytów rolnictwu oraz przedsiębiorstwom handlowym i przemysłowi.

Handel zagraniczny

Rozwój handlu zagranicznego Salvadora przedstawia się w ostatnich latach następująco /w mln kolonów/:

	eksport	import	saldo
1937	37,1	26,0	+ 11,1
1950	171,0	125,6	+ 45,4
1951	209,0	157,5	+ 41,5
1952	218,3	159,4	+ 48,9
1953	222,0	179,4	+ 42,6

Z powyższych danych wynika, iż obroty handlowe cechuje tendencja wzrostu po stronie importu i eksportu. Szczególnie silną ekspansję eksportu notuje się w ciągu pierwszych 5 miesięcy 1953 r. Eksport w tym okresie odpowiadał wartościowo wywozowi w ciągu całego 1950 r. Tak pomyślny rozwój spowodowany został wyłącznie dobrymi cenami na kawę salvadorską, która stanowi 90% wszystkich wpływów eksportowych. Szczytowe nasilenie eksportu kawy przypada na grudzień 1952 r. i pierwsze 4 miesiące 1953 r., w następnych miesiącach wywóz ten poważnie spada.

Najpoważniejszym odbiorcą kawy salvadorskiej są USA, następnie Niemcy zach., Holandia i Włochy. Wskazuje na to następujące zestawienie, obrazujące strukturę geograficzną eksportu Salvadora w okresie styczeń - listopad 1953 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1952 r. /w mln \$/:

	1952 r.	1953 r.
U. S. A.	59,7	66,8
Holandia	3,1	1,5
Włochy	2,1	1,3
Wielka Brytania ^{1/}	0,7	0,8
Niemcy zachodnie	2,9	5,0
Belgia	1,2	0,2
Szwecja	0,2	0,2

1/ przeważnie bawełna.

Na import Salvadora składają się m.innymi cement /w 1953 r. ok. 3 mln worków/, środki spożywcze, konserwy, tekstylia, wyroby ze stali i żelaza, lekarstwa, ceramika, samochody, benzyna, sprzęt elektrotechniczny, niektóre maszyny, farby, lakiery, przedmioty gospodarstwa domowego, zabawki, instrumenty muzyczne, kosmetyki, środki do prania. Istnieje również zapotrzebowanie na maszyny rolnicze, nawozy sztuczne i nasiona. Zaznaczamy, iż w Salvadorze ilość importerów jest bardzo znaczna, gdyż towary sprowadzane są bezpośrednio przez firmy detaliczne.

Struktura geograficzna importu Salvadora przedstawia się w okresie styczeń - listopad 1953 r. w odniesieniu do ważniejszych krajów następująco /dane w mln \$/:

	1952	1953
U. S. A.	39,3	40,5
Holandia	3,4	4,2
W. Brytania	2,9	2,3
Niemcy zachodnie	2,5	3,1
Włochy	1,2	1,0
Honduras	2,3	3,4
Nikaragua	1,2	1,0
Gwatemala	1,0	1,4
Belgia	0,9	1,1
Szwajcaria	0,7	0,8

Udział USA w imporcie Salvadora jest bardzo poważny /61%/, jednakże niższy od udziału w eksporcie /81%/. Ostatnio daje się zauważyć wzrost udziału państw europejskich, zwłaszcza Holandii i Niemiec zachodnich. Jak twierdzi "Wirtschaftliche Mitteilungen", przyczynia się do tego fakt, iż rynek Salvadora jest szczególnie atrakcyjny dla kupców europejskich ze względu na brak kontroli dewizowej i reglamentacji importowej. Kontrahenci europejscy zapewniają też odbiorcom z Salvadora łatwiejsze warunki kredytowe.

W 1952/1953 r. Hiszpania, Niemcy zachodnie, Francja i Włochy zawarły dość obszerne umowy handlowe z Salvadorem. Pomimo, iż USA utrzymują nadal stanowisko niemal monopolistyczne w handlu z tym krajem, tempo dostaw ze Stanów Zjed-

Kształtowanie się obrotów handlowych USA w 1953 r. na tle porównawczym poprzednich 4 lat obrazuje poniższe zestawienie /w mln dolarów/:

rok	eksport łącznie z dostawami woj- skowymi	eksport bez dostaw woj- skowych	import	nadwyżka eksportu bez do- staw wojsko- wych
1949	12.051	=	6.622	5.429
1950	10.275	9.993	8.852	1.141
1951	15.032	13.967	10.967	3.000
1952	15.191	13.203	10.717	2.486
1953	15.747	12.243	10.874	1.369
I półr.	8.109	6.146	5.630	516
II "	7.639	6.099	5.244	855

Z powyższych cyfr wynika, że w ogólnym eksporcie USA poważna część przypada na dostawy wojskowe, których udział w 1953 r. wyniósł 22%.

Jednocześnie eksport handlowy /tzn. bez dostaw wojskowych/, który jest właściwym wykładnikiem ekspansji gospodarczej USA, wykazuje stały spadek na przestrzeni ostatnich kilku lat. Stan ten wywołany jest w ogromnym stopniu prowadzoną przez USA polityką embargo wobec Związku Radzieckiego, Chińskiej Republiki Ludowej i innych krajów obozu pokoju przy jednocześnie wzrastających trudnościach zbytu na światowym rynku kapitalistycznym, między innymi skutkiem zaostrzającej się walki konkurencyjnej.

W 1953 r. eksport handlowy USA spadł do \$ 12.243 mln z \$ 13.203 mln w 1952 r., czyli o 7,3%. Jednocześnie import wyniósł w roku ubiegłym \$ 10.874 mln wobec \$ 10.717 mln w 1952 r. W wyniku powyższego kształtowania się eksportu handlowego i importu, saldo dodatnie w 1953 r. spadło do \$ 1.369 mln wobec \$ 2.486 mln w 1952 r., to znaczy o ca 45%.

Warto przy tym podkreślić, że rozwój "terms of trade" w ostatnich trzech latach układał się pomyślnie dla Stanów Zjednoczonych. Saldo dodatnie bilansu handlowego USA byłoby daleko niższe, gdyby nie fakt, że przy stosunkowej stabilności cen eksportowych, ceny importowe w ciągu ostatnich trzech lat wykazały znaczny spadek. Obrazują to poniższe dane wskaźnikowe:

1936/38 = 100

rok	eksport ^{x/}		import	
	wolumen	ceny eks- portu	wolumen	ceny importu
1949	219	186	120	224
1950	187	180	146	243
1951	229	206	144	305
1952	218	205	151	289
1953	203	204	158	276

Jako przykład w jakim stopniu baissa surowców na rynku światowym wpłynęła na ogólną wartość importu amerykańskiego, może służyć import kauczuku. Pod względem wartości import kauczuku spadł z \$ 618 mln w 1952 r. do \$ 331 mln w 1953 r., to znaczy o 45%. Jednocześnie ilościowo przywóz kauczuku obniżył się tylko o 20% /z 1803 mln lbs w 1952 r. do 1.450 mln lbs w 1953 r./.

Strukturę towarową eksportu USA /łącznie z dostawami wojskowymi, według głównych grup towarowych/ w 1953 r. na tle porównawczym poprzednich 3 lat ilustrują poniższe dane / w mln dolarów /:

rok	surowce	artykuły spożywcze	półfabry- katy	wyroby gotowe
1950	1.886	1.562	1.121	5.773
1951	2.471	2.242	1.563	8.501
1952	1.982	2.097	1.619	9.340
1953	1.625	1.668	1.423	10.909

Jak informuje "Neue Zürcher Zeitung", spadek ogólnej wartości eksportu handlowego w 1953 r. o ca \$ 1 mld w porównaniu z 1952 r. wynikał w 66% ze zmniejszenia się wartości wywozu artykułów rolnych, który obniżył się w 1953 r. do \$ 2.843 mln wobec \$ 3.431 mln w 1952 r. Szczególnie silnie obniżył się eksport pszenicy i bawełny amerykańskiej, co należy przypisać temu, że kraje importujące zwiększyły zakupy w innych krajach, oraz że zbiory światowe były pomyślniejsze niż przed rokiem. Jednocześnie zwiększyła się rozpiętość między niskimi cenami rynku światowego a wysokimi cenami interwencyjnymi, płaconymi w USA. Spadek eksportu pszenicy i bawełny zrekompensowany został częściowo większym wywozem tytoniu, nasion oleistych i mięsa. Eksport wszystkich innych towarów /z wyłączeniem dostaw wojskowych/ obniżył się w 1953 r. o 3,5% - do \$ 9.278 mln w porównaniu z \$ 9.620 mln w 1952 r. Do spadku przyczynił się tu głównie mniejszy wywóz węgla, stali i produktów naftowych. Eksport takich towarów jak maszyny, pojazdy mechaniczne i chemikalia utrzymał się na niezmienionym poziomie, lub wykazał tylko nieznaczny wzrost. Stosunkowo pomyślnie rozwijał się eks-

x/ bez dostaw wojskowych.

art aparatów radiowych i telewizyjnych, artykułów fotograficznych, instrumentów naukowych i niektórych innych wyrobów gotowych.

Struktura towarowa importu USA /wg głównych grup towarowych/ przedstawiała się w 1953 r. w porównaniu z poprzednimi latami następująco /w mln dolarow/:

rok	surowce	artykuły spożywcze	górnictwo- karty	wyroby gotowe
1950	2.466	2.648	2.126	1.504
1951	3.365	3.098	2.459	1.896
1952	2.937	3.151	2.566	2.094
1953	2.603	3.293	2.687	2.195

W roku ubiegłym w porównaniu z 1954 r. spadł /zarówno wartościowo, jak i ilościowo/ import kauczuku, bawełny i sisalu. Wzrosł natomiast przywóz rud i metali nieżelaznych, co wiąże się z kontynuowanym przez USA wyścigiem zbrojeń. Import kawy wzrósł w roku ubiegłym zarówno pod względem ilości, jak i wartości. To ostatnie zostało spowodowane silną tendencją cen na rynku światowym. W 1953 r. USA zaimportowały kawy za \$ 1.468 mln w porównaniu z \$ 1.376 mln w 1952 r. Przywóz wyrobów gotowych w 1953 r. podniósł się w porównaniu z 1952 r. o 5% i objął między innymi papier gazetowy, nawozy sztuczne, tkaniny wełniane i lniane, aparaty elektryczne, artykuły fotograficzne, instrumenty muzyczne, wyroby jubilerskie i zegarki. Według danych "Neue Zürcher Zeitung" wartość ogólnego eksportu USA w lutym 1954 r. wyniosła \$ 1.179,7 mln wobec \$ 1.090,4 mln w styczniu br. i w porównaniu ze średnią miesięczną wartością \$ 1.313 mln w 1953 r. /co oznacza spadek o 10%/. Import w lutym wyniósł \$ 808,5 mln wobec \$ 833,3 mln w styczniu br. i \$ 856 mln w lutym 1953 r., osiągając tym samym najniższy poziom miesięczny w ciągu ostatnich dwóch lat. Jeśli od ogólnej wartości eksportu odejmiemy wartość dostaw wojskowych /\$ 184,4 mln w lutym wobec \$ 169,3 mln w styczniu/, to eksport handlowy w lutym br. osiągnął \$ 995,3 mln w porównaniu z \$ 921,1 mln w styczniu.

W lutym eksport maszyn i pojazdów mechanicznych wzrósł do \$ 431,9 mln w porównaniu z \$ 393,5 mln w styczniu, skutkiem zwiększonego wywozu części samochodowych dla zagranicznych zakładów montażowych, motorów i turbin. Wzrost eksportu włókien i wyrobów tekstylnych w lutym do \$ 125,3 mln wobec \$ 103,4 mln w styczniu tłumaczy się większym wywozem bawełny. Ponadto wzrósł w omawianym miesiącu eksport chemikaliów do \$ 73,2 mln wobec \$ 63,3 mln w styczniu. Jednocześnie spadł w lutym eksport artykułów pochodzenia roślinnego z wyjątkiem artykułów spożywczych - do \$ 51,4 mln wobec \$ 59,7 mln w poprzednim miesiącu.

Spadek importu w lutym o \$ 24,8 mln w porównaniu ze styczniem tłumaczy się częściowo pogłębiającą się recesją gospodarczą. Moment ten spowodował w pierwszym rzędzie spadek przywozu metali i wyrobów metalowych /z wyjątkiem ma-

szyn i pojazdów mechanicznych/ do \$ 125,7 mln wobec \$ 136,8 mln w styczniu, przy czym skurczył się import rudy manganu, cyny i aluminium. Spadek importu artykułów spożywczych pochodzenia roślinnego w lutym do \$ 260,4 mln wobec \$ 281,7 mln w styczniu spowodowany został mniejszym przywozem kawy surowej i kakao w ziarnach. Jednocześnie wzrósł przywóz maszyn i pojazdów mechanicznych do \$ 30 mln w porównaniu z \$ 24,8 mln w styczniu. Jak przewiduje "Neue Zürcher Zeitung", pogłębiająca się recesja gospodarcza w USA spowoduje kurczenie się importu maszyn w ciągu przyszłych miesięcy.

W wyniku wyżej przedstawionego kształtowania się obrotów handlowych nadwyżka eksportu /bez dostaw wojskowych/ wyniosła w lutym \$ 162,0 mln, wobec \$ 112,6 mln w styczniu.

Według prowizorycznych danych "Agefi", wartość ogólnego eksportu USA w marcu 1954 r. wyniosła ca \$ 1.136 mln, w tym dostawy wojskowe \$ 204,5 mln/, co oznacza spadek o ca 4% w porównaniu z lutym i o 14% w porównaniu ze średnią miesięczną 1953 r. Import w marcu ocenia się na ca \$ 841 mln, co oznacza wzrost o 4% w porównaniu z poziomem lutym, lecz spadek o 7% w porównaniu ze średnim miesięcznym przywozem w 1953 r.

Spadek importu w pierwszych miesiącach bieżącego roku jest odbiciem zaostrzających się tendencji kryzysowych w gospodarce USA. Warto tu podkreślić, że zmianom koniunkturalnym w gospodarce amerykańskiej odpowiadają natychmiast daleko większe zmiany w imporcie. W I kwartale 1954 r. ogólna wartość importu USA /w tym prowizoryczne dane za marzec/ spadła do \$ 2.482,8 mln w porównaniu z \$ 2.783 mln w I kwartale ub.r., tzn. o ca 11%. Według informacji dziennika "Le Monde" globalny eksport produktów rolnych w styczniu br. wynosił \$ 205 mln w porównaniu z \$ 269 mln w analogicznym miesiącu 1953 r. Spadek ten spowodowany został głównie zmniejszeniem się wywozu pszenicy.

Kurczący się eksport artykułów rolniczych spowodował powstanie znacznych zapasów w kraju, co, jak już niejednokrotnie informowaliśmy /por. "WHZ" nr 48/131 str.72 i nast./, zmusiło rząd USA do zastosowania specjalnej polityki ich sprzedaży. Jak donosi agencja Reutersa, grupa ekspertów amerykańskich w sprawach rolnictwa miała wyjechać 10 kwietnia br. w sześciotygodniową podróż po Europie celem zbadania możliwości zwiększenia eksportu. Akcja ta stanowi część programu, dążącego do uzyskania nowych rynków i wyzbycia się obecnych amerykańskich nadwyżek produktów rolniczych. Po wizycie w W. Brytanii, Francji i Niemczech zachodnich, misja ta ma odwiedzić kraje śródziemnomorskie, mianowicie: Włochy, Hiszpanię, Portugalie, Grecję, Turcję i Egipt.

Agencja "France Presse" donosi, że Stany Zjednoczone mają wkrótce dostarczyć Hiszpanii około 10 mln buszli pszenicy wartości ca \$ 20 mln, płatnej w pesetach, które następnie przeznaczone zostaną na budowę amerykańskich baz wojennych w Hiszpanii. Ministerstwo Rolnictwa USA podało do wiadomości, że wymieniona wyżej sprzedaż jest jedną z tego rodzaju

operacji, które "pomogą Stanom Zjednoczonym uwolnić się od nadwyżki produktów rolnych i jednocześnie finansować budowę amerykańskich baz w różnych państwach". Agencja "France Presse" informuje dalej o toczących się obecnie pertraktacjach między USA a Niemcami zachodnimi w sprawie sprzedaży artykułów rolniczych na podobnych warunkach.

Przy końcu marca rb. prezydent Eisenhower przedstawił Kongresowi rządowy program gospodarczy wobec zagranicy, zawierający m.in. wytyczne pewnego złagodzenia ograniczeń importowych do USA przy jednocześnie zwiększonej ekspansji kapitałów amerykańskich za granicą. Ten ostatni moment zdążający do zwiększenia amerykańskich inwestycji zagranicznych ma na celu dalsze podporządkowanie gospodarki szeregu krajów monopolistycznemu kapitałowi USA. Zdaniem "Agefi", program Eisenhowera jest odzwierciedleniem nowej orientacji gospodarczej rządu amerykańskiego, zmierzającej do rozszerzenia wymiany handlowej z krajami kapitalistycznymi, przy jednoczesnym likwidowaniu dotychczasowego systemu "pomocy" dla zagranicy.

Zlecenia Eisenhowera w dziedzinie polityki handlu zagranicznego pokrywają się zasadniczo z wytycznymi raportu komisji Randall'a /por. "WHZ" nr 10/141 str.37/. Tak więc Eisenhower domaga się: 1/ przedłużenia "Reciprocal Trade Agreements Act" /który wygasa 30 czerwca 1954 r./ na dalsze 3 lata, 2/ upoważnienia prezydenta do zniżania w ciągu 3 lat taryf celnych o 5% rocznie, na zasadzie wzajemności, 3/ upoważnienia prezydenta do jednostronnego obniżania w okresie trzech lat ceł na towary, których import jest nieznaczny do 50% poniżej poziomu z 1945 r. oraz 4/ obniżenia o 50% ad valorem wszelkich ceł, przekraczających poziom 1945 r. Ponadto zalecenia prezydenta USA idą w kierunku uproszczenia procedury celnej oraz zmodyfikowania tzw. "Buy American Act". Jednocześnie nadal pozostać miałyby w mocy tzw. "escape clause" i "peril point" /przepisy zawarte w "Reciprocal Trade Agreements Act"/, które przewidują wprowadzenie ograniczeń importowych w wypadku zagrożenia przemysłu krajowego ze strony importu towarów zagranicznych. Widać stąd, że propozycje Eisenhowera zmierzają do bardzo ograniczonej liberalizacji importu do USA, przy czym istniałaby nadal możliwość zastosowania w każdej chwili drastycznych przepisów ograniczających przywóz, które są zawarte w ostatnich dwóch klauzulach R.T.A.A. Trzeba dodać, że wprowadzenie tych i tak już ograniczonych rozluźnień importowych napotyka ciągle na ostry sprzeciw protekcyjnie nastawionych kół Kongresu USA. Najpoważniejszą opozycję stanowią tu będą tacy członkowie partii republikańskiej jak: Reed /przewodniczący senackiej komisji tzw. "Ways and Means"/, Simpson /zastępca/, Millikin /prezes komisji finansowej Senatu/.

Jakkolwiek we wskazanych wyżej punktach program Eisenhowera odnośnie polityki handlowej pokrywa się z wytycznymi komisji Randall'a, to jednakże istnieją znaczne rozbieżności w sprawie poglądów na temat wymiany handlowej między Wschodem a Zachodem. Prezydent USA kwestię tę ujął w ogól-

nym i niejasnym sformułowaniu, z którego nie sposób jest wyłować jakiś konstruktywny program, co rzecz jasna łatwo można wytłumaczyć celami "zimnej wojny", prowadzonej nadal przez Waszyngton. W nieco obiektywniejszy sposób wypowiada się na temat handlu Wschód-Zachód komisja Randalla w dodatkowych dokumentach opracowanych do swego raportu w sprawie polityki handlowej USA. Jak podkreśla "Neue Zürcher Zeitung", załącznik ten stwierdza otwarcie, że kontrola handlu Wschód-Zachód towarami "strategicznymi" nie przynosi żadnej poważnej i istotnej szkody krajom obozu pokoju. "Jest to zapatrywanie, które stoi w jaskrawej sprzeczności do tego, co głosi polityczna propaganda w Stanach Zjednoczonych" - stwierdza dalej cytowany dziennik szwajcarski.

Raport wychodzi z założenia, iż należy przewidywać ożywienie w wymianie handlowej między Wschodem a Zachodem i zaznacza, że perspektywy te uzasadnić można z jednej strony gromadzeniem się w krajach kapitalistycznych nadwyżek produktów rolnych i przemysłowych, zaś z drugiej rosnącym zainteresowaniem, jakie kraje obozu pokoju wykazują wobec importu towarów konsumpcyjnych i surowców dla przemysłu lekkiego. Jako przykład sprawozdanie wymienia zakupy duńskiego masła, kubańskiego cukru i łożu amerykańskiego przez kraje obozu pokoju i podkreśla, że państwa te wykazują ponadto zainteresowanie takimi artykułami jak tytoń, mleko w proszku, mięso, skóry i statki rybackie. Omawiając restrykcje narzucone przez USA w handlu Wschód-Zachód, sami autorzy raportu dochodzą w końcu do wniosku, że obecny system dyskryminacji handlowej, stosowanej przez USA, nie tylko nie osłabił wymiany handlowej ze Wschodem, ale odniósł wręcz odwrotny skutek, gdyż wymiana ta wzrasta z każdym dniem.

F i n a n s e

Jak wynika z danych, przytoczonych przez brytyjskiego ekonomistę Colin Clarka, od 1945 roku /z wyjątkiem 1952 r./ trwa w USA stosunkowy spadek ilości pieniądza rozporządzalnego /w przeliczeniu na ilość pracujących osób i przeciętny ich zarobek na godzinę/. Deflacyjne tendencje obrotu pieniężnego w USA są jednym z momentów osłabiających ogólną aktywność gospodarczą kraju. Okoliczność ta wpłynęła niewątpliwie na decyzję Banku Centralnego USA obniżenia stopy dyskontowej, aby w ten sposób zwiększyć podaż pieniądza na rynku krajowym. Na początku lutego 1954 r. nastąpiła pierwsza obniżka stopy bankowej z dotychczasowych 2% do 1 3/4% w sześciu /z ogólnej ilości 12/ okręgach bankowych "Federal Reserve Board". W ślad za tym nastąpiła dalsza obniżka stopy dyskontowej z 1 3/4% do 1 1/2%. Według danych "Agefi" z końca kwietnia br. obniżki tej dokonało już 7 banków federalnych.

Jednocześnie rezerwy złota USA, które w 1949 r. osiągnęły szczytowy poziom \$ 24.563 mln, spadły w 1952 r. do \$ 23.252 mln, w 1953 r. obniżyły się do \$ 22.090 mln, a 28 kwietnia 1954 r. wynosiły \$ 21,968 mln.

Jednym z przejawów pogarszającej się sytuacji gospodarczej USA jest spadek siły nabywczej ludności amerykańskiej, co znajduje odzwierciedlenie we wzroście zadłużenia na cele konsumpcyjne. Według prowizorycznych danych "Federal Reserve Board", suma zadłużenia społeczeństwa amerykańskiego na cele konsumpcyjne była w styczniu 1954 r. wyższa o ca. \$ 2,5 mld w porównaniu sprzed roku, wynosząc łącznie \$ 28.125 mln.

Konsekwencją wzrastającego zadłużenia społeczeństwa amerykańskiego jest proces narastania nie znajdujących zbytu zapasów towarowych na magazynach fabrycznych oraz w sieci handlowej.

Produkcja

Rozwój sytuacji gospodarczej USA w ostatnich kilku miesiącach świadczy coraz bardziej o pogłębiającej się recesji ekonomicznej w USA. Imperialistyczna polityka monopolii amerykańskich, bazująca na gospodarkę Stanów Zjednoczonych na wyścigu zbrojeń i na rozwoju przemysłu zbrojeniowego, doprowadziła do zachwiania równowagi gospodarczej, spadku ogólnego poziomu produkcji, masowego wzrostu bezrobocia i poważnego pogorszenia stopy życiowej mas pracujących. Jednakże wielkie monopole USA dążą do tego, aby nawet w warunkach rozwijającego się kryzysu gospodarczego nie tylko utrzymać poziom dotychczasowych zysków, lecz nawet je zwiększyć. Dla osiągnięcia tego celu miałyby posłużyć między innymi zwiększenie eksploatacji robotników, ponadto jeszcze większe wzmocnienie pozycji monopolii na rynku przez wypieranie i ruinę drobnych przedsiębiorstw, dalsze zmniejszenie podatków od zysków itd. Rząd USA, podporządkowany interesom wielkich monopolii, wydał ostatnio szereg zarządzeń, które poszły wyłącznie po linii interesów wielkiego kapitału.

Z dniem 1 stycznia 1954 r. zniesiony został podatek od superzysków, co, sądząc np. po sumie podatku płaconego przez wielki koncern "General Motors", oznacza podarek dla tego tylko monopolu w wysokości \$ 150 mln. Zamówienia zbrojeniowe odbiera się małym firmom i koncentruje się je u wielkich monopolii.

Wielkie monopole amerykańskie żywią nadzieję, że gospodarce USA nie zagrażają żadne poważne zakłócenia, i że uda się im wyjść z obecnie przeżywanych trudności bez większych uszczerbków. Jak dalece w USA liczy się na tego rodzaju rozwój sytuacji można sądzić po fakcie, że dotychczas giełda nowojorska nie wykazała, jak podkreśla pismo "Izwestia", poważniejszego spadku kursu akcji, mimo rozwijających się tendencji kryzysowych.

Jednakże fakty świadczą, że nadzieje monopolii pozbawione są wszelkich podstaw.

Stany Zjednoczone wkroczyły już w kryzys nadprodukcji, który, jak podkreśla pismo "Izwestia", w swoich głównych

zarysach jest rzeczywistym kryzysem cyklicznym i może raczej przybrać charakter kryzysu lat 1929-33, niż z lat 1920-21 lub 1937-39.

Zdaniem brytyjskiego ekonomisty Colin Clark'a o pogłębiającej się tendencji kryzysowej w gospodarce USA świadczą następujące momenty:

1/ Niedostateczna podaż pieniądza. Ilość bowiem pieniądza rozporządzalnego w USA, mierzona skalą ilości siły roboczej i przeciętną płacą za godzinę spada nieprzerwanie od 1945 r. /z wyjątkiem 1952 r./ 2/ Wysoki poziom zapasów towarowych. 3/ Trudności w szybkim upłynnieniu istniejących zapasów, zwłaszcza w odniesieniu do produkcji dóbr inwestycyjnych. 4/ Niedostateczny poziom inwestycji w budownictwie przemysłowym i mieszkaniowym. 5/ Łańcuchowy proces depresji gospodarczej polegający na tym, że spadek aktywności jednej gałęzi /np. przemysł samochodowy/ pociąga za sobą spadek aktywności innych gałęzi gospodarczych.

W pierwszym kwartale 1954 r., jak wykazują liczne fakty, proces narastania przejawów kryzysowych w gospodarce USA trwał ze wzrastającą siłą.

Według prowizorycznych danych, przedstawionych Kongresowi przez doradców ekonomicznych Eisenhowera, produkcja narodowa brutto /"gross national product" - obliczana metodą burżuazyjną/ osiągnęła w I kwartale 1954 r. tylko \$ 359 mld w skali rocznej. Oznacza to spadek o \$ 4.500 mln w porównaniu z poziomem IV kwartału 1953 i o \$ 12.400 mln w porównaniu z wysokim poziomem w II kwartale 1953 r., kiedy to osiągnęła \$ 371.400 mln w skali rocznej. Zdaniem ekspertów, główną przyczyną tego spadku w I kwartale br. jest redukcja wydatków na zbrojenia, zmniejszenie zakupu dóbr niekonsumcyjnych oraz dalsze ograniczenie wydatków na cele inwestycyjne.

Według oświadczenia prezydenta Eisenhowera, złożonego na konferencji prasowej w dniu 17 lutego br., marzec miał być "kluczowym miesiącem", to znaczy takim, według którego można będzie sądzić o dalszym rozwoju sytuacji ekonomicznej USA. Jednakże, jak konstatuje biuletyn wydany przez "National City Bank of New York", miesiąc ten "nie przyniósł żadnych oznak poprawy sytuacji". Wskaźnik produkcji przemysłowej wykazał w marcu, podobnie jak i w dwóch poprzednich miesiącach I kwartału br. dalszy spadek, zapoczątkowany w II połowie 1953 r.

Według prowizorycznych danych "Federal Reserve Board", szczegółowe kształtowanie się wskaźników produkcji przemysłowej USA /bez uwzględnienia wahań sezonowych/ w marcu 1954 r. w porównaniu z poprzednim miesiącem oraz marcem 1953 r. przedstawiało się następująco /1947-1949 r. = 100/:

	luty ^{x/} 1954	marzec 1953	1954 ^{xx/}
Wskaźnik ogólny	126	138	125
towary trwałe konsumpcji	141	160	139
towary bezpośrednio konsumpcji	114	121	114
metale żelazne	112	143	106
urządzenia przemysł.	147	172	146
sprzęt transportowy	182	199	181
wyroby ceramiczne			
i szklane	126	132	...
meble i armatura	106	123	104
tekstylia i odzież	103	116	101
wyroby gumowe	113	143	...
skóry i wyroby			
skórzane	102	110	...
papier i wyroby	129	136	131
produkcja przemysłu			
poligraficznego	118	123	121
chemikalia	149	149	148
przetwory naftowe			
oraz produkty suchej			
destylacji węgla	126	127	126
artykuły spożywcze			
i napoje	96	99	97
węgiel i ropa naft.	112	113	112
rudy metali	95	102	96

Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej USA obliczony z uwzględnieniem wahań i sezonowych /1947-49 = 100/ spadł w marcu 1954 r. do 123 w porównaniu ze 135 w marcu 1953 r. i 124 /wskaźnik skorygowany/ w lutym 1954 r. Wskaźnik produkcji towarów trwałej konsumpcji spadł przy tym w marcu do 135 wobec odpowiednio 155 i 139, a wskaźnik towarów bezpośrednio konsumpcji wyniósł 113 wobec odpowiednio 119 i 113.

O ile w latach 1951-52 wyścig zbrojeń spowodował zaostrenie się kryzysu w przemyśle tekstylnym, odzieżowym i obuwiowym, podczas gdy w przemyśle maszynowym i hutniczym /nie mówiąc już o zbrojeniowym/ następował jeszcze wzrost produkcji, to obecnie spadek produkcji obejmuje wszystkie gałęzie i coraz silniej przejawia się w przemyśle ciężkim. Wykorzystanie zdolności produkcyjnej przemysłu stalowego obniżyło się z 75% w styczniu i lutym br. do zaledwie 69% w marcu, zaś dane z początku kwietnia wskazywały na dalszy spadek aktywności tej gałęzi przemysłu.

Według oceny "Amerykańskiego Instytutu Żelaza i Stali" w pierwszym tygodniu kwietnia br. przemysł stalowy USA wykorzystywał jedynie 68% swej zdolności produkcyjnej. Według

x/ dane sprawdzone
xx/ dane tymczasowe.

danych tego Instytutu, w marcu br. wytop stali w USA wyniósł 6.613,3 tys. ton wobec 6.425,7 tys. w poprzednim miesiącu i 9.224,3 tys. t. w marcu 1953 r. Łączna produkcja stali w I kwartale 1954 r. spadła do 20,3 mln t. wobec 26,3 mln t. w analogicznym okresie 1953 r.

Poważnym konsumentem stali jest przemysł samochodowy. Obecny spadek produkcji przemysłu stalowego spowodowany został w dużym stopniu zastraszającym się kryzysem właśnie w przemyśle samochodowym. Produkcja tej ważnej gałęzi przemysłowej była w I kwartale br. o ca 7% niższa w porównaniu z analogicznym okresem 1953 r.

Pismo "Wall Street Journal" z końca marca rb. donosi, że zapasy nowych samochodów osiągnęły w dniu 10 marca rb. najwyższy notowany poziom. Były one prawie o 60% wyższe aniżeli w 1953 r. Według informacji "World's Automotive Reports", w II kwartale 1954 r. zamierza się ograniczyć produkcję przemysłu samochodowego o 12% w porównaniu z tymże kwartałem 1953 r.

W I kwartale br. w dalszym ciągu pogorszyła się sytuacja w przemyśle węglowym, który i tak już pozostaje w stanie chronicznej depresji. Zgodnie z danymi amerykańskiego "Zrzeszenia Producentów Węgla", w okresie od 1 stycznia do 20 marca 1954 r. wydobyto węgla o 16 mln ton mniej aniżeli w analogicznym okresie 1953 r.

Jednym z typowych objawów pogłębiających się tendencji kryzysowych w gospodarce USA jest wyczerpywanie się posiadanego przez przemysł portfela zamówień i spadek nowych zamówień. O ile wskaźnik produkcji przemysłowej można traktować jako pewien wykładnik aktywności gospodarczej dla chwili bieżącej, to dane o napływie nowych zamówień i o portfelu niewykonanych zamówień umożliwiają ocenę rozwoju przyszłej koniunktury. Według danych "Neue Zürcher Zeitung", nowe zamówienia na towary trwałej konsumpcji, otrzymywane przez przemysł amerykański, spadły od pierwszego półrocza 1953 r. /kiedy poziom ich był stosunkowo wysoki/ do początku 1954 r. o 23%. Nowe zamówienia przemysłu metalowego wykazały w powyższym okresie spadek o 40%, zaś nowe zamówienia w przemyśle środków transportu /samochody, motocykle, budowa wagonów kolejowych itd./ oraz w przemyśle maszyn elektrycznych obniżyły się we wszystkich gałęziach o 25%, a w przemyśłach produkujących maszyny o 13%. Jednocześnie portfel niewykonanych jeszcze zamówień przemysłu produkującego towary trwałej konsumpcji obniżył się w omawianym okresie z \$ 70 mld do \$ 56 mld - czyli o 20%. Portfel zamówień przemysłu metalowego obniżył się przy tym o 25%, w gałęziach produkujących sprzęt transportowy o 21%, w przemyśle maszyn elektrycznych o 16% i w przemyśłach produkujących inne maszyny - przeciętnie o 15%.

Jakkolwiek brak jest wyczerpujących danych o poziomie nowych zamówień w ciągu pierwszych miesięcy 1954 r., to jednakże z fragmentarycznych danych można wnioskować, że sytuacja na tym odcinku nadal pogarszała się. Napływ nowych i

portfel niewykonanych zamówień w dalszym ciągu kurczyły się. Według danych "Amerykańskiego Instytutu Wagonów Kolejowych", w lutym br. przedsiębiorstwa wypuściły na rynek 3.974 szt. wagonów towarowych w porównaniu z 4.944 szt. w styczniu br. i 7.780 szt. w lutym 1953 r. Jednocześnie w lutym otrzymano nowe zamówienia jedynie na 2.057 wagonów. Portfel zaległych zamówień spadł 1 marca 1954 r. do 25.441 wagonów wobec 71.883 szt. na 1 marca 1953 r. i 118.900 szt. na 1 marca 1952 r.

Pogłębiający się spadek siły nabywczej amerykańskich mas pracujących, spowodowany kontynuowanym przez USA wyścigiem zbrojeń oraz trudności zbytu na światowym rynku kapitalistycznym przyczyniły się do powstania olbrzymich zapasów towarowych zarówno w magazynach fabrycznych, jak i w sieci handlowej. Według danych "Neue Zürcher Zeitung", ogólne zapasy towarowe w USA wyniosły przy końcu lutego 1954 r. \$ 80,5 mld, wykazując tym samym spadek o \$ 350 mln w porównaniu ze styczniem br., były jednak o \$ 2,6 mld wyższe aniżeli w lutym 1953 r. Na szczególne trudności napotyka zbyt towarów trwałej konsumpcji. Cytowany wyżej dziennik szwajcarski informuje, iż zapasy towarów trwałej konsumpcji, zalegające magazyny przemysłowe, wyniosły przy końcu stycznia 1954 r. \$ 26,5 mld i były o ca. \$ 2 mld wyższe niż przed rokiem i tylko o \$ 400 mln niższe w porównaniu z rekordowym poziomem osiągniętym jesienią 1953 r.

26 marca rb. prezydent Eisenhower wydał polecenie opracowania nowego, długofalowego programu gromadzenia metali i minerałów na cele strategiczne. Opracowanie zasad nowej polityki gromadzenia zapasów strategicznych przekazano "Office of Defence Mobilisation". Polityka ta będzie polegała na zwiększeniu zakupów metali i minerałów produkowanych w USA. W oświadczeniu Eisenhowera na ten temat przewiduje się zakupy 35-40 rodzajów metali i minerałów. Jednocześnie zakłada się, że nowy program będzie realizowany głównie wtedy, kiedy rząd USA uzna, iż przyczyni się on do wykorzystywania pełnej zdolności produkcyjnej przedsiębiorstw, które obecnie nie wykorzystują całkowicie swych możliwości wytwórczych. Według oświadczenia dyrektora "Office of Defence Mobilisation", Fleminga, jakkolwiek jeszcze nie oceniono wysokości zakupów w ramach nowego programu należy oczekiwać, iż będą one "znaczących rozmiarów". Fleming nie ujawnił jakie metale zostaną objęte nowym programem zakupów. Według oceny poszczególnych członków Kongresu, powinien tu być włączony przede wszystkim ołów i cynk.

W oświadczeniu swym na temat gromadzenia surowców strategicznych Eisenhower stwierdził, że rząd USA nadal będzie kontynuował politykę wymiany nadwyżek towarów rolniczych z surowcami strategicznymi.

W zakresie dotychczasowej polityki gromadzenia zapasów strategicznych ustalono, jeżeli oprzeć się na przedstawionych ostatnio danych podkomisji Izby Reprezentantów Kongresu, iż do 30 czerwca 1954 r. powinien być wypełniony

w 80,8% program gromadzenia tych rezerw. Wysokość kontraktów, zawartych w ciągu I połowy 1954 r. na dostawę surowców strategicznych, przewidzianych na cele gromadzenia, ma wynieść \$ 114 mln. W ten sposób na dzień 30 czerwca 1954 r. ogólna wartość posiadanych już zapasów strategicznych i zamówionych wzrosła do \$ 5.509,1 mln /na bazie cen z 31 grudnia 1953 r./. Warto przypomnieć, że zamierzony poziom tych zapasów wynosi \$ 6.814,8 mln.

Stopa życiowa

Zaostrzające się objawy kryzysowe w gospodarce Stanów Zjednoczonych prowadzą do masowego wzrostu bezrobocia i pogorszenia stopy życiowej amerykańskich mas pracujących. Departament Handlu USA ogłosił oficjalnie, że liczba bezrobotnych wzrosła w ciągu marca 1954 r. o 54.000 osób. Według zaniżonych danych oficjalnych, ogólna liczba bezrobotnych w marcu br. wyniosła 5.725 tys. osób.

Liczba bezrobotnych w Stanach Michigan, Ohio, Indiana, Wisconsin i Illinois przekracza 5% rozporządzalnej siły roboczej, a w stanach New York, New Jersey i Pensylwania - 6%.

Według doniesień amerykańskiej prasy związkowej, znaczna część robotników zatrudnionych w podstawowych gałęziach przemysłu USA, to znaczy w hutniczym, węglowym i maszynowym, pracuje niepełną ilość dni w tygodniu. Przedstawiciel Oddziału Związkowego robotników przemysłu stalowego w zakładach towarzystwa "Columbia Steel" w Pittsburgu oświadczył na początku marca, że z 3.100 członków tego związku w ciągu ostatnich 4 miesięcy zwolniono 750 osób, a pozostali robotnicy pracują tylko 4 dni w tygodniu. Na niedawnym posiedzeniu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Stalowego stwierdzono, że bezrobocie wśród metalowców USA waha się w granicach 5 do 25% ogólnej ilości robotników tej gałęzi przemysłu. Według doniesień prasy w Chicago wielkie zakłady metalurgiczne przeszły w lutym na 4 dni pracy w ciągu tygodnia. Z Buffalo donoszą, że wielkie zakłady "Bethlehem Steel Corp." wykorzystywały przy końcu lutego tylko 63,5% swej zdolności produkcyjnej. Z 34 pieców martenowskich pracowało tylko 14. Towarzystwo "Republic Steel Corp." podało do wiadomości na początku marca br. o zamknięciu 5 z posiadanych 9 pieców martenowskich.

Spadek produkcji stali pociąga za sobą ograniczenie produkcji koksu i węgla oraz wzrost bezrobocia w tych gałęziach przemysłu. Według oświadczenia jednego z przedstawicieli przemysłu węglowego w Stanie Pensylwania, bezrobocie wśród górników tego stanu wzrosło do ca 42 tys. osób, co stanowi 11% ogólnej ilości górników. Analogiczna sytuacja panuje i w innych zagłębiach węglowych. Jak donosi "Courier Journal", w styczniu 1954 r. w stanie Kentucky było 60 tys. bezrobotnych - czyli około 10% ogólnej liczby robotników tego stanu. Z 62 tys. górników tego stanu 20 tys. w ogóle nie posiada pracy, a pozostali pracują niepełną ilość dni w tygodniu. Bezrobocie wśród robotników przemysłu ceramicznego tego stanu wzrosło do 40%.

Kryzys ekonomiczny, szczególnie ostro przejawiający się w przemyśle samochodowym, powoduje szybki wzrost bezrobocia w tej gałęzi przemysłu. Z początku 1954 r. główny ośrodek amerykańskiego przemysłu samochodowego Detroit zaliczony został przez Ministerstwo Pracy USA do okręgów posiadających "nadmierną siłę roboczą", to jest takich, gdzie liczba bezrobotnych przewyższa 6% wszystkich znajdujących się tam zdolnych do pracy osób. W połowie lutego br. liczba całkowicie bezrobotnych w Detroit osiągnęła 140 tys. osób. Organ Kongresu Związków Zawodowych, pismo "S.I.O. News" donosi o wzrastającym bezrobociu w ośrodkach przemysłu budowy maszyn rolniczych i drogowych w Stanie Illinois i Iowa, gdzie obecnie liczba całkowicie bezrobotnych przewyższa 20% ogólnej ilości robotników. Amerykańska prasa profesjonalna informuje, że bezrobocie ogarnia coraz to nowe okręgi kraju. "Fala bezrobocia zalewa Zachód" - pisał niedawno wychodzący w Los Angeles /Stan Kalifornia/ dziennik "Daily News". Wychodzące w Waszyngtonie pismo "News" donosi, że ogonki za zasiłkami dla bezrobotnych w Waszyngtonie są obecnie dłuższe niż kiedykolwiek od czasów kryzysu lat 30-tych".

/o/

Źródła:

Neue Zürcher Zeitung	26.3.54
" "	28.3.54
" "	1.4.54
" "	8.4.54
" "	24.4.54
" "	28.4.54

Reuter	8.4.54
"	14.4.54
"	22.4.54

Agafi 64	1.4.54
"	81 27.4.54
"	82 28.4.54
"	86 30.4.54

Monde 2866 13.4.54.

Informazioni per il Commercio Estero 15 15.4.54

Financial Times	20180	6.2.54
"	" 20213	17.3.54
"	" 20221	26.3.54
"	" 20225	31.3.54
"	" 20242	22.4.54
"	" 20250	1.5.54

Aussenhandelsdienst 13, 1.4.54

Biki 36	25.3.54	Biki 42	8.4.54	Biki 47	20.4.54
" 39	1.4.54	" 43	10.4.54	" 48	22.4.54
41	6.4.54				

PAP 2670	17.3.54	PAP 2697	20.4.54
----------	---------	----------	---------

Izwiestia 70 23.4.54

International Financial Statistics - kwiecień 54.

U M O W Y HANDLOWE I PŁATNICZE

ALBANSKA REPUBLIKA LUDOWO-RUMUNSKA REPUBLIKA LUDOWA

Pomiędzy Albanią a Rumunią zawarta została umowa handlowa i płatnicza na 1954 r. Rumunia zamierza wyeksportować do Albanii produkty naftowe, materiały elektrotechniczne, chemikalia, medykamenty oraz szereg innych towarów przemysłowych. Dostawy albańskie obejmują miedź, oliwki, owoce cytrusowe i inne.

ARGENTYNA - NORWEGIA

W ramach zawartej ostatnio umowy kompensacyjnej Argentyna dostarczy Norwegii owoców świeżych, puszkowanych i suszonych w zamian za norweskie dorsze suszone, wartości 1 mln koron.

BRAZYLIA - WĘGERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Jak donosi "Journal of Commerce" pomiędzy Brazylią a Węgrami zawarta została roczna umowa handlowa, przewidująca wymianę w wysokości \$ 20 mln. Brazylia dostarczy Węgrom bawełnę, kawę, kakao, skóry, wosk Karnauba, oleje roślinne itp. w zamian za co otrzyma maszyny rolnicze i przemysłowe, obrabiarki, sprzęt elektrotechniczny, radiowy, fotograficzny, instrumenty chirurgiczne, chemikalia itp.

Umowa będzie przedłużona automatycznie na następny rok, o ile żadna ze stron jej nie wypowie.

BURMA-CHINSKA REPUBLIKA LUDOWA

Jak donosi Agencja Reutersa, 22 kwietnia w Rangunie podpisana została pomiędzy Burmą a Chińską Republiką Ludową umowa handlowa na okres trzech lat. W ramach tej umowy Chiny dostarczać będą Burmie węgiel, konserwy, inwentarz rolniczy, tkaniny jedwabne i bawełniane. W zamian za to Chiny otrzymają burmańską bawełnę, ryż, materiały drzewne i kauczuk.

CHINSKA REPUBLIKA LUDOWA - RUMUNSKA REPUBLIKA LUDOWA

W dniu 19 kwietnia podpisana została chińsko-rumuńska umowa handlowa i płatnicza na 1954 r. Umowa ta przewiduje znaczne zwiększenie obrotów chińsko-rumuńskich w porównaniu z 1953 r. Chiny będą eksportować do Rumunii bawełnę, jute, metale nieżelazne, artykuły spożywcze i jedwab. Rumunia dostarczy Chinom produktów naftowych, chemikaliów, tkanin bawełnianych i innych towarów.

CHINSKA REPUBLIKA LUDOWA - WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

W Budapeszcie podpisana została Chińsko-Węgierska umowa handlowa na 1954 r. W ramach tej umowy Chiny dostarczą Węgrom głównie metali, skór, wełny, surowców dla przemysłu włókienniczego, tytoniu itd. Węgry wyeksportują do Chin samochody ciężarowe, autobusy, wyposażenie dla elektrowni, przyrządy pomiarowe, instrumenty medyczne i medykamenty.

CZECHOSŁOWACJA - CHINSKA REPUBLIKA LUDOWA

27 kwietnia w Pradze podpisana została czechosłowacko-chińska umowa handlowa i płatnicza na 1954 r. Umowa przewiduje dalszy rozwój wymiany pomiędzy obu krajami. Czechosłowacja będzie eksportować do Chin wyposażenie dla elektrowni i cukrowni, obrabiarki dla metali, dźwigi, ekskavatory, agregaty dieslowskie, samochody ciężarowe, sprzęt elektrotechniczny, chemikalia, wyroby przemysłu papierniczego itd.

Chiny ze swej strony dostarczą Czechosłowacji rud i metali nieżelaznych, surowców dla przemysłu włókienniczego, skórzanego i chemicznego. Poza tym Czechosłowacja otrzyma z Chin surowce dla przemysłu spożywczego oraz oleje jadalne, nasiona roślin oleistych, ryż, herbatę, przyprawy korzenne, mięso puszkowane, owoce i inne towary.-

DANIA - WŁOCHY

Zawarty ostatnio duńsko-włoski układ handlowy zastąpił obowiązującą dotychczas umowę z dnia 28 października 1952 r. Nowy układ przewiduje zwiększenie włoskich kontyngentów eksportowych, tak że ogólny eksport włoski do Danii wzrośnie o 2 mld. lirów. Wraz z wpływami z turystyki zwiększony eksport umożliwi pokrycie 60% włoskiego deficytu handlowego. Deficyt ten wyniósł w okresie ubiegłych trzech lat /przy obrotach w wysokości 30 mld. lirów/ 10 mld. lirów.

Największy wzrost kontyngentu dotyczy wywozu włoskich win i wermutu z 4,5 mld. koron do 6,5 mld. W dziedzinie artykułów spożywczych Włochy zwiększą dostawy konserw z 1 mln

kr. do 1,35 mln.kor.oliwę naturalnej - z 500.000 kr do 750.000 kr, wyrobów cukierniczych - z 100.000 kr.do 200.000 kr. Włoski eksport ceramiki, porcelany oraz wyrobów ze szkła zostanie zwiększony dwukrotnie z 500.000 kr. do 1 mln. kr. Zwiększony został eksport włoskich mebli / z 150.000 kr. do 250.000 kor./ oraz instrumentów muzycznych/ z 400.000 kr. do 600.000 kr./ Poza tym Dania zarezerwowała Włochom szereg nowych kontyngentów dla towarów niezliberalizowanych. Chodzi tu o świeże owoce wartości 1 mln.kr, kartofle za sumę 500.000 kr, świeże jarzyny za 250.000 kr, kwiaty i cebulki za 175.000 kor. oraz motory 75.000 kr.

EGIPT - PORTUGALIA

Pomiędzy Egiptem, a Portugalią zawarta została roczna umowa handlowa, która przewiduje wymianę w wysokości 0,5 mln. funtów egipskich. Dostawy egipskie obejmują głównie bawełnę, przędzę bawełnianą, tekstylia, skóry garbowane, miedź kowalną, papierosy, fosfaty, mangan, sztuczny jedwab, wyroby plastyczne, glicerynę, alkohol i asfalt. W zamian za to Egipt otrzyma z Portugalii konserwy rybne, kukurydzę, herbatę, kawę, owoce świeże i surowe, szynki, produkty hodowlane, aparaty elektryczne, len i konopie, wyroby gumowe, metalowe, farmaceutyki, itp.

FRANCJA - JAPONIA

W Tokio podpisany został nowy francusko-japoński układ handlowy na 1954 r. Eksport Japonii do Francji ma wynieść \$ 28,85 mln /10 mlrd.fr.fr./ zaś dostawy francuskie dla Japonii przewidziane są na sumę \$ 24,4 mln /8,6 mlrd fr.fr./Japoński eksport obejmuje głównie jedwab surowy za \$ 12 mln, tkaniny jedwabne za sumę \$ 1,5 mln herbatę zieloną za \$ 6,5 mln, perły sztucznie hodowane za \$ 0,6 mln itd. W zamian za to Francja dostarczy Japonii przede wszystkim nawozów potasowych za \$ 6,5 mln, niklu za \$ 3,9 mln oraz części samochodowe "Renault" montowane w Japonii

FRANCJA - SZWECJA

Umowa handlowa szwedzko-francuska na okres od 1 kwietnia do 30 września br. przewiduje obustronne zwiększenie eksportu towarów podlegających bilateralnemu kontyngentowaniu z 40 do 45 mln koron szwedzkich. Dotychczasowe układy dotyczące szwedzkiego eksportu do posiadłości francuskich, jak również szwedzki import francuskich towarów niezliberalizowanych zostały przedłużone prawie bez zmian. Odnosnie towarów kontyngentowanych Francja zobowiązuje się

do zwiększania pułapu wydawanych licencji przy imporcie szwedzkich maszyn natomiast zmniejszy import sezonowych produktów rolnych.

JAPONIA - KANADA

Pomiędzy Japonią a Kanadą zawarta została roczna umowa handlowa, przewidująca stosowanie przez obie strony klauzuli największego uprzywilejowania we wszystkich zagadnieniach handlowych i celnych. Jednakże rząd kanadyjski zastrzegł sobie prawo zastosowania specjalnej polityki celnej na wypadek, gdyby znaczny import tanich towarów japońskich miał poważnie zaszkodzić interesom przemysłów krajowych. Chodzi tu przede wszystkim o wyroby elektrotechniczne, tekstylia oraz zabawki. Głównymi pozycjami eksportu kanadyjskiego będą: pszenica, jęczmień, ruda żelaza, złom żelazny, celuloza, mąka pszenna, papier rotacyjny, miedź, azbest, aluminium, nasiona lnu itd. Japońskie dostawy obejmą przede wszystkim półfabrykaty stali i żelaza, zabawki, wyroby porcelanowe i kamionkowe, wyroby z jedwabiu oraz inne tekstylia.

JUGOSŁAWIA - TURCJA

Pomiędzy Jugosławią a Turcją zawarta została niedawno umowa handlowa, która przewiduje wymianę w wysokości \$ 80 mln w obu kierunkach. Jugosłavia dostarczy Turcji przede wszystkim drewno, tekstylia, wyroby metalowe, chemikalia, maszyny, pojazdy mechaniczne itd., podczas gdy eksport turecki obejmie głównie zboża, bawełnę, rudę manganu, złom żelazny, suszone owoce itd.

CŁA I POLITYKA IMPORTOWA

A U S T R I A

Liberalizacja przywozu

Wprowadzona w dn. 1.III.1954 r. w życie 60%-owa liberalizacja importu z krajów OEEC ma ulec rozszerzeniu do 75% najpóźniej 30.VI.1954 r.

A D E N

Ułatwienia importu

Zniesiono, poczynając od połowy lutego 1954 r. system kontyngentowego i licencjonowanego importu towarowego ze wszystkich krajów oprócz Iranu, Argentyny, Hong-Kongu oraz krajów demokratycznych. Dotychczas przyznawane importom kontyngenty przywozowe nie przekraczały 65% rozmiarów importu z r. 1951.

B R A Z Y L I A

Zmiany w reglamentacji importu

Poczynając od końca marca wprowadzono szereg zmian w obowiązujących od października 1953 r. towarowych listach importowych. Znaczna ilość wyrobów chemicznych i farmaceutycznych które figurowały dotychczas na listach mniej ważnych 2, 3 i 4 kategorii zostały zaklasyfikowane do podstawowej kategorii 1-szej. Transformatory powyżej 5000 KW również przeniesiono z kateg. 2 do 1-ej, podobnie jak statki rybackie oraz mikroskopy. Skórki zajęcze i królicze przeniesiono z listy 5 do 2-giej sierść zaś króliczą - do 3-ej. Natomiast przeniesiono do kategorii dalszych filmy wywołane /z 3 do 4-ej/, ketgut /z 1 do 2-ej/. Pozostały nadal na liście w kategorii 5-ej przędza i nici do szycia bawełniane.

F R A N C J A

Liberalizacja importu

Ogłoszoną urzędową listę towarów których import z krajów OEEC nie podlega ograniczeniom. Lista ta obejmuje: jaja w skorupkach, pomarańcze, cytryny, suszone winogrona, kopre, siemię rycynusowe, olej palmowy i kokosowy, ziarno kakaowe, mączki z nasion oleistych, surową siarkę, tlenki ołowiu i cynku, fluorokrzemiany, saletrzany, bromiany, pewne kwasy, węglík wapnia, olejki eteryczne, sztuczny wosk i wszelkie wyroby z kauczuku, w tym opony,

skóry surowe, obuwie, papierosy, papier, wełnę, bawełnę i jute, przędzę /jedwabną, lnianą, jutową, wełnianą i bawełnianą o wadze większej niż 1800 metrów na kg./, jedwab i tkaniny z włókien lękowych, wstążki, dywany, tiule i koronki, odzież, pończochy, metal szlachetny /w tym złoto/, pewne półwyroby z żelaza i stali, pewne specjalne półwyroby ze stali, cynku, ołowiu, kobaltu i miedzi oraz ich stopów, kable żelazne, artykuły gospodarstwa domowego, windy i dźwigi, wentylatory, maszyny dla przemysłu szklarskiego i farbiarskiego, pewne maszyny rolnicze, krosna, tokarki, obrabianki, lokomotywy i tabor kolejowy, liczniki, instrumenty i urządzenia dla przemysłu chemicznego. Równocześnie rząd opublikował listę artykułów, na które zostały nałożone opłaty kompensacyjne, w wysokości 10% lub 15% pobierane wraz z opłatami celnymi. /p.WHZ Nr 16/ 147

Przeprowadzona liberalizacja uległa w końcu miesiąca kwietnia pewnej rewizji, gdyż nałożono opłatę importową 22%-ową na żelazo magnetytowe i blachę stalową. Ponadto obciążono opłatami: Produkty smołowe, olejki eteryczne, przędzę z włókna syntetycznego i przędzę wełnianą, stopy stalowe i sta węglowa. 15%-owa opłata kompensacyjna ma być też nałożona na smołę, kauczuk wulkanizowany i na pewne instrumenty, które dotychczas wolne były od opłat kompensacyjnych. Jednocześnie zniesiono 15%-ową opłatę na garbniki i welwety z włókna syntetycznego. Z listy towarów zliberalizowanych, opublikowanej w d. 18 kwietnia, wycofano złoto wysokiej próby, perły, konopie, wstążki i niektóre gatunki welwetów. W odniesieniu do tych artykułów będzie stosowany, tak jak poprzednio, system kontyngentów przywozowych.

J A P O N I A

Polityka importowa

Japońskie ministerstwo handlu i przemysłu zainaugurowało nową politykę importową zmierzającą do wzmożenia eksportu tekstylii. Mimo już zredukowanego importu bawełny surowej na rok 1954 do 2,1 mln. bal, ministerstwo przydzielić będzie dewizy na dalsze kwartalne zakupy ściśle w stosunku procentowym do dokonanego eksportu tkanin.

K O L U M B I A

Nowelizacja przepisów importowych

Dekret rządowy ustanowił warunki pod którymi udzielane będą zezwolenia na przywóz towarów "zabronionych". Chodzi o wyroby włókiennicze, patefony, radioodbiorniki i inne towary luksusowe. Wymagane warunki są następujące: 1/ dotyczy towarów pochodzących z krajów z którymi Kolumbia ma wyrównany bilans lub odpowiedni układ handlowy, 2/ towary te opłacają podatek 43% i 3/ zezwolenia udzielane będą po dokonaniu eksportu w takim samym rozmiarze.

LIBAN

Podwyższenie opłat celnych

Dekret Nr 397 z dn. 17.III.1954 r. podniósł stawkę opłaty celnej z 25% do 50% a.v. od importowanego kleju pochodzenia zwierzęcego /poz.t.c.329/.

M E K S Y K

Rozszerzenie reglamentacji importu

Szereg dekretów rządowych rozszerzył listę artykułów których przywóz wymaga uzyskania zezwolenia przywozowego i objął następ. towary: juta, przedzia jutowa, tkaniny jutowe /poz.t.c. 43201, 43210, -43211, -4.32.20, -4.33.00, -4.33.10, -4.33.11, -4.34.00, -4.34.01, -4.34.02, -4.35.00/, worki jutowe /5.22.01, -5.22.02, -5.22.03/ oraz pompy studzienne /8.21.04/ obicia do zgrzeblarek /8.62.06/ i biczki tkackie ze skóry /8.62.14/.

S Y J A M

Termin ważności zaświadczeń przywozowych

Według wydanych w połowie marca 1954 r. przepisów przywóz towarów z zagranicy odbywać się może tylko na podstawie zaświadczeń importowych, których termin ważności wynosi: 6 miesięcy dla towarów pochodzących z Ameryki, Europy i Australii, 2 miesiące - z Singapuru, Hongkongu, Burmy, Indochin i Unii Malajskiej oraz 4 miesiące - dla towarów z innych krajów.

S Z W A J C A R I A

Zmiany taryfowo-celne

Stosownie do dekretu z dn. 15.IV.1954 r. stawka pozycji taryfy celnej Nr 259-b dotycząca płyt ze sklejek ustalona została w zależności od grubości / do 35 mm i ponad 35 mm grubości/ na 10 i 25 fr.szw. za 100 kg. brutto.

W Ł O C H Y

Nowe przepisy importowo-eksportowe

Zainteresowane ministerstwa rewidują dotychczasowe ustawodawstwo dotyczące importu i eksportu. Zdaniem kół handlowych, w ramach nowych przepisów dozwolony będzie eksport surowców, które przestały być uważane za strategiczne oraz tych produktów, które nie są już racjonowane, jak np. ryż. Ponadto dozwolony byłby większy import / w tym surowców/ ze strefy dolarowej.

VENEZUELA

Zmiana taryfowo-celna

Poz. 450 taryfy celnej obejmująca "naczynia ze szkła" została uzupełniona uwagą: "nie dotyczy ampulek ze szkła", wobec czego importowane ampulki opłacać będą cło w wysokości 4 bolivarów za 1 kg. brutto według poz.t.c. 263 A-1,

101

ZAŁACZNIKI

HANDEL WSCHÓD - ZACHÓD

Nr.1.

w 1952 i 1953 roku

/Przegląd statystyczny/

Zakończone niedawno w Genewie obrady Komisji Gospodarczej ONZ dla Europy, poświęcone rozwojowi handlu Wschód - Zachód, dostarczyły interesujących materiałów cyfrowych, które ilustrują kształtowanie się wymiany pomiędzy krajami obydwu rynków światowych na przestrzeni pierwszego i drugiego półrocza ostatnich dwóch lat. Po zebraniu tych danych i uzupełnieniu ich cyframi obrotów z rynkiem Chin Ludowych otrzymujemy następujący obraz:

Tabela 1.

Handel ważniejszych krajów Europy zachodniej
z krajami obozu pokoju
/w mln dol.bieżących/

	I m p o r t				E k s p o r t			
	1952	1953	1952	1953	1952	1953	1952	1953
	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.
W.Brytania	149	94	90	146	24	28	25	36
Finlandia	74	79	85	96	62	87	76	103
Niemcy zach.	32	41	39	60	23	30	38	41
Holandia	29	30	29	40	22	16	18	43
Szwecja	56	52	26	34	62	58	31	38
Austria	41	33	33	31	31	33	29	30
Norwegia	14	21	15	29	12	18	13	22
Belgia/Luxemburg	16	22	18	29	32	30	34	31
Włochy	43	44	29	24	28	31	28	35
Dania	19	20	18	21	19	15	12	32
Francja	39	25	31	25	22	20	35	29
Turcja	8	12	13	17	11	9	14	15
Ogółem	520	473	426	552	318	375	353	455

Z zestawienia tego wynika, iż w drugiej połowie 1953 r. zaznaczyła się w obrotach Wschód-Zachód wyraźna tendencja wzrostu. Wystąpiło to zwłaszcza po stronie eksportu, który zwiększył się w porównaniu z pierwszym półroczem 1953 r. o 28%, podczas gdy w drugim półroczu 1952 r. wzrost ten wy-

niósł odpowiednio jedynie 15%.

Wzrost eksportu objął /z wyjątkiem Belgii i Francji/ wszystkie ważniejsze kraje europejskie. W porównaniu ze zmianami, jakie zaszły pomiędzy pierwszym i drugim półroczem 1952 r. najbardziej kontrastowo rozwinął się w 1953 r. eksport w Holandii /wzrost o 138% w porównaniu ze spadkiem o 37%/, w Danii /wzrost o 166% w porównaniu ze spadkiem o 26%/, i w Szwecji /wzrost o 22% w porównaniu ze spadkiem o 6%/.

Import krajów europejskich wzrósł w drugim półroczu 1953 r. w porównaniu z pierwszym o 28%; natomiast w roku 1952 wykazywał on odpowiednio spadek o 11%. Z wyjątkiem Francji, Włoch i Austrii wszystkie ważniejsze kraje europejskie partycypowały w roku ubiegłym we wzroście importu. Stosunkowo najsilniej zwiększyły swój przywóz z krajów obozu pokoju W. Brytania, Niemcy zachodnie, Holandia, Szwecja i Norwegia.

Tabela 2a

Handel Egiptu i niektórych krajów azjatyckich
z krajami obozu pokoju
/w mln dol. bieżących/

K r a j e	I m p o r t				E k s p o r t			
	1952		1953		1952		1953	
	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.
Burma	2,2	...	0,3	...	...	...	1,4	...
Cejlon ^{1/}	0,3	7,2	22,1	21,8	...	28,3	24,8	25,9
Egipt	34,5	10,4	27,5	11,0	32,9	39,3	30,2	17,0
Hong Kong	61,2	84,8	84,8	65,2	29,0	62,0	63,7	30,8
Indie ^{2/}	14,4	18,9	3,8	1,7	9,6	2,4	5,9	2,6
Indonezja ^{2/}	2,8	2,1	2,7	3,6	0,9	7,4	2,0	1,5
Irak	1,7	2,0	1,3	1,0	...	...	...	...
Izrael	3,9	1,0 ^{3/}	1,1	0,9	3/ 1,9	0,2 ^{3/}	0,9	0,2 ^{3/}
Japonia	7,0	11,1 ^{2/}	16,3	22,9 ^{4/}	0,3	0,4	2,2	0,9 ^{4/}
Malaje	22,3	16,1 ^{4/}	23,6	14,1 ^{4/}	21,5	7,7 ^{4/}	8,3	6,0 ^{2/}
Pakistan	3,7	...	0,9	...	22,7	...	9,7	1,3 ^{5/}

1/ bez ZSRR. W 1952 r. eksport do ZSRR wynosił 0,5 mln \$, a import - 0,2 mln \$ /.

2/ część danych za II półrocze odnosi się do okresów lipiec-listopad i lipiec-październik.

3/ lipiec-październik

4/ lipiec-listopad

5/ lipiec-wrzesień

Tabela 2b

Handel USA, Kanady i niektórych krajów
Ameryki Łacińskiej z krajami obozu pokoju
/ w mln dol.bieżących/

	I m p o r t				E k s p o r t			
	1952		1953		1952		1953	
	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.
USA	41,8	35,2	24,1	18,8 ^{1/}	0,3	0,5	0,7	1,0 ^{1/}
Kanada	0,7	5,9	2,6	2,9	-	1,4	0,1	0,11/
Meksyk	0,7	0,9	0,4	0,4	0,4	-	-	0,2
Brazylia	3,3	2,5	3,3	...	-	6,4	-	-
Chile	0,5	0,2	1,2	0,2 ^{1/}	-	-	-	0,1
Kolumbia	-	-	0,6	1,0 ^{1/}	-	-	-	0,2 ^{1/}
Urugwaj	0,5	0,3	0,1	-	0,6	0,5	0,1	-

1/ dane za okres lipiec-listopad

Niekompletność danych i różne okresy czasowe objęte cyframi utrudniają przeprowadzenie globalnych porównań dla tych krajów. Należy zauważyć, iż w przeciwieństwie do krajów europejskich obroty krajów Ameryki Łacińskiej i Azji z krajami obozu pokoju wykazywały w roku ubiegłym na ogół spadek. Spadek ten zaznaczył się przede wszystkim w eksporcie; gdyż po stronie przywozu istniały kraje /Chile, Japonia, Cejlon, Hong-Kong/, które utrzymywały w roku ubiegłym poziom wyższy aniżeli w 1952 r.; tłumaczyć to należy zwiększonym zainteresowaniem dla dostaw wyrobów przemysłowych i sprzętu inwestycyjnego ze Związku Radzieckiego, a także z krajów demokracji ludowej. Rozszerzony znacznie wachlarz towarów i wyższe plany dostaw przewidziane w licznych umowach zawartych przez kraje obozu pokoju z krajami zacofanymi gospodarczo. w drugim półroczu ubiegłego roku pozwalają przypuszczać, iż obroty z tymi krajami osiągnęły już poważny wzrost w ciągu pierwszych miesięcy roku bieżącego.

/z/

Źródło:

Direction of International Trade /U.W./

POGORSZENIE SIĘ SYTUACJI EKONOMICZNEJ KRAJÓW KAPITALISTYCZNYCH U PROGU ROKU 1954

Rok 1953 był rokiem znacznego pogłębienia się sprzeczności ekonomicznych w krajach kapitalistycznych. Nadciągający nieuchronnie kryzys gospodarczy, którego cechy stają się coraz bardziej wyraźne i groźne, prowadzi do dalszego pogarszania położenia mas pracujących.

W U.S.A., nie zważając na kontynuowanie wyścigu zbrojeń i militaryzację gospodarki, od dłuższego czasu obniża się poziom produkcji przemysłowej. Coraz wyraźniej przejawia się tendencja zmniejszenia wkładów na kapitał stały. W fabrykach i zakładach przeprowadza się masowo zwalnianie robotników z pracy, szybko też wzrasta bezrobocie. Systematycznie też rosną trudności zbytu, które powodują gromadzenie olbrzymich zapasów towarów w fabrykach, w handlu hurtowym i detalicznym. Widoczna jest również tendencja wzrostu cen hurtowych. Nieustannie rośnie też ilość bankructw w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych.

Burżuazja amerykańska nie potrafi ukryć strachu przed zbliżaniem się nowego cyklicznego kryzysu nadprodukcji. Liczni jej przedstawiciele, w tej liczbie i burżuazyjni ekonomiści, którzy usiłują uniknąć używania naukowego terminu "kryzys ekonomiczny", zmuszeni są przyznać fakt "spadku w rozwoju produkcji", co faktycznie oznacza przyznanie przez nich początku nowego kryzysu. Symptomy kryzysu w USA są na tyle oczywiste, że ukryć ich nie jest w stanie nawet reakcyjna prasa amerykańska.

Równocześnie przejawia się wzrost kryzysu nadprodukcji w rolnictwie U.S.A. oraz w szeregu innych krajów kapitalistycznych. Wzmocnienie wyzysku mas pracujących prowadzi do osłabienia siły nabywczej na rynkach i ograniczenia zapotrzebowania nie tylko na artykuły przemysłowe, których produkcja ulega ciągłemu zmniejszeniu, ale również i na artykuły rolnicze.

Na światowym rynku kapitalistycznym, który uległ zwężeniu wskutek oderwania się od systemu kapitalistycznego krajów zamieszkałych przez 800 mln ludności, jeszcze bardziej uległy pogorszeniu warunki zbytu towarów. Jednocześnie daje się zauważyć tendencja ograniczania poziomu handlu zagranicznego. Pogorszenie się sytuacji ekonomicznej krajów kapitalistycznych zaostrza przeciwieństwa oraz walkę wśród nich o rynki zbytu, źródła surowców i sfery podziału kapitału. W tej konkurencyjnej walce, która toczy się na światowym rynku obozu imperialistycznego, coraz szerzej stosowany jest dumping, jako środek forsowania eksportu i zdobywania rynków, coraz bardziej zaostrza się wojna handlowa i walutowa.

W obawie o swoje dochody kapitał monopolistyczny przy pomocy podporządkowanych mu rządów usiłuje wszelkimi środkami odroczyć i zahamować posuwanie się oraz rozwój ko-

lejnego cyklicznego kryzysu nadprodukcji za pomocą dalszej militaryzacji ekonomiki i wyścigu zbrojeń. Doświadczenie wskazuje jednak, że wszystkie środki "antykryzysowe", podejmowane przez monopole i ich rządy, narażone są na fiasko. W ramach kapitalizmu nie ma możliwości zahamowania kryzysów ekonomicznych. Sztuczna rozbudowa przemysłu zbrojeniowego powoduje jeszcze większe zaostrzenie podstawowej sprzeczności w ustroju kapitalistycznym, sprzeczności pomiędzy społecznym charakterem produkcji a prywatno-kapitalistyczną formą przywłaszczania. Sprzeczność ta leży u podstaw kryzysów ekonomicznych. Przyspieszona militaryzacja ekonomiki stworzyła sytuację, przy której dojrzałe już przesłanki zbliżającego się kryzysu ekonomicznego oraz pogłębionego w wyniku drugiej wojny światowej ogólnego kryzysu kapitalizmu, nadają specjalne cechy rozwojowi kryzysu nadprodukcji.

Objawy nadciągającego kryzysu ekonomicznego w krajach kapitalistycznych.

Stany Zjednoczone A.P.

Zgodnie z nowym skorygowanym wskaźnikiem produkcji przemysłowej USA, opublikowanym przez "Federal Reserve Board", amerykańska produkcja przemysłowa po osiągnięciu poziomu maksymalnego w lipcu 1953 r. systematycznie obniżała się w ciągu całego drugiego półrocza 1953 r. Zastępca przewodniczącego "Federal Reserve Board" - Rifler - oświadczył w połowie lutego 1954 r., że wskaźnik produkcji przemysłowej USA obniżył się o około 10% w stosunku do lipca 1953 r.^{1/}. Tak długotrwałe i poważne obniżenie się poziomu produkcji przemysłowej świadczy o tym, że USA weszły już w fazę kryzysu nadprodukcji.

Spadek produkcji przemysłowej USA w 1953 r. /1947 - 1949 = 100/

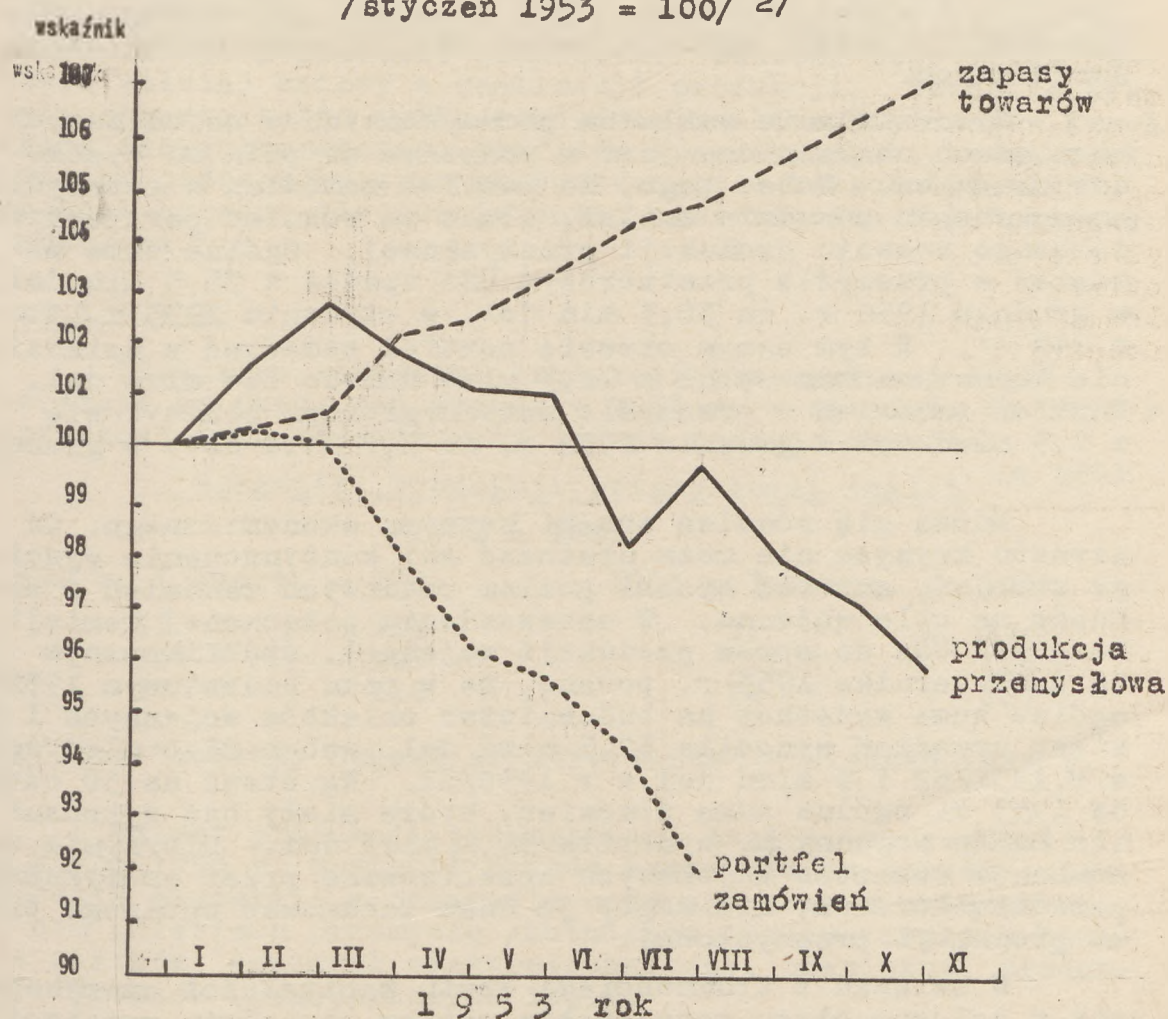
	sty- czeń	lut-	mar-	kwie-	maj	czer-	lip-	sier-	wrze-	paź-	lis-	gru-
		ty	zec	cień		wiec	piec	pień	sień	dzier.	top.	dzeń
Wskaźnik ogólny	134	134	135	136	137	136	137	136	133	132	129	127
Przemysł przetwórczy	136	136	137	138	139	138	139	138	135	134	131	129
w tym:												
metalurgia	135	137	136	136	139	137	136	137	130	128	122	115
budowa maszyn	164	163	163	164	162	161	164	165	161	159	153	147
urządzenia transportowe	191	191	190	190	192	188	196	191	186	189	178	181
przemysł włókienniczy	103	106	108	109	113	111	108	114	106	98	95	91

Źródło: "Survey of Current Business" - luty 1954 r.

Ogólny spadek poziomu produkcji przemysłowej USA zaistniał przede wszystkim kosztem gałęzi produkujących /środków wytwarzania oraz tych gałęzi, które produkują tzw. towary konsumpcyjne wyższej użyteczności/samochody, aparaty telewizyjne, aparaty radiowe, odkurzacze itp./. Największe obniżenie poziomu produkcji nastąpiło w hutnictwie: od marca do grudnia 1953 r. produkcja stali spadła o 22%, co spowodowało poważne niewykorzystanie mocy produkcyjnej przemysłu hutniczego. W końcu listopada 1953 r. moc produkcyjna zakładów produkcji stali była wykorzystana w 86,8%; natomiast w drugiej połowie grudnia - zaledwie w 70%. Wzrasta również liczba bankructw. Według oficjalnych danych, w USA od stycznia do listopada 1953 r. ogłosiło upadłość 8049 firm, w porównaniu z 7028 firmami, które zbankrutowały w tym samym okresie 1952 r.

Wskaźniki pogorszenia się sytuacji gospodarczej
w U.S.A.

/styczeń 1953 = 100/ 2/

2/Produkcja przemysłowa obliczona została wg. dawnego wskaźnika, tj. na bazie 1935-1939 r.

Jedną z charakterystycznych cech nadprodukcji jest nagromadzenie się ogromnych zapasów towarów w magazynach fabrycznych i w handlu, które świadczą o poważnych trudnościach w realizowaniu produkcji przemysłowej.

Wzrost zapasów towarów w USA

/dane na koniec roku: w mlrd.dol./

1950 r.	1951 r.	1952 r.	1953 r.
64,7	75,3	77,1	81,4

Źródło: "Survey of Current Business" - styczeń 1954 r.
i "Industrial Survey" - luty 1954 r.

O poważnych trudnościach zbytu samochodów świadczy fakt, że w końcu listopada 1953 r. agenci prowadzący ich sprzedaż posiadali ogólnie ponad 500 tys. samochodów niesprzedanych.

Wykorzystanie zakładów przemysłowych w najbliższych miesiącach uzależnione jest w poważnym stopniu od wysokości zamówień. Wobec tego, że portfel zamówień w przemyśle amerykańskim poważnie zmalał, słabe są również perspektywy dalszego rozwoju produkcji przemysłowej. Ogólna suma zamówień w przemyśle przetwórczym USA spadła z 75,3 mln dol. w grudniu 1952 r. do 58,3 mln dol. w styczniu 1953 r., tzn. o 24% 1/. W tym samym okresie portfel zamówień w dziedzinie budowy maszyn spadł z 11,3 mlrd dol. do 8,4 mlrd dol. Portfel zamówień w przemyśle metalurgicznym obniżył się z 7,5 mlrd dol. w grudniu 1952 r. do 5,1 mlrd dol. w grudniu 1953 r.

Mnożą się również oznaki kryzysu ekonomicznego. Od wzrostu kryzysu nie może uratować ani kontynuowanie wyścigu zbrojeń, ani też wysoki poziom rządowych zamówień i zakupów na cele wojenne. W sprawozdaniu połączonej komisji Kongresu USA do spraw produkcji wojennej. opublikowanym 20 października 1953 r. podano, że w roku budżetowym 1952/53 ogólna suma wydatków na budownictwo obiektów wojennych i dostawy urządzeń wynosiła 32,5 mlrd dol. wobec 23,8 mlrd dol. w r. 1951/52 i 9 mlrd dol. w r. 1950/51. Wg. stanu na 30 czerwca 1953 r. ogólna suma zamówień, które miały być wykonane dla celów wojennych, wynosiła 51,2 mlrd dol. Olbrzymie zamówienia resortów wojskowych zrealizowane przez amerykańskie przedsiębiorstwa, nie mogły je jednak zahamować ogólnego spadku produkcji przemysłowej.

W związku z trudnościami zbytu kapitaliści amerykańscy w dalszym ciągu rozszerzają system sprzedaży ratalnej.

1/"Survey of Current Business" styczeń-1954 ; "Industrial Survey"- luty 1954 .

Rozmiary kredytu konsumcyjnego rosną w USA z miesiąca na miesiąc.

Wzrost kredytu konsumcyjnego w USA

/dane na koniec roku w mld dol./

	1949 r.	1950	1951	1952	1953
Ogółem kredyt konsumcyjny	17,1	20,8	21,5	25,8	28,9
w tym kredyt ratalny	11,5	14,5	14,8	18,7	21,8
z tego na samochody	4,7	6,3	6,2	8,1	10,3

Źródło: "Federal Reserve Bulletin" - luty 1954, str. 186.

Kredyt konsumcyjny zwiększa zadłużenie znacznych warstw ludności; przy ogólnym pogorszeniu się sytuacji gospodarczej i dalszym zubożeniu milionów pracujących kredyt ten prowadzi do masowego rujnowania dłużników, którzy zmuszeni są zwracać firmie pobrane tam towary na kredyt, tracąc przy tym wpłacone poprzednio pieniądze. Wskutek tego rosną jeszcze silniej zatory w realizacji produkcji. Rozdęcie kredytu stwarza zatem tylko złudzenie realizacji towarów. Krach skomplikowanego systemu kredytów konsumcyjnych, który miał miejsce podczas kryzysu ekonomicznego w latach 1929-1933, stanowi wyraźną ilustrację całej nierealności tej "podpory ekonomiki."

A n g l i a

Oficjalne wskaźniki produkcji przemysłowej Anglii wskazują na pewny jej wzrost w 1953 r. w stosunku do 1952 r., wzrostowi temu towarzyszyły jednak poważne wahania.

Wskaźniki produkcji przemysłowej Anglii

/1948 = 100/

1952 r. I kwart.	- 120	1953 r. I kwart.	- 121
II "	- 113	II "	- 120
III "	- 105	III "	- 114
IV "	- 118	IV "	- 127

Źródło: "Monthly Digest of Statistics" - styczeń 1954 r.

Wzrost produkcji przemysłowej Anglii, szczególnie w końcu 1953 r. nastąpił przede wszystkim na skutek zwiększenia produkcji w przemyśle wojennym oraz w związanych z nim gałęziach przemysłu /hutnictwo, budowa maszyn, budowa statków, przemysł elektrotechniczny, chemiczny, produkcja środków transportowych itp./.

Wydobycie węgla, produkcja przemysłu spożywczego i ceramicznego nie wykazały wzrostu. W przemyśle angielskim

poza zewnętrznymi cechami "rozkwitu" już teraz dają się zauważyć objawy dojrzewającego kryzysu nadprodukcji. W 1953 r. poważnie zmniejszyła się ilość nowych zamówień w ważniejszych gałęziach przemysłu angielskiego, jak: budowa maszyn, produkcja urządzeń przemysłu naftowego i inne.

Napływ nowych zamówień w stoczniach w ciągu ostatnich trzech lat ilustrują następujące dane:

L a t a	Ilość statków	Tonaż /w mln ton/
1950/51	730	około 4
1951/52	310	1,8
1952/53	160	0,5

Źródło: "Parliamentary Debates" /Hansard/ - 6.XI.1953.

W ten sposób ilość nowych zamówień /wg.tonażu/ spadła w ciągu 3 lat 8-krotnie. Równocześnie w 1953 r. anulowano poważną ilość zamówień na statki. Wg.danych angielskiej burżuazyjnej gazety "Financial Times", suma anulowanych w 1953 r. zamówień równała się sumie zamówień anulowanych w ciągu ośmiu lat poprzednich. Zmniejszenie nowych zamówień i częściowe anulowanie dawnych doprowadziły do spadku portfela zamówień w budownictwie statków. W końcu 1953 r. portfel zamówień wynosił zaledwie 5,5 mln ton - wobec najwyższego poziomu 7 mln ton, osiągniętego w czerwcu 1952 r.

Zmniejszeniu uległy również zamówienia na maszyny elektryczne, skutkiem tego - jak przyznaje "Statist" /7.XI.53/ - portfel zamówień na ten dział urządzeń jest znacznie niższy niż kiedykolwiek dotychczas. W przemyśle budowy maszyn ogólny poziom nowych zamówień był w maju 1953 r. o 25% niższy aniżeli przed rokiem. Wg.danych angielskich towarzystw produkujących urządzenia dla przemysłu naftowego, napływ nowych zamówień na te urządzenia i materiały systematycznie obniżał się z każdym kwartałem 1953 r. W okresie lipiec-wrzesień 1953 r. firmy otrzymały zamówień na urządzenia i materiały dla przemysłu naftowego na sumę 14,9 mln f.szt. wobec 16,5 mln w II kwartale i 20,1 mln w I kwartale 1953 r. Zmniejszają się również zamówienia w przemyśle stalowym i odlewniczym.

Innym objawem, który świadczy o dojrzewaniu kryzysu, jest tendencja spadku cen hurtowych, związana z pogorszeniem się warunków realizacji angielskich towarów przemysłowych. Spadają ceny hurtowe na metale kolorowe, traktory, ciągniki, samochody osobowe, maszyny elektryczne oraz na niektóre gatunki benzyny i paliw do silników Diesla.

F r a n c j a

Stale pogarsza się również sytuacja gospodarcza Francji. Wzrost produkcji przemysłu zbrojeniowego we Francji nie może obecnie powstrzymać spadku produkcji przeznaczonej dla potrzeb cywilnych. W 1953 r. ogólny poziom produkcji przemy-

słowej uległ zmniejszeniu o około 4%.

Wskaźniki produkcji przemysłowej Francji
 - - - - 71938 = 100 7 - - - - -

	1952	1953	Zmiany /w %/
Wskaźnik ogólny /bez budownictwa/	145	140	- 3,5
przemysł produktów naftowych	329	347	+ 5,0
hutnictwo	175	159	- 9,0
przemysł metalowy	173	157	- 9,0
" chemiczny	146	153	+ 5,0
" skórzany	64	58	- 9,0

Źródło: "Bulletin Mensuel de Statistique" Nr.2, 1954.

Spadek produkcji występuje prawie we wszystkich gałęziach. Wyjątek stanowi przemysł naftowy, który forsownie wzrasta przy bezpośrednim udziale monopolii amerykańskich i pod kontrolą władz wojskowych w związku ze znaczeniem, jakie przywiązuje się do tej dziedziny przemysłu w wojenno-agresywnych planach bloku atlantyckiego.

Zupełny zastój panuje we francuskim hutnictwie; portfel zamówień ulega zmniejszeniu, w szczególności na skutek zaostrzającej się konkurencji ze strony innych uczestników "europejskiej wspólnoty węgla i stali". Zakłady metalurgiczne Francji przez długi okres czasu wykorzystywane były w 90%; w końcu 1953 r. wykorzystywały one tylko 60-70% swojej mocy produkcyjnej 1/. Liczba czynnych pieców uległa zmniejszeniu z 116 w końcu czerwca 1952 r. do 103 w czerwcu 1953 r. i 86 w październiku 1953 r.

Zaczyna również odczuwać trudności francuski przemysł samochodowy. Pod naciskiem monopolii amerykańskich silnie spada produkcja przemysłu lotniczego. Rząd francuski zamyka w interesie amerykańskich towarzystw lotniczych zakłady produkcji samolotów. Spośród 400 przedsiębiorstw przemysłu lotniczego działa obecnie zaledwie 162 2/. Obniża się również, nie osiągnąwszy poziomu przedwojennego, produkcja przemysłu skórzanego. Kolejowe przewozy towarowe we Francji w pierwszym półroczu 1953 r. były mniejsze o 10-15%, aniżeli w pierwszym półroczu 1952 r.

1/ "Perspectives" - 24.X.53 r.

2/ "La Vie Ouvrière" 1-7.XII.1953.

N i e m c y z a c h o d n i e

Poważne wkłady kapitałów dokonane w przemyśle zbrojeniowym oraz forsowanie przemysłu eksportowego doprowadziły w Niemczech zachodnich do wzrostu produkcji przemysłowej, Koła rządzące USA i Anglii, które prowadzą politykę odrodzenia militarizmu niemieckiego, zlikwidowały w roku ubiegłym resztki ograniczeń produkcji przemysłu zbrojeniowego, w szczególności jeśli chodzi o lotnictwo i budowę okrętów. W roku 1953 zakończono zapoczątkowaną w latach 1946 - 1948 reorganizację zachodnio-niemieckich koncernów hutniczych, węglowych i chemicznych. Monopole Niemiec zachodnich, dążące do zwiększenia produkcji przemysłu zbrojeniowego, zabiegają o osiągnięcie zagranicznych, w szczególności amerykańskich kapitałów. Ponadto rząd bawarski podjął szereg środków dla zwiększenia krajowych inwestycji przemysłowych; obniżone zostały np. podatki pobierane od korporacji przemysłowych.

Rosnąca ekspansja Niemiec zachodnich na światowym rynku kapitalistycznym wyraziła się we wzroście produkcji niemieckich gałęzi przemysłu eksportowego. Produkcja samochodów, które są w wielkich ilościach eksportowane zagranicę, wzrosła w 1953 r. w stosunku do 1952 r. o 13%. Zachodnio-niemieckie firmy samochodowe obniżają sztucznie ceny, bijąc w ten sposób konkurentów francuskich, angielskich i innych. Eksport samochodów, stanowiący w 1952 r. 32% ogólnej produkcji samochodowej Niemiec zachodnich, wynosił już w roku 1953 - 35%. Po zniesieniu ograniczeń w budownictwie okrętów o dużej wyporności przemysł stoczniowy zwiększył swą produkcję o 14%.

Jednakże w roku 1953 korzystna sytuacja koniunkturalna Niemiec zachodnich uległa na wielu odcinkach pogorszeniu. W przemyśle budowy maszyn, który stanowi jedną z głównych gałęzi zachodnio-niemieckiej gospodarki, nastąpił spadek produkcji. Wskaźnik produkcji przemysłu maszynowego wyniósł w roku ubiegłym 184 wobec 189 w 1952 r.; wskaźnik przemysłu metalowego wyniósł odpowiednio 130 wobec 134. Zmniejszenie napływu zamówień ze strony przemysłu maszynowego pociągnęło za sobą spadek produkcji w przemyśle metalurgicznym. O ile w 1952 r. wyprodukowano w Niemczech zach. 15,8 mln ton stali, to w 1953 r. produkcja ta wyniosła 15,4 mln ton. Wskaźnik produkcji przemysłu metalurgicznego $/1936 = 100/$ spadł ze 118 w styczniu 1953 r. do 95 w październiku. W r. 1953 wydobycie węgla kamiennego znajdowało się w przybliżeniu na poziomie 1952 r., pomimo iż liczba zatrudnionych w przemyśle węglowym wzrosła w tym czasie o 4%. W związku ze zmniejszonym zapotrzebowaniem na węgiel w przemyśle /przede wszystkim w zakładach przemysłu hutniczego/ rosła stale zapasy węgla na hałdach. W końcu 1953 r. zapasy te wynosiły 940 tys. ton - wobec 465 tys. ton w końcu 1952 r. Poważnie wzrosły zapasy koksu, dochodząc do poziomu miesięcznej produkcji.

Na niskim poziomie kształtuje się produkcja przemysłu środków spożywczych. Produkcja ta w przeliczeniu na głowę daleka jest od poziomu przedwojennego. Po zakończeniu działań wojennych w Korei obserwuje się w Niemczech zachodnich po raz pierwszy od 1945 r. spadek cen hurtowych. Ceny te spadły w 1953 r. w porównaniu z 1952 r. o 4%. W całym szeregu gałęzi nastąpił spadek zamówień. Wskaźnik zamówień w całym przemyśle Niemiec zachodnich /1951 = 100/ obniżył się ze 122 w 1952 r. do 109 w 1953 r.

Dla sztucznego podtrzymania koniunktury i ożywienia zbytu towarów zaczęto w Niemczech zachodnich na szeroką skalę stosować sprzedaż na kredyt. Powstało wiele nowych instytucji kredytowych. Gazeta "Telegraf" /21.IX.1953 r./ pisała: "w kołach przemysłowych panuje mniemanie, iż koniunktura zakupów na kredyt kryje w sobie poważne niebezpieczeństwo".

Przemysł zbrojeniowy i wydatki wojenne

We współczesnej ekonomice kapitalistycznej poważną pozycję stanowią zamówienia i dostawy wojskowe. Udział dostaw i zamówień wojennych w dochodzie narodowym USA wzrósł od 1939 r. do 1953 r. 10-krotnie. Według oficjalnych zaniżonych danych, wydatki wojenne Anglii i Francji stanowią około 15% ich dochodu narodowego.

Bezpośrednie wydatki wojenne państw bloku atlantyckiego /w mln dolarów/

k r a j e	1949	1950	1951	1952	1953
U.S.A.	13.300	14.300	33.216	47,671	51.860
W.Brytania	2.181	2.317	3.218	4.377	4.957
Francja	1.370	1.599	2.517	3.706 ^{2/}	4.086 ^{2/}
Kanada	338	450	1.159	1.917	2.171
Włochy	482	565	731	842	835
Belgia	153	165	268	401	450
Holandia	178	237	279	330	417
Turcja	258	248	273	307	386
Grecja	109	131	222	164	221
Norwegia	52	50	80	116	159
Dania	52	52	69	98	156
Portugalia	50	53	54	58	76
Luksemburg	2	3	5	19	11

Ogółem wydatki wojenne krajów europejskich należących do "paktu atlantyckiego"

4.831 5.413 7.605 10.326 11.643

Ogółem wydatki wojenne wszystkich krajów członkowskich paktu atlantyckiego

18.503 20.208 42.041 42.041 65.475

Źródło: "Economist" - 19.XII.1953 str.865

^{1/}"Economic Notes" wrzesień 1953 r.

^{2/} wliczając w to pomoc wojskową USA w wysokości 60 mln dolarów w 1952 r. i 117 mln dol. w 1953 r.

Organa wojskowe USA powierzają zamówienia na sprzęt zbrojeniowy zachodnio-niemieckim monopolom przemysłu zbrojeniowego, wzmagając w ten sposób wojenno-inflacyjną koniunkturę u swoich partnerów w agresywnym bloku atlantyckim. Według danych dowództwa amerykańskich sił zbrojnych Stany Zjednoczone ułokowały w 1952/53 r. w krajach zachodniej Europy zamówienia wojenne na sumę 1956 mln dol. w porównaniu z 629 mln dol. w 1951/52 r. 1/

Suma zamówień wojennych przekazanych przez USA krajom Europy Zachodniej zwiększyła się w ten sposób w ciągu jednego roku ponad dwa i pół raza. W Anglii około 20% całego uzbrojenia, produkowanego w państwowych fabrykach zbrojeniowych, finansuje się na rachunek programu amerykańskich zamówień wojskowych. W realizacji tych zamówień bierze udział nie mniej aniżeli 15 spośród 23 angielskich fabryk artylerii i około 500 subkontraktorów.^{2/} Na zamówienia wojenne przypada od 1/8 do 1/7 całego przemysłu okrętowego i maszynowego Anglii. We Francji prowadzi się budowę i przebudowę szeregu fabryk zbrojeniowych. Amerykańskie zamówienia na okręty wojenne stanowią jedną trzecią ogółu zamówień przemysłu okrętowego Francji.

Narastanie kryzysu rolnego w krajach kapitalistycznych.

W 1953 r. nastąpiło zaostrzenie kryzysu agrarnego w krajach będących głównymi eksporterami pszenicy /USA, Kanada, Australia, Argentyna/, narastanie nadprodukcji w poszczególnych gałęziach rolnictwa krajów zachodnio-europejskich /Francja, Włochy, Holandia itp./ oraz wzmożenie upadku i zastoju produkcji rolniczej w rolniczych krajach kolonialnych i zależnych.

W krajach kapitalistycznych, eksportujących artykuły rolnicze i surowce, powstały olbrzymie niezrealizowane zapasy produkcji. Równocześnie stosunkowo dobry urodzaj w krajach Europy Zachodniej, będących importerami artykułów rolniczych, doprowadził do tego że Francja i Szwecja przekształciły się w państwa eksportujące znaczną ilość pszenicy, a Włochy i Grecja ograniczyły import zboża. W rezultacie na światowym kapitalistycznym rynku towarów rolniczych zaostrzyła się walka konkurencyjna oraz przeciwieństwa zarówno wśród eksporterów, jak między eksporterami i importerami.

1/"Financial Times" - 19.X.1953
2/"Economist" - 31.X.53 p.356

Zapasy zboża w głównych krajach kapitalistycznych,
eksportujących pszenicę.

/w tys.t./

	Austra- lia	Argen- tyna	Kanada	USA	Ogółem
Ogółem:					
na 1 lipca 1952 r.	2.475	3.547	12.156	37.405	55.583
na 1 lipca 1953 r.	3.264	10.115	17.204	52.528	83.111
w tej liczbie pszenicy					
na 1 lipca 1952 r.	2.177	953	7.620	6.967	17.717
na 1 lipca 1953 r.	2.640	4.491	11.295	15.213	33.639

Znacznych trudności w zbyciu pszenicy doznają nie tylko Kanada i USA /sprzedające pszenicę za dolary, których nie wystarcza importerom/, ale i Australia, gdzie przepełnione są magazyny i ciągle rosną zapasy, jak również i Argentyna. Polityka handlu zagranicznego USA, skierowana na forsowny eksport "nadwyżek" towarów rolniczych /dumping i przysłowiowa "pomoc" krajom słabo rozwiniętym/, jeszcze w większym stopniu dezorganizuje gospodarkę rolną krajów kapitalistycznych i powoduje ostre protesty z ich strony.

W USA poważnemu zmniejszeniu uległ eksport pszenicy i maki pszennej; eksport ten obniżył się z 12,7 mln ton w 1951/52 roku rolniczym /od 1 sierpnia do 31 lipca/ do 8,7 mln ton 1952/53 r., tzn.o 31,2%. Po raz pierwszy od zakończenia drugiej wojny światowej Stany Zjednoczone utraciły pierwsze miejsce wśród państw kapitalistycznych - eksporterów pszenicy. Udział USA w ogólnej ilości eksportu pszenicy spośród 4 głównych krajów eksportujących obniżył się z 49% w 1951/52 r. do 37% w 1952/53 r. W pierwszym półroczu bieżącego roku rolniczego następował dalszy spadek eksportu pszenicy.

Eksport pszenicy i maki 1/

	<u>Sierpień 1952r.- styczeń 1953 r.</u>	<u>Sierpień 1953r.- styczeń 1954 r.</u>
Australia	1.010	920
Kanada	5.190	3.811
USA	4.575	2.355
Razem	10.777	7.086

W świecie kapitalistycznym obserwuje się również nadprodukcję bawełny, pomimo tego, że obszary zasiewów bawełny i zbiory w szeregu krajów kapitalistycznych uległy zmniej-

1/w przeliczeniu na zboże

szeniu w r.1952/53 w porównaniu z r.1951/52 r.

Produkcja bawełny

	Obszary zasiewów		Zbiory	
	/w tys.ha/		/w tys.t./	
	1951/52	1952/53	1951/52	1952/53
Ogółem kraje kapita-				
listyczne	27.064	26.413	6.176	6.002
w tym:				
USA	10.800	9.995	3.286	3.128
Indie	6.554	6.345	680	662

Produkcja bawełny w r.1952/53 znacznie przewyższyła zapotrzebowanie. Zapasy bawełny w krajach kapitalistycznych /na dzień 31 lipca/ wzrosły z 10,6 mln bel w 1951 r. do 13,3 mln bel w 1952 r. i 15,5 mln bel w 1953 r.

Skutkiem ostrego spadku eksportu bawełny z USA nastąpiło ograniczenie eksportu w całym świecie kapitalistycznym.

Eksport bawełny

/w tys.t./

	1951/52 r.	1952/53
Ze wszystkich krajów kapitali-		
stycznych	2.411	2.252
w tym z USA	1.198	684

W roku rolniczym 1953/54, zgodnie z oceną Międzynarodowego Komitetu Porozumiewawczego dla spraw bawełny, przewidyje się dalsze zmniejszenie obszarów zasiewu bawełny. W USA kontyngent sprzedaży bawełny na r.1954 ustalony został na poziomie o 1/3 niższym aniżeli w 1953 r.; w związku z tym obszar bawełny powinien wynosić w 1954 r. 8.650 tys.ha wobec 9.955 tys.ha na 1 lipca 1953 r., tzn.obniży się o 13%.

Handel artykułów rolniczych na światowym kapitalistycznym rynku przewyższał o 3% w 1951 r. poziom lat 1934- 1938 r. W 1952 r. w stosunku z 1951 r. obniżył się on o 5% i stanowił 98% poziomu przedwojennego. Szczególnie wyraźnemu zmniejszeniu uległ eksport towarów rolniczych z USA.

Jedną z oznak narastającego w świecie kapitalistycznym kryzysu agrarnego jest tendencja spadkowa cen hurtowych na szereg ważniejszych towarów rolniczych.

W Stanach Zjednoczonych systematycznie spadają ceny na artykuły produkowane i sprzedawane przez fermy. W grudniu 1953 r. ceny uległy zmniejszeniu w stosunku do połowy r.1952 o 14%, przy czym ceny zboża spadły o 7%, bawełny-o 10%, zwierząt-o 27%. W tym samym czasie monopole prowadzące detaliczną sprzedaż artykułów rolniczych ludności nie tylko nie obniżają cen, ale przeciwnie podwyższają. W ciągu roku - od

sierpnia 1952 r. do sierpnia 1953 r. - hurtowe ceny mięsa spadły o 38,9%, natomiast w tym samym czasie ceny detaliczne podwyższono o 6%. W wyniku tego rodzaju polityki monopoli następuje dalsze kurczenie się możliwości płatniczych i popytu ze strony ludności, jak również rosną zapasy niezrealizowanych towarów rolniczych. Państwowa organizacja skupu towarów na kredyt /C.C.C./ podtrzymuje w interesach monopoli wysokie ceny, ściągając z rynku poważne "nadwyżki" artykułów rolniczych. W końcu 1953 r. wartość towarów zakupionych przez rząd amerykański i przechowywanych w magazynach oceniano na 5 mld dol., tj. dwukrotnie więcej aniżeli w 1952 r. Jedynie zapasy masła na składach tego towarzystwa wynosiły na dzień 1 lipca 1953 r. 112,6 tys. ton.^{1/}

Przechowywanie ogromnych zapasów żywności bardzo często w nieodpowiednich dla tego celu pomieszczeniach składowych, jest po prostu umyślnym niszczeniem artykułów. Jedynie od 1 lipca do 31 września 1953 r. straty organizacji skupujących towary na kredyt, wynikłe ze zniszczenia artykułów rolniczych, wyniosły 46,7 mln dol.

Handel zagraniczny krajów kapitalistycznych

Handel zagraniczny krajów kapitalistycznych w ostatnich latach nie posuwa się z miejsca. Najwyższy powojenny poziom został osiągnięty w 1951 r. Jednakowoż już wówczas w przeliczeniu na głowę ludności, eksport krajów kapitalistycznych wyrażony w cenach niezmiennych, był 7% niższy od poziomu 1929 r. W 1952 r. w porównaniu z 1951 r. eksport krajów kapitalistycznych zmniejszył się wartościowo o 4%. Z-a okres trzech kwartałów 1953 r. poziom jego był niższy aniżeli w odpowiednim okresie 1952 r.

Eksport USA w 1952 r. pozostawał de facto na poziomie 1951 r. /wzrósł zaledwie o 1%/. W 1953 r. wzrost wynosił 3%. Wysoki poziom eksportu USA w ostatnich latach utrzymywał się wyłącznie na skutek poważnych i ciągle wzrastających dostaw wojennych.

Dostawy wojenne USA do państw obcych /w mln dol./

1947 r.	1948 r.	1950 r.	1951 r.	1952 r.	1953 r.
127	316	632	1552	2600	4200

Źródła: "Foreign Trade Statistics Notes" - wrzesień 1950 r.,
"United States Exports Domestic and Foreign Merchandise, Commodity by Country of Destination" 1948;
"Summary of Foreign Commerce of the United States" - styczeń-grudzień 1948, 1949, 1950;
"Foreign Commerce Weekly" 1950-1954.

^{1/}"United States News and World Report" - 25.12.1953.

W 1950 r. na dostawy wojenne przypadało 6% ogólnego eksportu USA, w 1951 r. - 10%, w 1952 r. - 17%, natomiast w 1953 r. - już około 27%, przy czym ponad połowę ogólnego eksportu USA do Europy Zachodniej stanowią materiały wojenne, broń i urządzenia dla fabryk zbrojeniowych. Równocześnie spada eksport artykułów handlowych z USA. W 1952 r. eksport towarów nie przeznaczonych na cele wojenne był niższy o 7% od poziomu 1951 r., a w 1953 r. spadek jego wynosił około 9%. Ograniczenie eksportu handlowego z USA występuje wskutek spadku eksportu surowców i artykułów żywnościowych - metali żelaznych, węgla kamiennego, ropy, bawełny, pszenicy.

Eksport krajów zachodnio-europejskich w 1953 r. z wyjątkiem nielicznych wahań utrzymywał się na poziomie roku ubiegłego. Eksport Anglii i Francji nie przekroczył w 1953 r. poziomu 1952 r. Tempo wzrostu eksportu Niemiec Zachodnich w 1953 r. uległo zahamowaniu. Ogólnie w krajach kapitalistycznych pojawiła się tendencja ograniczenia handlu eksportowego /zagranicznego/.

Eksport krajów kapitalistycznych

/w mld. dol./

	1 9 5 2 r.				1 9 5 3 r.			
	I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.	I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.
Wszystkie kraje w tym:	19.100	18.100	16.900	18.700	17.900	18.500	17.900	
USA	4.015	3.993	3.342	3.796	3.876	4.217	3.768	3.839
Anglia	2.187	1.862	1.712	1.969	1.835	1.832	1.950	2.010
Francja	1.050	1.024	910	1.064	1.000	1.055	867	1.098
Włochy	374	334	309	366	342	353	363	410
Niemcy zachodnie	947	977	1.018	1.096	947	1.076	1.090	1.300
Japonia	360	330	290	300	280	326	317	320

Dążenie kapitału monopolistycznego USA do nierozdziel- nego panowania na światowym rynku kapitalistycznym wywołuje wzrastający sprzeciw ze strony pozostałych krajów kapitalistycznych. Imperialistyczna walka o zbyt towarów na zwężo- nych rynkach poważnie zaostrzyła się w 1953 r. Ostra walka rozgrywała się między USA, Anglią i Niemcami zachodnimi o rynek zachodnio-europejski, o rynki Bliskiego i Środkowego Wschodu oraz Ameryki Południowej.

W 1953 r. eksport Niemiec zachodnich do innych krajów kapitalistycznych Europy znacznie przewyższył nie tylko eks- port Anglii do tych państw, ale również eksport towarów han- dlowych USA. Niemcy zachodnie wyparły Anglię również z ryn- ków Ameryki Południowej. W 1950 r. eksport Niemiec zachodnich do Ameryki Południowej wynosił około 1/3 eksportu angielskie- go, w 1952 r. osiągnął on już prawie ten sam poziom, a w r. 1953 przekroczył eksport angielski o 1/3.

Monopole maszynowe Niemiec zachodnich wypierają monopole amerykańskie w Argentynie, Brazylii i niektórych innych państwach. Systematycznie torują sobie drogę na światowym rynku kapitalistycznym monopole japońskie, zagrażając poważnie pozycjom Anglii na rynkach południowo-wschodniej Azji.

Pogorszenie się warunków zbytu towarów na światowym rynku kapitalistycznym powoduje, że różne koła kapitalistyczne nie bacząc na przeszkody ze strony USA i niektórych rządów o proamerykańskiej orientacji, podejmują kroki w kierunku unormowania handlu z ZSRR i innymi państwami obozu demokratycznego.

W 1953 r. kraje kapitalistyczne zawarły z ZSRR, Chińską Republiką Ludową i europejskimi krajami demokracji ludowej szereg umów handlowych. Zawarte zostały umowy o obrocie towarowym między ZSRR i Francją, Argentyną, Włochami, Indiami oraz innymi krajami. Chiny zawarły umowy handlowe z Cejlonem i Indonezją oraz z delegacjami Anglii, Japonii, Francji, Włoch i Belgii. Szereg nowych umów handlowych zostało zawartych przez kraje kapitalistyczne z europejskimi krajami demokracji ludowej, np. umowy Indii z Polską i Bułgarią, umowa między Indonezją i Czechosłowacją itp. Nie ulega wątpliwości, że groźba kryzysu ekonomicznego pobudza do aktywności szereg kół kapitalistycznych w ich dążeniu do poprawy wzajemnych stosunków z państwami światowego rynku demokratycznego.

Rozprężenie się systemu finansowego i inflacja

w krajach kapitalistycznych.

Pogoń monopolii za osiągnięciem maksymalnych zysków, militaryzacja gospodarki i wyścig zbrojeń doprowadzają do rozprężenia się systemu finansowego w krajach kapitalistycznych. Duża część wydatków budżetowych idzie na wydatki wojenne. Podatki i różne inne obciążenia finansowe, spadające na barki klasy robotniczej, nie pokrywają wydatków wojennych, pomimo iż dochodzą one do ogromnych rozmiarów. Wskutek tego budżety krajów kapitalistycznych cechuje chroniczny deficyt.

U.S.A.

Deficyty budżetów państwowych

Lata	Dochody w mln dolarów	Wydatki	Deficyt budżetowy /-/, wzgl. nadwyżka dochodów nad wydatkami /+/-/
1949/50	36.495	39.606	- 3.111
1950/51	47.568	44.058	+ 3.510
1951/52	61.393	65.410	- 4.017
1952/53	64.593	73.982	- 9.389
1953/54 /szacunek/	67.629	70.902	- 3.273
1954/55 /szacunki/	62.642	65.570	- 2.928

Źródło: "New York Times"- 22.I.1954 - str.13.

lata	dochody	wydatki	Deficyt budżetowy /-/,wzgl. nadwyżka dochodów nad wydatkami/+/
	w mln.f.szt.		

Anglia

1950/51	4.409	4.164	+ 245
1951/52	4.625	4.774	- 149
1952/53	4.928	5.377	- 449

Źródło: "International Financial Statistics"- październik 1953.

Francja

	w mlrd.fr.fr.		
1950	1.946	2.409	- 463
1951	2.315	2.942	- 627
1952	2.582	3.380	- 798
1953	2.908	3.814	- 906

Źródła: "Inventaire de la Situation Financière"1954 str.17
"Perspectives" - 5.IV.1952, "Journal Officiel"- 13.
III.1953; "Les Services Economiques et Financières"-
25.VII.1953.

Włochy

	w mlrd.lirów		
1950/51	1.197	1.657	- 460
1951/52	1.510	1.915	- 405
1952/53	1.795	2.327	- 532

Źródło: "International Financial Statisc",październik 1953

Wzrost deficytów budżetowych zmusza rządy krajów kapita-
listycznych w tej czy innej formie do inflacyjnego zwię-
kszenia obiegu pieniądzy papierowych. Niezależnie od pienią-
dza papierowego, znajdującego się w obiegu, wzrasta także
ilość pieniądza depozytowego na rachunkach bankowych.

Wzrost pieniądza obiegowego /grudzień 1949 r. = 100/

	1952 r. /czerwiec/	1953 r. /czerwiec/
U.S.A.	109	112
Anglia	97	101
Niemcy zachodnie	137	154
Francja	142	159
Włochy	131	145
Japonia	150	178
Australia	128	143

Źródło: International Financial Statistics" październik 1953.

Wzrost wkładów bankowych /bn call"/

	1952 r. /czerwiec/	1953 r. /czerwiec/
USA /mlrd.dol./	94,8	97,2
Anglia/mlrd f.szt./	3,56	3,76
Francja/" fr.fr./	1896	2165
Niemcy zach./mlrd.DM./	9,46	10,57
Włochy /mlrd.lirów/	1755	2022
Japonia/mlrd.jen./	587	723
Kanada /mlrd.dol.kan./	3563	3836

Źródło: "International Financial Statistics"-październik 1953

Maksymalne zyski monopolii

Wojenno-inflacyjna koniunktura w krajach kapitalistycznych doprowadziła do dalszego wzrostu zysków monopolii.

Zyski korporacji USA.
/przed zapłaconiem podatków; w mlrd dol./

1949	1950	1951	1952	1952 1/			1953 1/		
				I	II	III	I	II	III
				k w a r t a ł			k w a r t a ł		
27,1	41,0	43,7	39,2	40,4	38,4	38,0	44,6	45,9	46,0

Źródła: "The Handbook of Basic Economic Statistics"-październik 1953; "Survey of Current Business"-styczeń 1954.

W III kwartale 1953 r. zyski amerykańskich korporacji, które wyniosły w skali rocznej 46 mlrd dolarów, były najwyższe w całej historii USA. Szczególnie silnie wzrosły zyski towarzystw wykonujących zamówienia wojenne. 15 towarzystw lotniczych osiągnęło w pierwszej połowie 1953 r. zyski /po odliczeniu podatków w wysokości 74,4 mln dol. w porównaniu z 47,9 mln dol. w pierwszej połowie 1952 r., czyli o 55% więcej; zyski 14 towarzystw prowadzących produkcję sprzętu elektrycznego wyniosły w 1953 r. 121,7 mln dol. w porównaniu z 98,8 mln dol. w 1952 r., co oznacza wzrost o 23%.

Pogorszenie się sytuacji mas pracujących

w krajach kapitalistycznych.

W pogoni za maksymalnymi zyskami kapitał monopolistyczny coraz silniej atakuje poziom życiowy robotników i chłopów. Wzrasta bezwzględne i względne zubożenie mas pracujących. Nadciągający kryzys gospodarczy prowadzi do wzrostu nędzy mas ludowych.

W U.S.A. monopole śrubują ceny detaliczne towarów szerokiej konsumpcji. Jedynie w ciągu trzech lat wojny koreańskiej /od drugiego półrocza 1950 r. do 1 półrocza 1953r./

1/obliczone w skali rocznej.

włącznie/ koszty utrzymania w USA wzrosły według oficjalnych zaniżonych danych o 13%. W ciągu następnych miesięcy poziom cen wzrósł jeszcze bardziej. Jednocześnie w ciągu jednego roku /lipiec 1952 - czerwiec 1953 r./ opłaty za komorne wzrosły o 6,8%. Zniesienie kontroli nad czynszami mieszkaniowymi w 5 milionach domów, które nastąpiło 31 lipca 1953 r., przyczyniło się do dalszego wzrostu opłat za komorne. Wzrost kosztów utrzymania powoduje spadek płac realnych robotników i urzędników oraz realnych dochodów pracujących farmerów. Pomimo wzrostu drożyzny, płace minimalne nie tylko nie rosną, lecz naodwrot spadają.

W drugim półroczu 1953 r. bezrobocie w USA ponownie wzrastało. Według oficjalnych zaniżonych danych liczba całkowicie bezrobotnych wzrosła z 116 tys. w październiku 1953 r. do 2359 tys., w grudniu 1953 r. i osiągnęła 3.7 miliona w marcu 1954 r. Największy wzrost bezrobocia obserwuje się w przemyśle przetwórczym, zwłaszcza w przemysłach samochodowym, metalowym, w produkcji maszyn włókienniczych i w przemyśle gumowym. Poza tym stale wzrasta bezrobocie częściowe. Z danych ministerstwa pracy USA wynika, iż liczba rejonów, które nazywane są "rejonami ze znaczną nadwyżką siły roboczej" wzrosła w okresie lipiec 1953 - luty 1954 r. z 16 do 59.

W związku ze wzmagającym się w USA kryzysem rolnym szybko pogarsza się sytuacja drobnych farmerów. Wraz ze spadkiem cen na towary zbywane przez farmerów oraz wzrostem cen na towary przemysłowe przez nich nabywane, wzrastają koszty produkcji i wskutek tego - zadłużenie farmerów /w mld dol/:

	1947 r.	1952 r.	1953 r.
koszty produkcji	17,3	23,8	-
czysty dochód	17,8	14,3	12,5
zadłużenie	8,3	13,6	15,9

Źródło: "Marketing and Transportation Situation"- 11.V.1953.

Również w Anglii płaca robocza nie nadąża za wzrostem drożyzny. Poziom cen detalicznych wzrósł w listopadzie 1953 r. o 40% w porównaniu z czerwcem 1947 r.

Zniesienie racjonowania niektórych artykułów doprowadziło w roku 1953 do wzrostu cen cukru, mięsa, herbaty, jaj itp. w okresie od października 1951 r. ceny chleba, masła, sera, ryżu i herbaty wzrosły z górą o 50%. W Anglii utrzymywany jest jeszcze system kartkowy na margarynę, masło śmietankowe i bekony. Spożycie mięsa na głowę jest obecnie niższe od przedwojennego o 10%. 1/

We Francji wzrost kosztów utrzymania charakteryzuje się następującymi wskaźnikami /1938 = 100/:

czerwiec 1952	3418
lipiec 1953	3558
grudzień 1953	3606

1/"Monthly Digest of Statistics"- grudzień 1953.

We Francji w ciągu ostatnich sześciu lat ceny produktów rolnych wzrosły 2,5 raza, a towarów przemysłowych 4,5 raza.

Od jesieni 1951 r. drożyzna wzrosła we Francji o 15% i nastąpiło to w okresie, kiedy pieniężne płace robotników i urzędników uległy "zamrożeniu". W związku z tym nastąpił dalszy spadek realnych płac francuskich pracujących. Zadłużenie rolników z tytułu średnio i długoterminowych kredytów zaciągniętych w rolniczych kasach kredytowych wzrosło u 22 miliardów fr. fr. na dzień 31 grudnia 1948 r. do 97,6 mlrd fr. fr. na dzień 31 marca 1953 r., czyli zwiększyło się prawie 4,5 raza.^{1/}

We Francji rośnie też bezrobocie. Jedynie według danych oficjalnych ilość osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych zwiększyła się w III kwartale 1953 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1952 r. o 59%, zaś liczba bezrobotnych, szukających pracy jedynie za pośrednictwem giełdy pracy wzrosła w tym czasie o 35%.

W Niemczech zachodnich średni miesięczny zarobek najlepiej opłacanego robotnika przemysłowego stanowi tylko 75% minimum egzystencji, obliczonego według oficjalnych statystyk na 1953 r. dla rodziny złożonej z czterech osób. Prawie 70% pracujących w Niemczech zachodnich zarabia poniżej minimum egzystencji. Według danych pisma niemieckiego "Deutsche Zeitung und Wirtschaftszeitung", podatki i obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne wynosiły na głowę w 1949/50 r. 545 marek, w 1952/53 - 873 marki, a w 1953/54 mają już osiągnąć 912 marek. Ilość bezrobotnych w Niemczech zachodnich osiąga po uwzględnieniu bezrobocia ukrytego 4 miliony osób.

Ofenzywa kapitału monopolistycznego na poziom życiowy i demokratyczne prawa mas pracujących, wzrost eksploatacji i ograbianie drogą podatków narodu oraz trwający nadal wyścig zbrojeń, wywołują opór ze strony klasy robotniczej, pracującego chłopstwa i inteligencji pracującej. Rok 1953 był okresem poważnych wystąpień politycznych i gospodarczych ze strony proletariatu i chłopstwa. Wystąpienia te wymierzone były przeciwko rosnącej eksploatacji kapitalistycznej i rozwyrzenia się sił reakcyjnych przeciwko pogorszeniu się warunków życiowych i pracy w okresie swobód demokratycznych i o zmniejszenie napięcia w stosunkach międzynarodowych.

We Francji wkrótce po wielu skutecznych strajkach, które miały miejsce w licznych gałęziach przemysłu i w transporcie wiosną oraz latem 1953 r., zorganizowany został w sierpniu wielki strajk robotników, do którego przyłączyli się pracownicy innych gałęzi państwowych, kolejarze, górnicy, metalowcy oraz robotnicy i urzędnicy przedsiębiorstw komunalnych. W dniu 13 sierpnia łączna ilość bezrobotnych przekroczyła 4 miliony osób. Podczas tego strajku powszechnego utrwaliła się jedność klasy robotniczej. Robotnicy

^{1/}"La Terre" - 15-21.X.1953

wywalczyli szereg ustępstw ze strony rządu i powrócili do swoich warsztatów pracy z hasłem: "strajk jest zakończony, ale walka trwa nadal". Rozszerza się również ruch strajkowy wśród chłopów pracujących. W pierwszych dniach sierpnia 1953 r. odbył się w departamencie Ero strajk chłopów pracujących w winnicach. Strajk szybko ogarnął cały kraj. Na znak protestu chłopci wzniesli na szosach w departamentach rolniczych ponad półtora tysiąca barykad. 6 sierpnia z górą 100 tysięcy chłopów wzięło udział w demonstracjach.

We Włoszech na przestrzeni całego roku 1953 wybuchły liczne strajki w wielu gałęziach przemysłowych. 24 września cały kraj ogarnięty został powszechnym strajkiem 24-godzinnym, w którym uczestniczyło 8 milionów robotników przemysłu hutniczego, metalowego, budowy maszyn, włókienniczego, chemicznego i innych gałęzi. Strajkujący domagali się ogólnego podniesienia płac, wstrzymania zwolnień z pracy w przemyśle hutniczym i budowy maszyn, wznowienia układów zbiorowych w szeregu gałęzi przemysłu i rolnictwa /dla robotników rolnych i komorników/ oraz niezwłocznego oddania ziemi biedocie wiejskiej. Strajk ten stał się manifestacją jedności działania wszystkich związków zawodowych kraju. 15 grudnia wielki jednodniowy strajk zorganizowany w celu podniesienia stawek roboczych ogarnął największe gałęzie przemysłu.

W Anglii ponad 5 milionów robotników zatrudnionych w podstawowych gałęziach przemysłu domagało się w 1953 r. zwiększenia płac roboczych. 2 grudnia cały kraj ogarnięty został przez wielki 24-godzinny strajk robotników przemysłu maszynowego i stoczniowego, którzy domagali się zwiększenia płac o 15%. W strajku tym, który ogarnął wszystkie ośrodki przemysłowe Anglii, Szkocji, Walii i Północnej Irlandii, wzięło udział ponad 2 miliony osób. Ponad 4200 zakładów i fabryk oraz wszystkie stocznie remontu i budowy okrętów wstrzymały całkowicie lub częściowo pracę. Jak oświadczyła prasa, był to największy strajk w Anglii od czasu strajku powszechnego w 1926 r.

W USA odbyło się w 1953 r. 5100 strajków w porównaniu z 4737 w 1951 r.

Również w innych krajach kapitalistycznych rok 1953 zaznaczył się szeregiem wielkich wystąpień proletariatu i chłopstwa. Wielkie strajki miały miejsce w Niemczech zachodnich, Japonii, Brazylii i w Indjach, Ruch strajkowy rozwijał się także na znaczną skalę w Urugwaju, Iraku, Arabii Saudyjskiej itd.

Polityczne i ekonomiczne strajki oraz inne wystąpienia mas pracujących w krajach kapitalistycznych tworzą jeden wielki powszechny i stale wzmagający się ruch narodów, skierowany przeciwko eksploatacji, bezprawniu politycznemu i nędzy - ruch o demokrację i pokój.

II. UMOWY HANDLOWE I PŁATNICZE

Albańska Republika Ludowa - Rumuńska Republika Ludowa	63
Argentyna - Norwegia	63
Brazylia - Węgierska Republika Ludowa	63
Burma - Chińska Republika Ludowa	63
Chińska Republika Ludowa - Rumuńska Republika Ludowa	64
Chińska Republika Ludowa - Węgierska Republika Ludowa	64
Czechosłowacja - Chińska Republika Ludowa	64
Dania - Włochy	64
Egipt - Portugalia	65
Francja - Japonia	65
Francja - Szwecja	65
Japonia - Kanada	66
Jugosławia - Turcja	66

III. CŁA I POLITYKA IMPORTOWA

A u s t r i a	Liberalizacja przywozu	67
A d e n	Ułatwienia importu	67
B r a z y l i a	Zmiany w reglamentacji importu	67
F r a n c j a	Liberalizacja importu	67
J a p o n i a	Polityka importowa	68
K o l u m b i a	Nowelizacja przepisów importowych	68
L i b a n	Podwyższenie opłat celnych	69
M e k s y k	Rozszerzenie reglamentacji importu	69
S y j a m	Termin ważności zaświadczeń przywozowych	69
S z w a j c a r i a	Zmiany taryfowo-celne	69
W ł o c h y	Nowe przepisy importowo-eksportowe	69
W o n e z u e l a	Zmiana taryfowo-celna	70

Z A I A C Z N I K I :

- 1) Handel Wschód - Zachód w 1952 i 1953 roku (Przegląd statystyczny)
- 2) Pogorszenie się sytuacji ekonomicznej krajów kapitalistycznych u progu roku 1954